

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra pedagogiky

Diplomová práce

ZÁJMOVÉ ČINNOSTI V MATEŘSKÝCH ŠKOLÁCH
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Vedoucí práce: Mgr. Anna Dudová
Autor práce: Bc. Tereza Lichtenbergová
Studijní obor: Pedagogika volného času – navazující
Ročník: 2.

2019

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Dne

.....
Tereza Lichtenbergová

Děkuji vedoucí mé diplomové práce Mgr. Anně Dudové za metodické vedení, rady a připomínky.

Obsah

ÚVOD	6
1 ZÁJEM	8
1.1 Zájem u dítěte předškolního věku.....	13
2 ZÁJMOVÉ ČINNOSTI	15
2.1 Zájmové činnosti dětí předškolního věku.....	18
3 Vztah okruhů zájmových činností a RVP PV	26
3.1 Zájmové činnosti společenskovední	27
3.2 Zájmové činnosti pracovní technické	28
3.3 Zájmové činnosti přírodovědné	29
3.4 Zájmové činnosti estetickovýchovné.....	30
3.5 Zájmové činnosti tělovýchovného, sportovního a turistického zaměření	35
4 Výzkum	36
4.1 Cíl výzkumu, předmět, hypotézy.....	36
4.2 Metodika výzkumu	36
4.2.1 Metodika kvantitativní části výzkumu	37
4.2.2 Metodika pilotního výzkumu – kvalitativní části výzkumu	37
4.3 Průběh a fáze výzkumu.....	38
5 Vyhodnocení výzkumu	43
5.1 Okolnosti a podmínky, zařazování nadstandardních aktivit, kroužků a kurzů.....	43
5.2 Konkrétní charakteristika kroužků a kurzů.....	46
5.2.1 Poskytované kroužky a kurzy	47
5.2.2 Forma přihlašování na kroužky a kurzy	54
5.2.3 Vyučující	60

5.2.4	Zpoplatnění	66
5.2.5	Čas realizace	72
5.2.6	Účastníci kroužku	79
5.2.7	Shrnutí podle jednotlivých kroužků a kurzů.....	85
6	Interpretace získaných dat	89
6.1	Odpovědi na hypotézy	91
	ZÁVĚR.....	93
	Seznam použitých zdrojů	96
	Bibliografie	96
	Online zdroje	98
	Seznam příloh.....	100
	Přílohy	101
	ABSTRAKT.....	105
	ABSTRACT.....	106

ÚVOD

Tato diplomová práce se věnuje tematicce zařazení zájmových činností do mateřské školy. Jedná se o aktuální téma, které je do jisté míry polemické, jelikož literatura věnující se předškolnímu vzdělání na zařazení těchto činností nahlíží značně negativně, mateřské školy však tyto činnosti hojně zařazují. Proto jsem si jako cíl stanovila objasnit charakter zájmových činností v mateřských školách v Českých Budějovicích. Ten je vyjádřený skrze cíl výzkumu, který zní: Jaký je charakter zájmových činností v mateřských školách v Českých Budějovicích?

V oblasti předškolního vzdělávání jsem vycházela z poznatků Evy Svobodové¹, Evy Opravilové² a Soni Kořátkové³, které upozorňují na rizika při zařazení zájmových činností do mateřských škol. V oblasti pedagogiky volného času jsem zájem a zájmové činnosti čerpala z Bedřicha Hájka⁴ a Jiřiny Pávkové⁵.

Práce se skládá z teoretické a praktické části. Teoretická část vysvětluje pojem zájem z pohledu psychologie, školní psychologie, pedagogiky, pedagogiky volného času, sociologie a specifikuje zájem u předškolního dítěte. Dále popisuje zájmové činnosti z pohledu psychologie a pedagogiky volného času, jejich oblasti. Taktéž jsou popsány názory českých odborníků a stanoviska České školní inspekce na zařazení zájmových činností do mateřské školy a jejich vedoucí. Dále jsou dány do souvislosti okruhy zájmových činností pedagogiky volného času a oblasti z Rámcového vzdělávacího programu předškolního vzdělávání (RVP PV).

Praktická část se věnuje ozřejmění výzkumné otázky: Jaký je charakter zájmových činností v mateřských školách v Českých Budějovicích? K jejímu osvětlení dochází skrze výzkum, k němuž bylo využito kvantitativní paradigma. Tomu však předcházela pilotní výzkum, ke kterému bylo využito kvalitativní výzkumné paradigma. Jako

¹ SVOBODOVÁ, E. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-774-9.

² OPRAVILOVÁ, E. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5107-8.

³ KOŘÁTKOVÁ, S. *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4435-3.

⁴ HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2007. ISBN 978-80-7290-265-1.

⁵ PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-717-8711-6.

techniku jsem využila polostrukturovaný rozhovor. Jako technika hlavní části výzkumu bylo zvoleno dotazníkové šetření. Prostřednictvím dotazníků byly osloveny mateřské školy v katastru města Českých Budějovic zapsané v rejstříku škol a školských zařízení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (MŠMT). Získaná data jsou následně interpretována ve vztahu k odborné literatuře pedagogiky volného času a předškolní pedagogiky.

1 ZÁJEM

První kapitola seznamuje s pojmem zájem z pohledu psychologie obecné a psychologie školní, pedagogiky a pedagogiky volného času, sociologie a dále se věnuje zájmu dětí předškolního věku.

V **psychologii** je zájem vnímán jako „*schopnost trvalejšího zaměření, soustředění na určitou činnost, s výrazným emočním doprovodem; stimulace myšlení, paměť, vůle aj. psychologické procesy; lidé se svými zájmy výrazně liší, a to nejen jejich zaměřením, ale i trvalostí, hloubkou, šířkou, intenzitou a hodnotou; zájmy vypovídají o osobnosti a životní dráze člověka.*“⁶

Zájmy jsou v blízké propojenosti s potřebami a jsou specifickou formou motivů, projevující se „*preferencí určité poznávací aktivity a účasti na ní, na předmět zájmu se upíná pozornost, je lépe zapamatován a vnímáním vyčleňován*“⁷. Jedná se o trvalé upření pozornosti (nikoli pouze povrchní pozornost), spojené s aktivitou subjektu, jenž je ochoten se pro svůj zájem vzdát nejen finančních prostředků, ale i času.⁸

Zájmy jsou různě společensky uznávány. Mohou být společensky podporovány, či naopak zavrhovány.⁹

Výběr zájmů je ovlivněn několika faktory dle sociokulturního prostředí, jimiž jsou např. potřeby, unikátní rysy osobnosti a prostředí. Mají významný vliv na vývoj osobnosti¹⁰ i na výběr povolání, jenž je možné doporučit na základě individuálních odborných zájmů, jelikož úspěch v zaměstnání záleží právě na zájmu individua o daný obor.¹¹

Jednotliví psychologové nám poskytují rozličná dělení zájmů: „*Spranger rozlišuje zájmy teoretické, ekonomické, estetické, sociální, politické a náboženské, jež se objevují kolem jedenácti až dvanácti let.*“¹² Geist třídí zájmy např. dle trvání a zaměření. Podle

⁶ HARTL, P.; HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. s. 694.

⁷ NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. s. 261.

⁸ Srov. Tamtéž. s. 250.

⁹ Srov. GEIST, B. *Psychologický slovník*. s. 341.

¹⁰ Srov. Tamtéž. s. 341.

¹¹ Srov. SILLAMY, N. *Psychologický slovník*. s. 239.

¹² Tamtéž. s. 239.

trvání rozlišuje zájmy na „*stálé a přechodné, podle zaměření materiální, kulturní, umělecké, vědecké, dále zájmy profesní a k vyplnění volného času*“¹³. „*J. P. Guilford uvádí následující kategorie a faktory zájmů:*

kategorie	faktory
umělecké	uznávání a exprese
lingvistické	uznávání a exprese
vědecké	výzkum a teorie
mechanické	manipulace a konstrukce
o venkovní práci	příroda a atletika
obchodně-politické	merkantilismus a vůdcovství
o sociální aktivitu	přesvědčování a sdružování
o osobní přispění	osobní služba a sociální blaho
o úřadování	písařské a početní činnosti.“ ¹⁴

Ve školní psychologii jsou zájmy definované jako „získané motivy, v nichž se zdůrazňuje vztah jednotlivce k určitému úseku skutečnosti nebo k určitému druhu činnosti; projevující se soustředěním pozornosti v tomto směru, poznáváním této skutečnosti, realizací příslušné činnosti, uspokojením z ní a nelibostí při jejím omezování.“¹⁵

Čáp popisuje formulaci vzniku zájmů u dětí následujícím způsobem:

1. Dítě se s danou činností setká a tato činnost ho osloví a probudí touhu dozvědět se něco více.
2. Tato činnost je pozitivně hodnocena okolím – společností i významnými druhými.
3. Vnější podmínky pro vykonávání této činnosti jsou příznivé, případně je podporováno, aby příznivých podmínek dosáhlo.
4. Dítě má pro výkon této aktivity vlohy.
5. Jedná se o činnost kolektivní v pozitivním emočním klimatu.

¹³ GEIST, B. *Psychologický slovník*. s. 341.

¹⁴ NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. s. 262.

¹⁵ ČÁP, J. *Psychologie výchovy a vyučování*. s. 86.

6. Dochází k saturaci potřeb dítěte.
7. Při opakování aktivit dochází k učení přispívajícímu k zdokonalení výkonu.
8. To přispívá k pozitivnímu ohlasu významných druhých spojeným s emočním prožitkem, což působí pozitivně na další rozvoj dítěte.
9. Důsledkem těchto procesů dochází k prohloubení a formování toho zájmu a rozvoji osobnosti dítěte.¹⁶

Zájmy rozlišuje „*obsahem (o co se člověk zajímá, k čemu se zájem vztahuje), dále rozvinutostí, hloubkou (zájem počáteční, povrchní – naproti tomu rozvinutý, hloubkový)*“.¹⁷

Hovoří o tom, že se u člověka vyskytuje několik zájmů současně, může se jednat o zájmy příbuzné navzájem se podporující (např. i příbuzné) či takové zájmy, mezi nimiž vzniká konflikt spojený s finančními či časovými možnostmi). Rovněž je důležité upozornit na kompenzační charakter zájmů, který pomáhá k naplnění potřeb, ke kterému nedochází během práce.¹⁸

Fontana o zájmech hovoří v souvislosti se zvládnáním problému, podle něho se dítě věnuje právě těm zájmům, které mu pomohou tyto obtíže zvládnout.¹⁹

Taktéž zmiňuje důležitost vrozených faktorů podporujících a umožňujících rozvoj zájmů, uvádí příklady vztahující se k manuální zručnosti a hudebnímu sluchu, což jsou faktory umožňující a podporující hru na hudební nástroj. Taktéž se zmiňuje o zrakové percepci mající dobrý vliv na dovednosti malířské.²⁰

¹⁶ ČÁP, J. *Rozvíjení osobnosti a způsob výchovy*. s. 127.

¹⁷ ČÁP, J. *Psychologie pro učitele*. s. 149.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ FONTANA, D. *Psychologie ve školní praxi: příručka pro učitele*. s. 222.

²⁰ Tamtéž.

Vznik zájmu spojuje s řadou na sobě závislých faktorů, k nimž má učitel přispět:

- dostupností příležitostí;
- představením užitečnosti daného zájmu;
- nesouzením nedovršených realizací zájmů;
- vlastním příkladem.²¹

Hovoří se o doktríně zájmů ve vzdělání, což je teorie, že vzdělávání musí být založeno na zájmu dítěte, vždy má začít u jeho již existujících zájmů a má se snažit rozvinout zájmy na základě těch již existujících.²²

Zájem z pohledu **pedagogiky** je popisován jako „*uvědomělé, dlouhodobé a soustavné zaměření aktivity jedince na určitou oblast poznávání a čínorodé seberealizace. Zájmy mají značný osobnostně rozvíjející význam v tom smyslu slova, že sjednocují (integrují) a aktivizují celou řadu oblastí osobnosti*“.²³

Při zájmu dle Heluse dochází k rozličné zaměřenosti **poznávací**, při níž se chce více dozvědět; **sociální**, během níž dochází k navazování sociálních kontaktů a jejich realizaci; **prakticko-prováděcí**, popisující realizaci a rozvoj dovedností jednatelce; **hodnotovou**, pro realizaci svého zájmu jedinec vynakládá úsilí a je ochoten přinášet oběti; **životně-stylovou**, prostřednictvím níž jedinec stanovuje cíle a plánuje budoucnost.²⁴

Zájem se řadí do oblasti motivace, odvíjí se od potřeb. Zájmy jsou v úzké souvislosti s prostředím, ve kterém se dítě pohybuje. Zájmy dítěte jsou i podnětem pro výběr budoucího povolání.²⁵

Zájem je faktorem povzbuzujícím k učení, vzbuzuje v dítěti zvědavost, zvyšuje jeho motivaci a povzbuzuje ho, aby dítě danému předmětu samo věnovalo.²⁶

V **pedagogice volného času** je zájem definován jako „*relativně stálé zaměření osobnosti. Souvisí s celkovým zaměřením osobnosti a lze je obecně charakterizovat jako relativně stálé snahy zabývat se předměty nebo činnostmi, které jedince upoutávají po stránce poznávací nebo citové*“.²⁷

²¹ Srov. FONTANA, D. *Psychologie ve školní praxi: příručka pro učitele*. s. 222.

²² Srov. DREVER, J. *A dictionary of psychology*. s. 143

²³ HELUS, Z. *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. s. 148.

²⁴ Srov. Tamtéž.

²⁵ Srov. PRELLEZO, J. M.; MALIZIA G.; NANNI C. *Dizionario di scienze dell'educazione*. s. 601.

²⁶ Srov. BIRBILI, M. *Full length article: Children's interests in the early years classroom. Learning, Culture and Social Interaction* [online]. s. 1.

²⁷ HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. s. 6.

Vznik zájmu je spojen s potřebami, uspokojením těchto potřeb skrze zájem vznikají potřeby nové a působí na charakter dané osobnosti.²⁸ Právě ve struktuře osobnosti můžeme začlenit zájmy mezi aktivačně motivační vlastnosti. Zájmy nás mobilizují k aktivitě směřující k naplnění předmětu zájmu, jenž má úzkou spojitost se schopnostmi a vlohami jedince. Tyto vlastnosti zapříčiňují zdar v dané činnosti. Rozvoj jedince je zapříčiněn především skrze oblasti, o kterých jedinec projevuje zájem, a naplňují ho.²⁹

Zájem je specifický „výběrový vztah k předmětu nebo činnosti, kterým člověk přičítá zvláštní význam“³⁰. Člověku přináší životní naplnění a uspokojení.³¹

U člověka se obvykle vyskytuje i více zájmů současně. Mohou být podobné či naopak konfliktní. Může dojít ke konfliktu mezi dvěma zájmy, není možné, aby jim mohl věnovat tutéž pozornost, finanční a časové prostředky. Z pohledu pedagoga je důležité uvědomit si, jaký zájem chceme rozvíjet.³²

Zájmy je možné dělit následujícím způsobem podle:

- úrovně činnosti – na **aktivní**, jež sám jedinec iniciativně rozvíjí a zabývá se jimi, a **receptivní**, jež jsou spojeny s pasivitou a omezením vlastní činností,
- intenzity zájmu – na **povrchní** a **hluboké**, tedy jedince významně ovlivňují,
- délky trvání – rozlišujeme **krátkodobé**, **dočasné**, **přechodné** a **trvalé**,
- stupně koncentrace – rozpoznáváme **jednostranné** a **mnohostranné**,
- s ohledem na společenské normy – rozeznáváme zájmy **žádoucí** a **nežádoucí**.

Zájem je z **pohledu sociologie** vnímán jako „relativně konstantní zaměření (orientace) osobnosti k určitým oblastem a jevům života, soustředování pozornosti na jevy, které mají teoretický nebo praktický význam pro potřeby a hodnoty individua. Vznikají výběrem určitých jevů podle sociokulturních podmínek, prostředí, potřeb a jedinečných rysů osobnosti.“³³ Jsou společensky diferencovány na společensky žádoucí (podporované) a nežádoucí (zavržované). Při jejich sledování je důležité zkoumat jejich hloubku³⁴ a intenzitu zrcadlící úsilí k orientaci daného jednání.³⁵ Geist rozlišuje zájmy

²⁸ Srov. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. 2002. s. 92.

²⁹ Srov. HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. s. 6.

³⁰ PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. 2002. s. 92.

³¹ Srov. KAPLÁNEK, M. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. s. 123.

³² Srov. Tamtéž.

³³ GEIST, B. *Sociologický slovník*. s. 561.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ DOHNALOVÁ, M.; MALINA, J. *Slovník antropologie občanské společnosti*. s. 722.

podle „délky trvání na stálé a přechodné a podle zaměření na materiální, kulturní, umělecké, vědecké, dále na zájmy profesní, k vyplnění volného času (tzv. hobby – koníčky).“³⁶ Murray rozděluje zájmy na tělesné, mechanické a intelektuální.³⁷

1.1 Zájem u dítěte předškolního věku

Toto vývojové období je možné nazvat jako předškolní období neboli období dětských her. Tyto činnosti se projevují veselostí přinášející radost z činnosti a poznání. V období po čtvrtém roku života dochází k dokončení elementárního motorického a verbálního vývoje. Toto období je možné specifikovat jako období her, ve kterém dítě projevuje tendenci převést veškerou činnost do oblasti hry. Dítě vykazuje snahu po společném bytí ve skupině, jelikož v tomto věku probíhá výraznější rozvoj skrze sociální učení. U tohoto věkového období dochází především k mechanické paměti a vyskytují se zárodky úmyslného zapamatování. Avšak koncentrace pozornosti je stále nestabilní. Dítě je v tomto věku schopné udržet pozornost maximálně po dobu 30 minut, proto je pro dobu setkání s dítětem nutné krátké setkání se střídáním činností. V tomto období je u dítěte významně rozvinuta fantazie, která však může působit až stresujícím způsobem, proto je nutná přítomnost dospělého, jenž je vybízen k zodpovídání rozličných otázek sloužících k nabytí pocitu jistoty dítěte o porozumění dané věci. Rozvíjí je rovněž schopnost zapamatování a účelného vybavování a následné reprodukce.³⁸

„Zájmy dítěte předškolního věku jsou krátkodobé, mají přechodný charakter a jsou podmíněny schopnostmi jedince.“³⁹

Dítě předškolního věku *„se začíná již samo spontánně zájmově specializovat“⁴⁰*. Tato zájmová specializace se vyvíjí pod vlivem zájmových činností rodičů či se již v této etapě natolik zaujalo a inspirovalo pro některou ze sfér života. Zájem v tomto raném období života nemusí být zájmem doživotním, avšak nesmí být bagatelizován.⁴¹

³⁶ GEIST, B. *Sociologický slovník*. s. 561.

³⁷ Tamtéž.

³⁸ Srov. HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. s. 22-23.

³⁹ ŠMELOVÁ, E. *Mateřská škola: teorie a praxe I*. s. 75.

⁴⁰ KOŤÁTKOVÁ, S. *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. s. 61.

⁴¹ Srov. Tamtéž.

K tématu zájmové specializace se již vyjádřila Marie Montessori, jež hovoří o „*dětském zaujetí pro činnost určitého typu tzv. senzitivní fáze*“⁴². Dítě se samo, ze své vnitřní tendence, zacílí na určitou činnost, která ho fascinuje a po určitou dobu se jí koncentrovaně zajímá.⁴³ Podstatou je, aby dítě nacházelo v dané činnosti potěšení a tato činnost byla realizována na základě jeho zájmu, pokud tomu tak je, není potřeba trestů a ani odměn.⁴⁴

⁴² KOŤÁTKOVÁ, S. *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. s. 61.

⁴³ Srov. Tamtéž.

⁴⁴ BÄRBIERU, I. *The Role of the Educator in a Montessori Classroom*. s. 115.

2 ZÁJMOVÉ ČINNOSTI

Zájmové činnosti z pohledu psychologie. Čáp hovoří o rozličných činnostech, kterými je naplněn volný čas jedince, nazývá je činnostmi ve volném čase. Rozděluje je na oddychové a zábavní, oproti nim staví **činnosti zájmové**, u nichž podtrhuje jejich výchovnou funkci.⁴⁵

Tyto zájmové činnosti rozděluje na „*kulturní, technické, sportovní, ve vztahu k přírodě aj.*“⁴⁶ Zdůrazňuje, že se jedná o zájem dlouhodobý s intenzivní motivací. Významně jedince ovlivňují a skrze ně jedinec naplňuje svoje potřeby a zároveň dochází i k seberealizaci. Tyto rozvíjené zájmy mohou sloužit i jako základ pro budoucí výběr školy, zaměstnání.⁴⁷ Důležitým faktorem pro vývoj a realizaci zájmů je sociokulturní charakteristika rodiny a prostředí, taktéž jsou přímo závislé na výchově.⁴⁸

Zájmová činnost v pedagogice volného času představuje „*cílevědomou aktivitu zaměřenou na uspokojování a rozvíjení individuálních potřeb, zájmů a schopností*“⁴⁹. „*Plní výchovnou i vzdělávací funkci, rozvíjí celou osobnost, působí motivačně i socializačně, podporuje seberealizaci. Může být prostředkem relaxace, odpočinku, duševní i fyzické regenerace sil.*“⁵⁰ Realizace zájmových činností umožňuje **kompenzovat** nenaplněnost běžného pracovního, školního či osobního života, dochází k seberealizaci jedince a sebevyjádření vyplývající z jeho schopností.⁵¹ Při realizaci zájmových aktivit dochází k naplnění pozitivních citů a odreagování citů záporných. Realizace v oblasti zájmových činností napomáhá k rozvoji sebevědomí.⁵² Dále „*přináší významné hodnoty zdravotní, kulturní, výchovné a vzdělávací, společenskopolitické, příp. i ekonomické.*“⁵³

⁴⁵ Srov. ČÁP, J. *Psychologie výchovy a vyučování*. s. 307.

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ Srov. Tamtéž.

⁴⁸ ČÁP, J. *Rozvíjení osobnosti a způsob výchovy*. s. 184.

⁴⁹ KAPLÁNEK, M. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. s. 123.

⁵⁰ HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. s. 7.

⁵¹ Srov. KAPLÁNEK, M. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. s. 123.

⁵² Srov. HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. s. 7.

⁵³ HÁJEK, B.; HOFBAUER, B.; PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. s. 165.

Zájmové činnosti můžeme rozdělit na **pravidelné**, mezi něž se řadí činnost zájmových útvarů, a **příležitostné**, do nichž spadají exkurze, besedy, expedice, olympiády. Je možné realizovat je jako **skupinovou** činnost, uspokojování **individuálních** zájmů či realizované **hromadnou** formou.⁵⁴

Pravidelné zájmové činnosti jsou dále rozlišovány na kroužky, soubory, kluby, oddíly a kurzy.

Kroužek představuje „menší zájmový útvar“⁵⁵, jehož náplň je především orientována na individuální rozvoj jednotlivých členů a soudržnost kroužku⁵⁶, k jeho realizaci dochází pravidelně během celého roku⁵⁷.

Soubor představuje zájmový útvar zaměřený na vnější prezentaci nabytých dovedností a schopností, oproti kroužku ho zpravidla navštěvuje více členů a je strukturálně konzistentnější.⁵⁸ Je obvykle spjat s esteticko-výchovnými činnostmi, tudíž můžeme rozlišit např. soubor „pěvecký, hudební, dramatický, divadelní“⁵⁹.

Klub je charakteristický svou „volnější organizační strukturou“⁶⁰, důraz je kladen především na „receptivní činnost členů“⁶¹, například se jedná o filmové kluby.

Oddíl je označení používané sporadicky, jeho specifikem je, že se týká především útvarů tělovýchovných či turistických a je součástí většího celku.⁶² Je spojen se specifickou činností, oddíly jsou např. turistické či vodácké.⁶³

Kurz je specifický tím, že neprobíhá během celého školního roku, ale jen v určitém omezeném čase, jeho cílem je nabytí specifických vědomostí, schopností a dovedností. Zakončením kurzu může být certifikát či osvědčení o vykonání kurzu.⁶⁴

Jednotliví autoři dělí zájmové činnosti do **oblastí** rozličným způsobem, např. **Hájek** hovořící o rukodělných činnostech, technických činnostech, přírodovědné zájmové

⁵⁴ Srov. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. 2002. s. 99.

⁵⁵ HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. s. 41.

⁵⁶ HÁJEK, B.; HOFBAUER B.; PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. s. 169.

⁵⁷ Srov. Věštník ročník LV - 1998-12-23. [online]. s. 43.

⁵⁸ PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. s. 122.

⁵⁹ Srov. Věštník ročník LV - 1998-12-23. [online]. s. 43.

⁶⁰ PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. 2002. s. 122.

⁶¹ Věštník ročník LV - 1998-12-23. [online]. s. 43.

⁶² Srov. HÁJEK, B.; HOFBAUER, B.; PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. s. 169.

⁶³ Srov. Věštník ročník LV - 1998-12-23. [online]. s. 43.

⁶⁴ Srov. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. 2002. s. 123.

činnosti, esteticko-výchovné činnosti, tělovýchově a sportu, turistice, společenskovední zájmové činnosti a počítačové gramotnosti.⁶⁵

Obecnější vymezení poskytuje **Pávková**. Toto vymezení bude nyní rozvedeno a vysvětleno:

Zájmové činnosti **společenskovední** se věnují společensko-historickému kontextu. Pozornost je zaměřována na mateřský jazyk a další jazyky, vztah k vlasti a její demokratické tradici. Konkrétně se jedná o nabytí znalostí o památných místech a historických objektech, význačných osobnostech, politicko-společenském kontextu, významných událostech a státních svátcích, tradicích a zvycích, náboženstvích, publicistice, sběratelství a z oblasti cizích jazyků.⁶⁶

Zájmové činnosti **pracovně-technické** se zaměřují na manuální a technickou sféru a touhu dětí po rozvoji v této oblasti. Jedná se o práci s rozličnými materiály, opravy a vyrábění atd.⁶⁷

Zájmové činnosti **přírodovedné** se zabývají aktivitami spojenými s přírodou, jejím porozumění, zodpovědností za ni. Jedná se konkrétně o pěstitelství a chovatelství, konkrétní činnosti věnující se ochraně přírody, pokusy, návštěvy vzdělávacích institucí věnujících se přírodě a spolupráci s odborníky v určité specializaci (s myslivci, rybáři...). Autorka hovoří i o náplni těchto činností ve vztahu k nejmladším dětem, u nichž by měly tyto aktivity vycházet z jejich schopností a dovedností, věnovat se seznámení se zvířaty, rostlinami a péčí o ně.⁶⁸

Zájmové činnosti **esteticko-výchovné** „*utváří a formují estetické vztahy k přírodě, společnosti a jejím materiálním a kulturním hodnotám. Významné jsou všechny aktivity, ve kterých se uplatňuje estetický vztah ke skutečnosti.*“⁶⁹ Tato oblast je následně dělena na další okruhy: výtvarné zájmové činnosti (malování, kreslení, modelování, seznámení s uměleckými díly), hudební zájmové činnosti (zpěv, hra na hudební nástroje, taneční a hudebně pohybové činnosti, tanec), literárně-dramatické činnosti (četba, její reprodukce prostřednictvím vyprávění či dramatizace).⁷⁰

⁶⁵ Srov. HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. s. 19.

⁶⁶ Srov. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. 2002. s. 94.

⁶⁷ Srov. Tamtéž. s. 94-95.

⁶⁸ Srov. Tamtéž s. 99.

⁶⁹ Tamtéž s. 96.

⁷⁰ Srov. Tamtéž s. 96.

Zájmové činnosti **tělovýchovného, sportovního a turistického** zaměření „*přispívají k fyzické zdatnosti a psychické odolnosti*“⁷¹. Tyto činnosti jsou podstatné pro zdravý vývoj dítěte.⁷²

Hájek hovoří o **zásadách pedagogického působení**, kterými jsou cílevědomost a plánovitost, přiměřenost (vztahující se k věku dítěte), posloupnost (vztahující se ke Komenského zásadě: „*Od bližšího ke vzdálenějšímu, od známého k neznámému, od jednoduchého k složitému...*“⁷³), názornost, jednotné výchovné působení, kladná motivace a vyzdvihování kladných rysů.⁷⁴

2.1 Zájmové činnosti dětí předškolního věku

Zájmové činnosti jsou v mateřské škole realizované především skrze kroužky.

Česká školní inspekce v roce 2016 uveřejnila dokument s názvem **Stanovisko k poskytování nebo organizování placených kroužků v mateřských školách**, který ozřejmuje možnosti realizace kroužků v mateřských školách. O těchto kroužcích hovoří jako o nadstandardních aktivitách, které však nemohou narušovat průběh vzdělávání podle školského zákona, nemůžou je substituovat ani probíhat na újmu vzdělávání poskytovaného v rámci ŠVP. Spolu s MŠMT došli k následujícím podmínkám pro realizaci kroužků v MŠ.⁷⁵

- „*Aktivita nabízená v podobě placeného kroužku nesmí být uvedena jako součást školního vzdělávacího programu.*“⁷⁶ Jelikož aktivity, které by byly zahrnuty v ŠVP, by musely být poskytnuty všem dětem, bez jakýchkoli dalších finančních nároků.⁷⁷

⁷¹ PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. 2002. s. 96.

⁷² Srov. Tamtéž s. 97.

⁷³ HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. s. 28.

⁷⁴ Srov. HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. s. 28.

⁷⁵ Srov. Stanovisko České školní inspekce – placené kroužky v mateřských školách [online].

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ Srov. Tamtéž.

- Pro rodiče musí být pochopitelné, že se jedná o aktivitu výběrovou, na kterou nemusí své dítě přihlásit, a přesto bude dětem poskytnut plnohodnotný program.⁷⁸
- Člověk věnující se realizaci kroužku musí být pověřen rodiči, aby se dítěti při této činnosti věnoval.⁷⁹
- Česká školní inspekce důrazně doporučuje, aby byly kroužky realizovány až v odpoledních hodinách. Avšak aktivity jako např. plavání mohou být realizovány v dopoledních hodinách, nicméně nesmí žádným způsobem narušovat vzdělávání dle ŠVP. Nadstandardní aktivity nemohou narušovat prostorové zázemí a personální zajištění pro ostatní děti.⁸⁰
- Realizace těchto činností nemusí být uskutečňována odborně kvalifikovaným pracovníkem, protože pokud by se realizaci této činnosti věnoval zaměstnanec mateřské školy, musela by být činnost nabídnuta všem dětem bezplatně a musel by ji realizovat mimo svoji pracovní dobu.⁸¹

V odborné literatuře věnující se předškolnímu vzdělávání se o kroužcích v mateřských školách hovoří jako o nadstandardní nabídce, během níž dochází ke kontaktu dítěte se svými vrstevníky a dále i dospělými – vyučujícími daných kroužků. Opravilová vzpomíná blíže nespecifikovaný **výzkum**, v němž je zřejmé, že děti předškolního věku jsou rodiči hojně přihlašovány do většiny nabízených zájmových kroužků, které se realizují jednou či dvakrát týdně, avšak některé předškolní děti mají kroužky až pětkrát týdně. Motivace k účasti na kroužcích byla rodiči popsána jako prostor pro další rozvoj dítěte sloužící k budoucí využitelnosti a rovněž uvádějí, že je tyto aktivity baví a předpokládají, že tyto kroužky v MŠ jsou realizované profesionálem v daném oboru. Předpokládá se, že je pro rodiče důležitý i čas získaný pro ně a realizaci jejich volnočasových aktivit. Tento výzkum rovněž spojuje vývoj kroužků s demografickým vývojem: popisuje, že největší rozmach kroužků v mateřských školách nastal v době nejslabších populačních ročníků, proto se mateřské školy v rámci konkurenceschopnosti rozhodly rozšířit svoji činnost o zájmové kroužky, které by rodiče těchto dětí přilákaly. Avšak v této době boom zájmových činností opadl, jelikož

⁷⁸ Srov. Stanovisko České školní inspekce – placené kroužky v mateřských školách [online].

⁷⁹ Srov. Tamtéž.

⁸⁰ Srov. Tamtéž.

⁸¹ Srov. Tamtéž.

odborníci kritizovali zařazení kroužků do mateřských škol. Posledním fenoménem, o němž Opravilová hovoří, je realizace kroužků zaměřená na přípravu dětí do školy. Tyto kroužky vznikají na podnět vyučujících na prvním stupni základní školy, jež mají sloužit k usnadnění adaptace dítěte předškolního věku na základní školu.⁸²

Čeští teoretici předškolní pedagogiky hodnotí zařazení kroužku dosti kriticky. Koťátková hovoří o tzv. „**martýriu různých kroužků**“, do něhož jsou vtaženy právě již i předškolní děti, k němuž je možné dojít, jelikož dítě v tomto věku není schopno této nabídky důrazně oponovat a rodičovské tendenci se podřídí. Rodiče často přihlásí děti na řadu kroužků a ty jsou pro děti stresující. Koťátková zdůrazňuje, že by měl být dětem ponechán prostor pro vlastní činorodost a objevování okolního světa. Také však zdůrazňuje, že pokud už budou kroužky zařazeny, měla by je vykonávat osoba vzdělaná v pedagogicko-psychologickém směru se zaměřením na předškolní věk.⁸³

Rovněž kriticky se na zařazení kroužků dívá Svobodová, která popisuje následující rizika: „*přetížení dítěte; příliš mnoho aktivit, děti nemají klid pro vstřebávání informací; přesouvání dětí a vytrhnutí z jejich prostředí; narušování jiných společných činností v MŠ; výběrovost (pouze pro talentované, pouze pro platící aj.); roztržitost vzdělávání (schází návaznost na ostatní vzdělávání). Jediný přínos pro děti vidí v zajištění určitého nadstandardu ve vzdělávání.*“⁸⁴ Dále upozorňuje na problematickou skutečnost, že jsou děti neustále přesouvány z jednoho místa na druhé, kdy dochází nejen ke střídání prostor, ale rovněž ke střídání lidí, namísto toho, aby dítě získalo jistotu a možnost se rozvíjet.⁸⁵ Tento fenomén popisuje Helus a hovoří o něm jako o ostrovním dětství, které je charakteristické právě tím, že se dítě „*nachází na jakémsi ostrůvku, kde koná to, co je na daném ostrůvku funkční, aby bylo poté přemístěno na ostrůvek jiný, s jiným funkčním vymezením pobytu. Mezi těmito ostrůvky není žádné kompaktní území, v němž je možné, krásné a objevné se samostatně pohybovat.*“⁸⁶

Kritický náhled poskytuje i metodička pro předškolní vzdělávání Kateřina Smolíková z pražského Výzkumného ústavu upozorňující na to, že mateřská škola si může svůj školní vzdělávací program sestavit podle svých představ, čímž odpadá

⁸² Srov. OPRAVILOVÁ, E. *Předškolní pedagogika*. s. 160–161.

⁸³ Srov. KOŤÁTKOVÁ, S. *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. s. 62–63.

⁸⁴ SVOBODOVÁ, E. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. s. 96.

⁸⁵ Srov. Tamtéž. s. 95.

⁸⁶ HELUS, Z. *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. s. 86.

potřeba k vytváření kroužků, jelikož by mateřská škola měla postavit tak komplexní ŠVP, aby již nebylo zapotřebí zřizovat kroužky. Podotýká, že realizace kroužků v mateřské škole je spíše negativem, a upozorňuje na nedostatky ve školním vzdělávacím programu. Rodičům by mělo být osvětleno, že program je natolik komplexní, že nepotřebuje doplnění ve formě zájmových činností, tudíž by neměli prestiž mateřské školy posuzovat podle nabídky nadstandardních aktivit. Upozorňuje, že zařazení kroužku je spíše uspokojení požadavků rodičů nežli smysluplná aktivita směřující k rozvoji dítěte a uspokojení jeho potřeb.⁸⁷ Dodává, že zařazením kroužků je na děti vyvíjen nadměrný tlak a mateřská škola by neměla výkonnostní trend podporovat. Měly by být respektovány potřeby dětí a jejich limity. Je důležité, aby na děti nebyl vyvíjen nátlak v podobě činností, které nemohou zvládnout, a informacemi, které nejsou schopné vstřebat. Měla by být podporována přirozená zvědavost a dychtivost dětí, pro niž je zásadní, aby dítě mělo dostatek prostoru.⁸⁸

K tématu se taktéž vyjadřuje Marta Jurdová z odboru předškolního vzdělávání MŠMT, která zdůrazňuje, že učitelky v mateřské škole jsou profesionály v oblasti předškolního vzdělávání po stránce didaktické, metodické, pedagogické a psychologické, tudíž nejlépe vědí, jak se starat o rozvoj dítěte předškolního věku, tudíž vzniká otázka, zda je nutné zařazovat kroužky a znevažovat tím profesionalitu a kompetentnost učitelek v mateřské škole.⁸⁹

Taktéž se k této tematice vyjadřuje psycholožka Ivana Havlíková. Zdůrazňuje, že předškolní období je především obdobím her a spontánních aktivit, skrze které se děti učí. Proto je potřeba, aby děti měly dostatek času a prostoru, aby se mohly těmto aktivitám věnovat. Právě zařazení kroužků je pro děti náročné a ubírá jim prostor na spontánní hru. Tyto nadstandardní aktivity rovněž mohou vést k tomu, že děti budou pasivní během řízené činnosti, jelikož budou přetížené. Nedokáží se zabavit, koncentrovat se na určitou činnost, spontánně konverzovat v kolektivu dětí, očekávají vnější impulz k nastolení pravidel hry. Nadměrné zařazení těchto zájmových činností může vést v budoucnosti k tomu, že děti nebudou umět zacházet se svým volným

⁸⁷ Srov. TĚTHALOVÁ, M. Nabitý program, nebo pohoda?. s. 14.

⁸⁸ Tamtéž. S. 15.

⁸⁹ Srov. Tamtéž. S. 14.

časem, nebudou ho umět vyplnit a budou čekat na zprostředkování nabídky, která jim volný čas naplní.⁹⁰

Jana Kopáčková taktéž objasňuje tematiku zařazení nadstandardních aktivit – kroužků do provozu mateřské školy. Důrazným způsobem doporučuje, aby děti nebyly vytrhávány ze spontánních aktivit. Problematicky nahlíží rovněž na výuku realizovanou externími lektory, bez hlubších znalostí tohoto vývojového období. Jako velmi alarmující vnímá skutečnost zjištěnou při výzkumu realizovaném společně s Opravilovou, během něhož bylo zjištěno, že některé děti předškolního věku navštěvují až osm kroužků týdně, což vede k vysokému přetížení dětí. Taktéž upozorňuje na fakt, že děti čekají na naplnění svého času určeného pro spontánní hru a nedokáží si ho samy naplnit. Zdůrazňuje, že ona sama je zásadní odpůrkyní kroužků v mateřské škole. Avšak upozorňuje na to, že pokud mateřská škola tyto nadstandardní aktivity nenabídne, musí se rodičům vysvětlit, proč tomu tak je, a obeznámit je s tím, že poskytují komplexní program již během řízené činnosti.⁹¹

Vedení kroužku v mateřské škole

O vedení zájmových činností v MŠ se stará zpravidla externí lektor či učitelka v mateřské škole, dle STANOVISKA k poskytování nebo organizování placených kroužků v mateřských školách tuto činnost však musí vykonávat učitelka mateřské školy mimo svůj pracovní úvazek.

Legislativně není u vedoucích kroužků vyžadováno vzdělání se zaměřením na předškolní věk ani pedagogické vzdělání, pouze odbornost v oblasti, ve které je daný kroužek poskytován⁹², avšak Koťátková důrazně doporučuje, aby člověk věnující se výuce kroužků v mateřské škole byl dostatečně vzdělaný jak v oblasti předškolního vzdělávání, tak i v oblasti psychologické, jelikož vyučující musí znát zvláštnosti jednotlivých věkových období dětí předškolního věku. Měl by znát metody práce s dětmi v tomto věkovém období.⁹³

⁹⁰ Srov. KRAMULOVÁ, D. Stokrát nic umožilo osla aneb Přetížené dítě. s. 16.

⁹¹ Srov. TĚTHALOVÁ, M. Má se dítě v mateřské škole učit? Samozřejmě!. s. 10.

⁹² Srov. Stanovisko České školní inspekce – placené kroužky v mateřských školách [online].

⁹³ Srov. KOŤÁTKOVÁ, S. *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. s. 63.

Učitelka v mateřské škole by měla být po osobnostní stránce: láskyplná osoba s přirozenou autoritou odpovídající věku dětí, schopná dětem naslouchat, naplňovat jejich potřeby a přání, komunikativní, empatická, trpělivá a vyrovnaná, odpovídajícího fyzického vzhledu; po profesní stránce: s pedagogickým vzděláním, všeobecně zaměřená (hudebně, výtvarně, sportovně) a pěveckými schopnostmi a měly by umět hrát na hudební nástroj.⁹⁴

Lektor, pokud budeme na lektora nahlížet jako na pedagoga volného času, jeho charakteristiku popisuje Pávková následujícími třemi charakteristickými osobnostními rysy:

- Zaprvé se jedná o adekvátní fyzickou zdatnost, přijatelný vzhled, adekvátní temperamentní rysy, vnímavost k dětským potřebám, schopnosti...⁹⁵,
- zadruhé se jedná o pozitivní znaky, jako je empatie, komunikativnost spojená s pozitivním prožíváním kontaktu s druhými, spojený s kladným vztahem k dětem a hlubokým zájmem o ně⁹⁶,
- zatřetí se jedná právě o charakteristické znaky pro pedagoga volného času spojené se schopností přizpůsobit se, asertivitou – schopností prosadit své záměry, kreativitou, aktivitami realizovat skrze hru, se smyslem pro humor, porozuměním věkovým zvláštnostem dané skupině a odbornou vzdělaností a zdatností ve vyučovaném kroužku.⁹⁷

Jak Opravilová (teoretik předškolní pedagogiky), tak Hájek (teoretik pedagogiky volného času) hovoří o osobnosti pedagoga v souvislosti s **Hippokratovými** typy povah (sangvinik, cholerik, flegmatik, melancholik).

Sangvinik: pozitivem sangvinika je, že „*snadno navazuje kontakty a je obratný v navazování kontaktů*“⁹⁸, dále je „*optimistický, veselý, všímavý, přizpůsobivý, podnikavý, aktivní, výkonný, nekonfliktní, společenský*“⁹⁹. Jeho negativem je však jeho „*lehkomyslnost až hazardérství, povrchnost, roztěkanost*“¹⁰⁰.

⁹⁴ Srov. OPRAVILOVÁ, E. *Předškolní pedagogika*. s. 186.

⁹⁵ Srov. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. 2014. s. 104.

⁹⁶ Srov. Tamtéž. s. 105.

⁹⁷ Srov. Tamtéž. s. 105–106.

⁹⁸ OPRAVILOVÁ, E. *Předškolní pedagogika*. s. 187.

⁹⁹ HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. s. 49.

¹⁰⁰ Tamtéž.

Cholerik: jeho pozitivní stránkou jsou „*pozitivní a rychlé reakce*“¹⁰¹, „*hluboké citové prožitky, pracovitost, rychlost, zásadovost, nápaditost, iniciativnost a samostatnost*“¹⁰². Negativními rysy jsou „*zbrklost a problém se sebeovládáním*“¹⁰³, „*výbušnost a nesnášenlivost*“¹⁰⁴.

Flegmatik: jeho pozitivem je „*schopnost vyvolat pocit klidu*“¹⁰⁵ spojená s jeho „*rozvážností, klidem, trpělivostí, vyrovnaností, dobrotou, schopností dlouhodobého zatížení, snášenlivostí, přizpůsobivostí, pořádkumilovností, sebeovládáním, rozvážností a disciplínou*“¹⁰⁶. Mezi jeho negativa se řadí „*pomalé reakce*“¹⁰⁷, „*nedostatek citového zaujetí, lhostejnost, malá citlivost, lenost, pasivita, nerozhodnost a neprůbojnost, chabá aktivita, stereotypnost a kompromisnost*“¹⁰⁸.

Melancholik: jeho silnými stránkami jsou „*hluboké a stálé city, smysl pro povinnost, důkladnost, ohleduplnost a pečlivost*“¹⁰⁹, slabými jsou „*snížená aktivnost a vysoká unavitelnost*“¹¹⁰, „*pesimismus, smutek, plachost, bojácnost, zakřiknutost, nevyrovnanost v projevu, urážlivost, nedostatek sebedůvěry*“¹¹¹.

Důležité je, aby si pedagog uvědomoval svoje vlastnosti, temperament, silné a slabé stránky a vědomě s nimi pracoval a rozvíjel se a své negativní stránky potlačoval.¹¹²

Podstatnou součástí výkonu pedagogické praxe dle Opravilové i Hájka je rovněž způsob vedení:

- **Demokratické** vedení je charakteristické tím, že „*podněcuje iniciativu a zájem jedince o činnost, vysoká participace členů na řízení*“¹¹³. Jeho výsledkem je „*laskavý, vstřícný, přiměřeně náročný a důsledný učitel*“¹¹⁴.

¹⁰¹ OPRAVILOVÁ, E. *Předškolní pedagogika*. s. 187.

¹⁰² HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. s. 49.

¹⁰³ OPRAVILOVÁ, E. *Předškolní pedagogika*. s. 187.

¹⁰⁴ HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. s. 49.

¹⁰⁵ OPRAVILOVÁ, E. *Předškolní pedagogika*. s. 187.

¹⁰⁶ HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. s. 49.

¹⁰⁷ OPRAVILOVÁ, E. *Předškolní pedagogika*. s. 187.

¹⁰⁸ HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. s. 49.

¹⁰⁹ Tamtéž. s. 50.

¹¹⁰ OPRAVILOVÁ, E. *Předškolní pedagogika*. s. 187.

¹¹¹ HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. s. 50.

¹¹² Srov. OPRAVILOVÁ, E. *Předškolní pedagogika*. s. 187.

¹¹³ HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. s. 49.

¹¹⁴ OPRAVILOVÁ, E. *Předškolní pedagogika*. s. 187.

- **Liberální** vedení může u dětí způsobit hádky, nízkou úroveň aktivity, nespokojenost a nestmelenost kolektivu.¹¹⁵ Učitelem je člověk nedůsledný s malými požadavky.¹¹⁶
- **Autoritářské** neboli **autokratické** vedení je vedení, u kterého nedochází k participaci dětí na programu, skupina je vysoce výkonná, avšak vede k nízké spokojenosti členů a malé pospolitosti.¹¹⁷ Učitel je „náročný, přísný a důsledně vyžaduje kázeň a poslušnost“¹¹⁸.

¹¹⁵ Srov. HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. s. 49.

¹¹⁶ Srov. OPRAVILOVÁ, E. *Předškolní pedagogika*. s. 187.

¹¹⁷ Srov. HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. s. 49.

¹¹⁸ OPRAVILOVÁ, E. *Předškolní pedagogika*. s. 187.

3 Vztah okruhů zájmových činností a RVP PV

V odborné literatuře věnující se předškolní pedagogice se vyskytuje tvrzení, že zájmové činnosti nejsou u dětí navštěvujících mateřskou školu potřebné, jelikož již aktivity prováděné v mateřské škole jsou natolik komplexní, že obsáhnou veškeré funkce a oblasti rozvoje dítěte, ke kterému dochází v zájmovém vzdělávání určeném pro tuto věkovou skupinu. Tento názor vyjadřuje např. Svobodová následujícím tvrzením: „Většina těchto aktivit (nadstandardních aktivit v MŠ) by přitom mohla bez problémů a také většinou je součástí běžných činností v mateřské škole.“¹¹⁹

„Cíle pedagogiky volného času se ve své obecnosti neliší od cíle pedagogiky a jiných dílčích pedagogických disciplín“¹²⁰, což po praktické stránce znamená, že cíle pedagogiky volného času jsou ve své obecnosti shodné s rámcovými cíli předškolní výchovy prezentovanými v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV). V RVP PV zní rámcový cíl takto: „rozvíjení dítěte, jeho učení a poznávání; osvojení základů hodnot, na nichž stojí naše společnost; získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná bytost působící na své okolí.“¹²¹ Opaschowski popisuje cíl PVČ jako „relativní autonomii jedince, tedy ochota a schopnost k svobodě a sociální odpovědnosti; kreativní samostatné činnosti a společenské participaci“.¹²²

RVP PV	Cíl PVČ dle Opaschowského
Rozvíjet dítě, jeho učení a poznávání	Všestranně rozvíjet osobnost
Osvojení hodnot	Zapojení jedince do společnosti, přijetí hodnot
Získání osobnostních postojů ¹²³	Relativní autonomie jedince ¹²⁴

¹¹⁹ SVOBODOVÁ, E. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. s. 95.

¹²⁰ OPASCHOWSKI, H. W. *Pädagogik der freien Lebenszeit*. s. 185.

¹²¹ RVP PV leden 2018 [online]. s. 10.

¹²² OPASCHOWSKI, H. W. *Pädagogik der freien Lebenszeit*.. s. 185.

¹²³ RVP PV leden 2018 [online]. s. 9.

¹²⁴ Srov. KAPLÁNEK, M. *Základy pedagogiky volného času - skriptum*. Verze 7/2009. s. 6.

Tyto cíle tedy vedou k „*otevření společné možnosti personalizace a socializace individuálním přístupem*“¹²⁵. Takto vnímá pedagogika volného času důraz na individuální přístup, rovněž předškolní pedagogika je postavena na individuálním přístupu k dětem.

Nyní budou popsány vztahy mezi jednotlivými oblastmi zájmových činností pedagogiky volného času již dříve zmíněnými a vzdělávacími oblastmi uvedenými v RVP PV, jimiž jsou Dítě a jeho tělo (vztahující se k oblasti biologické), Dítě a jeho psychika (vztahující se k oblasti psychologické – dále dělenou na jazyk a řeč; poznávací schopnosti a funkce, představitivost a fantazie, myšlenkové operace; sebepojetí, city, vůle), Dítě a ten druhý (vztahující se k oblasti interpersonální), Dítě a společnost (vztahující se k oblasti sociálně-kulturní), Dítě a svět (vztahující se k oblasti environmentální).¹²⁶

3.1 Zájmové činnosti společenskovední

V oblasti pedagogiky volného času se usiluje o „*poznání aktuálního společenského dění i některých společenských událostí*“¹²⁷, toto téma se v RVP PV rozvíjí v oblasti **Dítě a společnost**, během jejíž realizace se dítě uvede „*do společenství ostatních lidí a do pravidel soužití s ostatními, do světa materiálních i kulturních hodnot, do světa umění.*“¹²⁸ Dílčí cíle této oblasti (shodujícími se zájmovými činnostmi společenskovedními) jsou „*poznávání pravidel společenského soužití; rozvoj schopnosti žít ve společenství s ostatními lidmi; rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte; vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách; seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí; vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností; vytváření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění.*“¹²⁹ Tyto cíle mají být realizovány skrze „*vzory chování; společenské hry a skupinové*

¹²⁵ KAPLÁNEK, M. *Čas volnosti – čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. s. 113.

¹²⁶ Srov. RVP PV leden 2018 [online]. s. 14.

¹²⁷ PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-717-8711-6. S. 94.

¹²⁸ RVP PV leden 2018 [online]. s. 25.

¹²⁹ Tamtéž.

aktivity; slavnosti; setkání s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním, návštěvy kulturních a uměleckých míst.“¹³⁰

Do oblasti zájmových činností společenskovedních rovněž patří zájmové činnosti, věnující se výuce cizího jazyka.¹³¹ Ty však v RVP PV zastoupeny nejsou.

3.2 Zájmové činnosti pracovně technické

Tato oblast pedagogiky se neshoduje s jednou konkrétní oblastí z RVP PV, ale k jejímu naplnění dochází v různých okruzích RVP PV.

Skrze zájmové činnosti pracovně technické má dojít ke „*zdokonalení manuálních dovedností, obohacující vědomosti o technické poznatky i umožňující aplikaci těchto poznatků v praxi, skrze něž dochází k prohloubení zájmu žáků o tvořivou práci, o přiměřenou účast na řešení současných problémů vědy a techniky.*“¹³² V RVP PV dochází k tomuto naplnění v oblasti **Dítě a svět**, kde je jedním z dílčích cílů „*zdokonalení hrubé i jemné motoriky*“¹³³, při naplnění tohoto cíle má dojít ke „*koordinaci ruky a oka, zvládnutí jemné motoriky (zacházení s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním, zacházení s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou)*“¹³⁴, dále k naplnění této oblasti by mělo dojít k „*zvládnutí jednoduché obsluhy a pracovním úkonům (postarat se o hračky, pomůcky, úklid, práce na zahradě)*“¹³⁵. Rovněž s touto oblastí souvisí oblast **Dítě a jeho psychika** z RVP PV v podoblasti **Poznávání schopností a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace**, kde je dílčí cíl „*rozvoj tvořivosti (řešení problémů)*“¹³⁶, jenž se uskutečňuje skrze „*přímé pozorování přírodních i technických objektů i jevů okolí a rozhovor o výsledku pozorování*“.¹³⁷ Zájmové činnosti pracovně technické jsou také obsaženy v oblasti **Dítě a svět** skrze cíl „*vytváření elementárního povědomí o technickém prostředí, jeho rozmanitosti, vývoji*

¹³⁰ RVP PV leden 2018 [online]. s. 25.

¹³¹ PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. 2002. s. 94.

¹³² Tamtéž.

¹³³ RVP PV leden 2018 [online]. s. 15.

¹³⁴ Tamtéž.

¹³⁵ Tamtéž. s. 16.

¹³⁶ Tamtéž. s. 19.

¹³⁷ Tamtéž. s. 19.

a neustálých proměnách“¹³⁸, prostřednictvím „přirozeného pozorování technických objektů“¹³⁹, dále „praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů, se kterými se dítě běžně setkává.“¹⁴⁰

3.3 Zájmové činnosti přírodovědné

Tato oblast PVČ kladoucí si za cíl „prohloubení vědomostí o dění v přírodě, pěstující vztah k její ochraně; rozvíjení zájmu o pěstitelství a chovatelství a formování pocitů morální odpovědnosti za ochranu přírody a k vytváření správných postojů k životním hodnotám,“¹⁴¹ se v RVP objevuje v oblasti **Dítě a svět** zaměřené právě na environmentální oblast s cílem „seznámení s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu“¹⁴², dále „vytváření elementárního povědomí o širším přírodním prostředí, o jeho rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách“¹⁴³, rovněž „pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit“¹⁴⁴, taktéž „rozvoj úcty k životu a ke všem jeho formám“¹⁴⁵, mimo jiné i „rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám“¹⁴⁶ a též „vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společností a planetou Zemí.“¹⁴⁷ Tyto cíle jsou naplňované skrze „přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody,“¹⁴⁸ „poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitosti a změn v přírodě,“¹⁴⁹ „pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů,“¹⁵⁰ „ekologicky motivované herní aktivity,“¹⁵¹ „péče o životní

¹³⁸ RVP PV leden 2018 [online]. s. 27.

¹³⁹ Tamtéž. s. 28.

¹⁴⁰ Tamtéž.

¹⁴¹ PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. 2002. s. 95.

¹⁴² RVP PV leden 2018 [online]. s. 27.

¹⁴³ Tamtéž.

¹⁴⁴ Tamtéž. s. 28.

¹⁴⁵ Tamtéž.

¹⁴⁶ Tamtéž.

¹⁴⁷ Tamtéž.

¹⁴⁸ Tamtéž. s. 29.

¹⁴⁹ Tamtéž.

¹⁵⁰ Tamtéž.

¹⁵¹ Tamtéž.

*prostředí a okolní krajinu, pěstitelství, chovatelství a péče o školní zahradu.*¹⁵² Prostřednictvím činností má dítě dojít mimo jiné k „*povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí,*“¹⁵³ „*rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všítat si nepořádků a škod, upozornit na ně,*“¹⁵⁴ „*pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát na pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)*“¹⁵⁵.

3.4 Zájmové činnosti estetickovýchovné

Tato oblast usiluje o „*utváření a formování estetických vztahů dětí k přírodě, společnosti a jejím materiálním hodnotám.*“¹⁵⁶

Tyto oblasti jsou dále dle Pávkové děleny na:¹⁵⁷

- **Výtvarné zájmové činnosti**

V RVP PV se tyto činnosti objevují v rozličných oblastech např. v **Dítě a jeho psychika**, konkrétně v podoblasti **Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace**, v nichž se této oblasti věnuje následující cíl: „*rozvoj tvořivost*“¹⁵⁸ skrze „*hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (výtvarné aktivity)*“¹⁵⁹. Výsledkem těchto aktivit je „*vyjádření představivosti a fantazie v tvořivých činnostech – výtvarných.*“¹⁶⁰ Rovněž v podoblasti **Sebepojetí, city**, vůle se nachází následující cíl: „*rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání*“¹⁶¹, kterého je možné dosáhnout skrze „*estetické a tvůrčí aktivity –*

¹⁵² RVP PV leden 2018 [online]. s. 29.

¹⁵³ Tamtéž.

¹⁵⁴ Tamtéž.

¹⁵⁵ Tamtéž. s. 29.

¹⁵⁶ PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. 2002. s. 96.

¹⁵⁷ Srov. Tamtéž.

¹⁵⁸ RVP PV leden 2018 [online]. s. 19.

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ Tamtéž. s. 20.

¹⁶¹ Tamtéž. s. 21.

výtvarné¹⁶², jejichž výsledkem je „*těšení se z hezkých a příjemných zážitků ze setkání s uměním*“,¹⁶³ dále „*zachycení a vyjádření svých prožitků – výtvarně*“.¹⁶⁴

Dále se této zájmové činnosti věnuje oblast **Dítě a ten druhý** s cílem „*rozvoj kooperativních dovedností*“¹⁶⁵ skrze „*výtvarné hry*“¹⁶⁶.

Rovněž zájmové výtvarné činnosti rozvíjí oblast **Dítě a společnost**, ve které jsou následující cíle: „*seznamování se světem kultury a umění*“¹⁶⁷, taktéž „*vytváření základů afektivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat*“,¹⁶⁸ dále „*rozvoj společenského a estetického vkusu*“¹⁶⁹. Tyto dílčí cíle jsou naplňované skrze „*tvůrčí výtvarné činnosti*“¹⁷⁰, dále „*receptivní výtvarné činnosti*“¹⁷¹, taktéž „*setkání s výtvarným uměním mimo mateřskou školu, návštěvy uměleckých míst*“¹⁷². Výstupem těchto aktivit je „*vnímání uměleckých a kulturních podnětů*“¹⁷³.

- **Hudební zájmové činnosti**

Jejich náplň je rovněž v oblasti **Dítě a jeho tělo** s cílem „*rozvoje jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka)*“¹⁷⁴, dále „*rozvoj a užívání všech smyslů*“¹⁷⁵ realizované skrze „*hudební a hudebně pohybové hry a činnosti*“¹⁷⁶ s cílem „*sladit pohyb s rytmem a hudbou*“, taktéž „*ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem*“¹⁷⁷ a „*vnímat a rozlišovat pomocí smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny)*“¹⁷⁸, též „*ovládání koordinace ruky a oka, zvládání jemné motoriky (zacházet s jednoduchými hudebními nástroji)*“¹⁷⁹. Další oblastí RVP PV věnující se hudební zájmové činnosti je **Dítě a jeho psychika**, podoblast Jazyk a řeč,

¹⁶² RVP PV leden 2018 [online]. s. 21.

¹⁶³ Tamtéž. s. 22.

¹⁶⁴ Tamtéž.

¹⁶⁵ Tamtéž. s. 23.

¹⁶⁶ Tamtéž.

¹⁶⁷ Tamtéž. s. 25.

¹⁶⁸ Tamtéž.

¹⁶⁹ Tamtéž.

¹⁷⁰ Tamtéž.

¹⁷¹ Tamtéž.

¹⁷² Tamtéž.

¹⁷³ Tamtéž. s. 26.

¹⁷⁴ Tamtéž. s. 15.

¹⁷⁵ Tamtéž.

¹⁷⁶ Tamtéž.

¹⁷⁷ Tamtéž. s. 16.

¹⁷⁸ Tamtéž.

¹⁷⁹ Tamtéž.

v níž je cíl „osvojení si formy sdělení verbální i neverbální – hudební“¹⁸⁰, realizovaný skrze „zpěv“¹⁸¹ s důsledkem „správného ovládní dechu“¹⁸², „projevení zájmu o hudbu“¹⁸³. Dále v podoblasti **Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace** cíl „rozvoj tvořivost“¹⁸⁴ uskutečněné prostřednictvím „smyslové hry zaměřené na rozvoj a cvičení sluchové paměti“¹⁸⁵, taktéž „hry podporující hudební aktivity“¹⁸⁶ s výstupem

V následující podoblasti s názvem **Sebepojetí, city, vůle** se rovněž věnuje hudebním aktivitám s cílem „rozvoj a kultivaci mravního a estetického vnímání, cítění a prožívání“¹⁸⁷ realizovaný prostřednictvím „estetických a tvůrčích aktivit – hudebních“¹⁸⁸, výsledkem těchto činností je schopnost „zachycovat a vyjadřovat své prožitky pomocí hudby či hudebně pohybové improvizace“¹⁸⁹.

Rovněž se této zájmové činnosti v RVP PV věnuje oblast **Dítě a ten druhý** s cílem „rozvoj kooperativních schopností“¹⁹⁰ prostřednictvím aktivity „hudební a hudebně pohybové hry“¹⁹¹, jejichž důsledkem je „porozumění běžným projevům, vyjádření emocí a nálad“¹⁹².

Taktéž v oblasti **Dítě a společnost** se hudebním činností věnují následující cíle: „rozvoj dovedností dítěte“¹⁹³ rozvíjený skrze „tvůrčí činnosti hudební a hudebně pohybové“¹⁹⁴, „setkání s hudebním uměním mimo mateřskou školu“¹⁹⁵ s důsledkem „vyjadřování se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti, vokální a instrumentální (zpívat písně, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)“¹⁹⁶.

¹⁸⁰ RVP PV leden 2018 [online]. s. 17.

¹⁸¹ Tamtéž. s. 18.

¹⁸² Tamtéž.

¹⁸³ Tamtéž.

¹⁸⁴ Tamtéž. s. 19.

¹⁸⁵ Tamtéž.

¹⁸⁶ Tamtéž.

¹⁸⁷ Tamtéž. s. 21.

¹⁸⁸ Tamtéž.

¹⁸⁹ Tamtéž. s. 22.

¹⁹⁰ Tamtéž. s. 23.

¹⁹¹ Tamtéž.

¹⁹² Tamtéž.

¹⁹³ Tamtéž. s. 25.

¹⁹⁴ Tamtéž.

¹⁹⁵ Tamtéž.

¹⁹⁶ Tamtéž. s. 27.

- **Literárně-dramatické zájmové činnosti**

Tato zájmová tematika je v RVP PV významně rozvíjena v oblasti **Dítě a jeho psychika** v podoblasti **Jazyk a řeč** s cílem „rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních i produktivních“¹⁹⁷, dále „rozvoj komunikativních dovedností a kultivovaného projevu“¹⁹⁸, rovněž „osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení a psaní“¹⁹⁹ realizovaný skrze následující aktivity „artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti“²⁰⁰, „poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů“²⁰¹, „přednes, recitace, dramatizace“²⁰², „prohlížení a „čtení“ knížek“²⁰³, jehož důsledkem má být „správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči“²⁰⁴, „domluvit se slovy i gesty, improvizovat“²⁰⁵, „porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zapojovat jej ve správných větách)“²⁰⁶, „formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat“²⁰⁷, „učit se nová slova a aktivně je používat“²⁰⁸, „učit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu)“²⁰⁹, „sledovat a vyprávět pohádku“²¹⁰, „sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech“²¹¹, „utvořit jednoduchý rým“²¹², „poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma“²¹³, „projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, sledovat divadlo, film“²¹⁴. Rovněž v podoblasti **Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace** se vyskytují témata z literární a dramatické činnosti, vystihnutá cílem „rozvoj tvořivosti“²¹⁵, „osvojení si elementárních poznatků

¹⁹⁷ RVP PV leden 2018 [online]. s. 17.

¹⁹⁸ Tamtéž.

¹⁹⁹ Tamtéž.

²⁰⁰ Tamtéž.

²⁰¹ Tamtéž.

²⁰² Tamtéž. s. 18.

²⁰³ Tamtéž.

²⁰⁴ Tamtéž.

²⁰⁵ Tamtéž.

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ Tamtéž.

²⁰⁸ Tamtéž.

²⁰⁹ Tamtéž.

²¹⁰ Tamtéž.

²¹¹ Tamtéž.

²¹² Tamtéž.

²¹³ Tamtéž.

²¹⁴ Tamtéž.

²¹⁵ Tamtéž. s. 19.

*o znakových systémech (abeceda)*²¹⁶. Tyto cíle jsou rozvíjeny následujícími aktivitami: „*hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (hudební, dramatické aktivity)*“²¹⁷, „*činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů – písmena*“²¹⁸, výstupem těchto aktivit by mělo být „*učit se zpaměti krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybavit*“²¹⁹, rovněž „*vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (dramatických) i ve slovních výpovědích k nim*“²²⁰. I podoblast **Sebepojetí, city, vůle** se věnuje naplnění této oblasti skrze následující cíle „*poznávání sebe sama*“²²¹, „*rozvoj schopnosti sebeovládání*“²²², „*rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění i prožívání*“²²³. Jsou naplňovány těmito aktivitami: „*estetické a tvůrčí aktivity (dramatické, literární)*“²²⁴, „*dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.*“²²⁵. Výsledkem těchto aktivit by mělo být „*zachycení nebo vyjádření svých pocitů – slovně*“²²⁶.

Taktéž v oblasti **Dítě a ten druhý** se literárně-dramatické činnosti věnuje tento cíl: „*rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních*“²²⁷, k jehož naplnění dochází skrze „*sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti a etudy*“²²⁸, dále „*četbu, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etických obsahem a ponaučením*“²²⁹.

I v oblasti **Dítě a společnost** se nachází aktivity literárně-dramaticky zaměřené: „*různorodé společné hry a skupinové aktivity – dramatizace*“²³⁰, „*tvůrčí činnosti literární a dramatické*“²³¹, „*literární, dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů,*

²¹⁶ RVP PV leden 2018 [online]. s. 19.

²¹⁷ Tamtéž.

²¹⁸ Tamtéž.

²¹⁹ Tamtéž]. s. 20.

²²⁰ Tamtéž.

²²¹ Tamtéž. s. 21.

²²² Tamtéž.

²²³ Tamtéž.

²²⁴ Tamtéž.

²²⁵ Tamtéž.

²²⁶ Tamtéž. s. 22.

²²⁷ Tamtéž. s. 23.

²²⁸ Tamtéž.

²²⁹ Tamtéž.

²³⁰ Tamtéž. s. 25.

²³¹ Tamtéž.

veršů, sledování dramatizací, divadelních scének)²³², „setkávání s literárním a dramatickým uměním mimo mateřskou školu“²³³.

3.5 Zájmové činnosti tělovýchovného, sportovního a turistického zaměření

Tato oblast pedagogiky volného času se především promítá v oblasti RVP PV **Dítě a jeho tělo**, kde se nachází následující cíle: „uvědomění si vlastního těla“²³⁴, „rozvoj pohybových schopností, ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí“²³⁵, „rozvoj fyzické a psychické zdatnosti“²³⁶, „osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, pohybových činnostech a jejich kvalitě“²³⁷. Jsou realizovány pomocí „lokomočních pohybových činností (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.)“²³⁸, „zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)“²³⁹, „psychomotorické hry“²⁴⁰. Tyto činnosti mají vést k „zachování správného držení těla“²⁴¹, „zvládnutí základní pohybové dovednosti a prostorové orientaci“²⁴², „koordinování lokomoce a dalších poloh a pohybů těla, sladění pohybu a rytmu a hudby“²⁴³.

²³² RVP PV leden 2018 [online]. s. 25.

²³³ Tamtéž.

²³⁴ Tamtéž. s. 15.

²³⁵ Tamtéž.

²³⁶ Tamtéž.

²³⁷ Tamtéž.

²³⁸ Tamtéž.

²³⁹ Tamtéž.

²⁴⁰ Tamtéž.

²⁴¹ Tamtéž.

²⁴² Tamtéž.

²⁴³ Tamtéž.

4 Výzkum

4.1 Cíl výzkumu, předmět, hypotézy

Cílem výzkumu je objasnit charakter zájmových činností v mateřských školách v Českých Budějovicích.

Cíl výzkumu je vyjádřený skrze **výzkumnou otázku**: Jaký je charakter zájmových činností v mateřských školách v Českých Budějovicích?

Ta je dále rozpracována v následujících **dílčích výzkumných otázkách**:

- Jaké jsou formy zájmových činností v mateřských školách?
- Kdy během dne jsou zájmové činnosti realizovány?
- Který pedagogický pracovník tyto činnosti realizuje?
- Jaký je důvod zařazení těchto aktivit?

Z nich vyplývají následující **hypotézy**:

- Zájmové činnosti (kroužky) jsou realizovány mimo řízenou činnost.
- vedení těchto činností se starají učitelky v mateřské škole s výjimkou kurzů, jako je bruslení a plavání.
- Důvodem zařazení kroužků je snaha naplnit požadavky rodičů.

4.2 Metodika výzkumu

Pro výzkum jsem využila kvantitativní výzkumné paradigma. Kvantitativně vymezený výzkum v pedagogické oblasti je „*záměrnou a systematickou činností, při které se empirickými metodami zkoumají (ověřují, verifikují, testují) hypotézy o vztazích mezi*

pedagogickými jevy.“²⁴⁴ Tomuto předcházela pilotní výzkum, který byl realizovaný kvalitativní metodou. „*Kvalitativní přístup je proces zkoumání jevů a procesů v autentickém prostředí s cílem získat komplexní obraz těchto jevů založený na hloubkových datech a specifickém vztahu mezi badatelem a účastníkem výzkumu. Záměrem výzkumníka provádějícího kvalitativní výzkum je pomocí celé řady postupů a metod rozkrýt a reprezentovat to, jak lidé chápou, používají a vytvářejí sociální realitu.*“²⁴⁵ Kvalitativní část byla zařazena z důvodu primární orientace v dané problematice v Českých Budějovicích a jako podklad k vytvoření dotazníku.

4.2.1 Metodika kvantitativní části výzkumu

V kvantitativní části této práce jsem jako techniku zvolila **dotazníkové šetření**. „*Dotazník je metoda určená pro sběr dat, která obsahuje baterii psaných výroků nebo otázek, na které respondent reaguje podle daných instrukcí. Jedná se tedy o soubor položek, které u osob zajišťují faktografické informace, názory, postoje, motivy apod.*“²⁴⁶

4.2.2 Metodika pilotního výzkumu – kvalitativní části výzkumu

V pilotní části, tedy v kvalitativní části, jsem využila techniku polostrukturovaného rozhovoru. Jedná se o hloubkový rozhovor, jenž lze „*definovat jako nestandardizované dotazování jednoho účastníka výzkumu zpravidla jedním badatelem pomocí několika otevřených otázek.*“²⁴⁷ Rozlišujeme dva základní typy hloubkového rozhovoru, a to nestrukturovaný a polostrukturovaný.

²⁴⁴ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. s. 11.

²⁴⁵ ŠVAŘÍČEK, R.; ŠEĐOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. s. 17.

²⁴⁶ CHRÁSKA, M.; KOČVAROVÁ, I. *Kvantitativní metody sběru dat v pedagogických výzkumech*. s. 41.

²⁴⁷ ŠVAŘÍČEK, R.; ŠEĐOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. s. 159

Výzkumná část obsahuje následující části: „výběr metody, příprava rozhovoru, průběh vlastního dotazování, přepis rozhovoru, reflexe rozhovoru, analýza dat a psaní prezentace a výzkumné zprávy.“²⁴⁸

Pro tuto část jsem zvolila již zmíněný polostrukturovaný rozhovor. Byl zvolen proto, že poskytuje respondentům dostatečný prostor k popisu realizace zájmových činností v jejich zařazeních a motivace zařazení těchto činností.

4.3 Průběh a fáze výzkumu

Časové rozvržení výzkumu		Náplň činnosti
Přípravná fáze	říjen 2018	Studium odborných zdrojů
	listopad 2018	Formulace cíle výzkumu
	prosinec 2018	Realizace pilotního výzkumu kvantitativní formou (tvorba výzkumných otázek, získání a příprava respondentů, rozhovor)
	leden 2019	Formulace dotazníku
Fáze sběru dat	leden 2019	Rozeslání dotazníku a sběr dat
Fáze zpracování dat	únor 2019	Zpracování výsledku dotazníků
Fáze vyhodnocení dat	únor 2019	Vyhodnocení výsledků dotazníků

PILOTNÍ VÝZKUM – KVALITATIVNÍ

- **Tvorba výzkumných otázek**

Otázky jsou otevřené, formulované tak, aby poskytly informátorovi dostatečný prostor k vyjádření.

- **Získání a příprava informátorů**

Informátoři rozhovoru odpovídají následujícím kritériím:

- mateřská škola sídlící v Českých Budějovicích (město),
- mateřská škola je zapsaná v rejstříku škol a školských zařízení.

²⁴⁸ ŠVAŘÍČEK, R. ŠEĐOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. s. 160.

Kontaktovala jsem je telefonickou cestou a požádala je o možnost, zda bych s nimi nemohla provést rozhovor.

Během telefonického rozhovoru jsem respondentu obeznámila s tématem této diplomové práce, vysvětlila mu, že rozhovor bude nahráván na diktafon, a existující možnosti, že bude slovní transkripce uvedena v příloze diplomové práce. Pokud s tímto informátor souhlasil, bylo domluveno datum a místo setkání, na němž bude rozhovor realizován.

O rozhovor jsem požádala patnáct ředitelk mateřských škol, s rozhovorem souhlasilo celkem 6 ředitelk mateřských škol. Odmítnutí byla spojena s nedostatečnými časovými možnostmi potenciálních informátorů, dále s nervozitou a obavou s nahráváním rozhovoru.

Fáze sběru dat

• Rozhovor

Rozhovor probíhal při osobním setkání s ředitelkou mateřské školy či vedoucí učitelkou v mateřské škole. Informátor byl nejprve obeznámen s tématem diplomové práce a upozorněn na to, že rozhovor bude nahrán na diktafon. Po tomto sdělení došlo k realizaci samotného rozhovoru. Rozhovor se týkal nadstandardní nabídky aktivit v mateřské škole, obsahem, časem realizace, pedagogickým vedením, důvodem zařazení a subjektivním zhodnocením zařazení činností do zájmového vzdělávání.

Výzkumné otázky byly formulovány následujícím způsobem:

1. Co všechno nabízíte mimo režim dne? / Jaké jiné aktivity mimo běžný režim nabízíte? (např. kroužky, divadlo, výlety, besedy, bruslení, plavání)
2. V kterém čase probíhají aktivity (kroužky)?
3. Kdo se vám stará o vedení těchto aktivit (kroužky)?
4. Proč jste se rozhodli pro tyto aktivity ve vašem zařízení? (Proč jste zařadila tyto kroužky do vašich vzdělávacích aktivit?)
5. Pokládáte tyto aktivity za aktivity zájmového vzdělávání? / Pokládáte tyto aktivity za zájmové činnosti?

Pokud nenabízíte:

Proč tyto aktivity nenabízíte?

Výsledky kvalitativního rozhovorů byly využity pro přípravy dotazníků pro kvantitativní výzkum.

KVANTITATIVNÍ VÝZKUM

Přípravná fáze

- **Studium odborných textů**
- **Formulace cíle výzkumu**
- **Formulace otázek dotazníku**

Dotazník je zhotoven ve dvou podobách, a to jak v podobě elektronické, tak v podobě tištěné. Nejdříve byl vypracován dotazník v tištěné podobě, který se skládá z pěti otázek odborných a pěti otázek identifikačních.

Tištěný dotazník obsahuje otázky dichotomické (obsahující dvě možné odpovědi), dále i otázky polytomické s širším množstvím možných odpovědí. Tyto otázky jsou otevřené, uzavřené, polootevřené, filtrační i identifikační. Jedna z otázek je i ve formě tabulky – jedná se o baterii otázek.

Elektronický dotazník však nebylo možné vytvořit ve stejné podobě, jako je dotazník tištěný, i v tomto dotazníku se dozvíme stejné informace, avšak jinou formou. Elektronický dotazník se skládá z 34 sekcí, které se dotazovanému zobrazují podle odpovědi na předchozí otázku. V tomto dotazníku jsou rovněž otázky dichotomické i polytomické. Tento dotazník byl vytvořen v Google formuláři.

Fáze sběru dat

- **Rozesílání dotazníku**

Dotazník byl rozeslán do všech mateřských škol v Českých Budějovicích.

Kritérium pro výběr výzkumného vzorku:

- mateřská škola sídlící v Českých Budějovicích (město),
- mateřská škola je zapsaná v rejstříku škol a školských zařízení.

Byly osloveny všechny mateřské školy zapsané v rejstříku škol a školských zařízení sídlící v Českých Budějovicích město v celkovém počtu 44 mateřských škol.

Ze 44 oslovených mateřských škol odpovědělo 41 mateřských škol, z toho 28 (68,3 %) státních mateřských škol a 13 (31,7 %) soukromých mateřských škol. Nyní bude popsána velikost jednotlivých mateřských škol, kritériem pro určení je počet dětí v mateřské škole. 24 mateřských škol má nad 70 dětí (58,5 %), 1 mateřská škola má 51–60 dětí (2,4 %), 3 mateřské školy mají 41–50 dětí (7,3 %), 13 mateřských škol má do 40 dětí (31,7 %). Z nichž 32 (78 %) mateřských škol má heterogenní třídy a 9 (22 %) má

homogenní třídy. Mateřské školy v Českých Budějovicích mají rozličná zaměření, jsou zde mateřské školy waldorfské, montessori, církevní, environmentální, lesní, logopedická a surdopedická atd.

Před samotným rozesláním dotazníků byl proveden **testující** výzkum, po kterém byl dotazník upraven – byla doplněna otázka zjišťující důvod nezařazení kroužku do programu mateřské školy.

Elektronické dotazníky byly rozeslány na e-mailové adresy daného zařízení zjištěné z webových stránek zařízení.

Návratnost dotazníků odeslaných elektronickou formou po prvním rozeslání byla 26.

Následně jsem některé mateřské školy navštívila osobně s tištěným dotazníkem, který jsem následně zanesla do elektronického dotazníku. Během osobních pochůzek jsem získala 6 vyplněných dotazníků.

Nakonec jsem opět obeslala prostřednictvím e-mailu ty mateřské školy, od kterých jsem doposud nezískala odpověď.

Celkem jsem získala 41 vyplněných dotazníků z celkových 44 oslovených mateřských škol nacházejících se v Českých Budějovicích zapsaných do rejstříku škol a školských zařízení.

5 Vyhodnocení výzkumu

Tato kapitola je rozdělena na dvě podoblasti, jedna se věnuje oblastem a podmínkám, za kterých jsou nadstandardní aktivity nabízeny, druhá se věnuje konkrétní charakteristice kroužků.

5.1 Okolnosti a podmínky, zařazování nadstandardních aktivit, kroužků a kurzů

V této části byl sledován rozsah nabízených nadstandardních aktivit mateřskými školami, případně důvody jejich nezařazení a důvody zařazení kroužků do činnosti mateřské školy.

První otázka zjišťovala, zda mateřské školy v Českých Budějovicích poskytují nadstandardní nabídku programu mimo běžný režim, zájmové činnosti v podobě kroužků, divadel, výletů, besed a dalších.

Většina mateřských škol vypověděla, že tyto nadstandardní aktivity nabízí: konkrétně 37 mateřských škol uvedlo, že tyto aktivity poskytuje, což je 90,2 %, naopak 4 mateřské školy uvedly, že nadstandardní aktivity neposkytují, což je tedy 9,8 %.

Důvodem, proč tyto čtyři mateřské školy nadstandardní aktivity neposkytují, je přesvědčení, že mají natolik pestrý a konzistentní program, že není potřeba zařazovat nadstandardní aktivity. Divadla, výlety a besedy nepovažují za nadstandardní aktivity, nýbrž za běžnou součást programu mateřské školy. Vyjadřují to následujícím způsobem: „*Kulturní a divadelní aktivity jsou součástí činností MŠ*“, dále uvádí: „*Poskytujeme dětem dostatek prostoru k vývoji: nabízíme v našem školním vzdělávacím programu dostatek různorodých činností k jejich rozvoji*“, rovněž uvádí: „*Činnosti, které poskytujeme, jsou součástí běžného režimu, nepovažujeme je za nadstandardní (myšleno divadla či výlety)*“.

Kroužky jsou z jejich pohledu nadbytečné a do mateřské školy nepatří.

Druhá otázka se ptá na konkrétní podobu nabízených nadstandardních aktivit.

Jak je výše zmíněno, přes 90 % mateřských škol nadstandardní aktivity poskytuje, jedná se konkrétně o divadlo, výlety rekreační i vzdělávací a besedy.

Nadstandardní nabídka	Poskytuje mateřských škol	
Divadlo	37	100 %
Výlety (vzdělávací)	33	89,2 %
Výlety (rekreační)	28	75,7 %
Besedy	27	73 %

Všechny mateřské školy, které nabízí nadstandardní aktivity, poskytují **divadelní představení** (během kvalitativního pilotního výzkumu bylo zjištěno, že mateřské školy navštěvují divadelní představení v divadle či si zvou divadelníky k sobě do mateřské školy), přes tři čtvrtiny poskytují **vzdělávací výlety**, tři čtvrtiny poskytují rekreační výlety, necelé tři čtvrtiny poskytují **besedy**. Mimo tyto významně zastoupené nadstandardní nabídky poskytují mateřské školy i jiné nadstandardní nabídky, konkrétně jednotlivě uvedly následující: adaptační návštěvy v základní škole; návštěvy záchranky, policie, hasičů, knihoven; škola v přírodě; využití muzejní pedagogiky; návštěvy koncertů a výstav.

Třetí otázka se ptá na to, zda mateřské školy v Českých Budějovicích poskytují nějakou nabídku kroužků. Kroužky poskytuje 25 mateřských škol (z těch mateřských škol, které uvádí, že poskytují nadstandardní aktivity), což je 67,6 %, oproti tomu 12 mateřských škol, tedy 32,4 %, kroužky neposkytuje.

Více než třetina mateřských škol tedy kroužky neposkytuje. Důvody nezařazení jsou rozličné. Tři mateřské školy uvedly, že na podnět a **důrazné doporučení České školní inspekce** kroužky nezařazují. Vyjadřují to následujícími tvrzeními: „*Na základě doporučení České školní inspekce děláme pouze nadstandardní aktivity, dělají je paní učitelky zadarmo*“, dále uvádí: „*Dle České školní inspekce naše kroužky narušovaly výchovně vzdělávací proces, i když byly realizovány v době od 7.45 do 8.30. Bylo nám doporučeno realizovat kroužky v době od 16.00. Lektorům uvedený čas nevyhovoval*“, poslední mateřská škola uvedla: „*Zařazení kroužků není podporováno Českou školní inspekcí, ministerstvem. Pokud jde o placené kroužky, u nás probíhají aktivity, které*

vedou paní učitelky pro děti, které to potřebují, např. děti s odkladem základní školní docházky, nadané apod. Vše je v rámci ŠVP“.

Dále mateřské školy uvádí, že zařazení kroužků do mateřské školy **narušuje vzdělávání** v mateřské škole: „Kroužky jsou na úkor běžné vzdělávací nabídky mateřské školy“, další mateřská škola uvádí, že zařazení kroužků přináší „narušování organizace i provozu mateřské školy“.

Rovněž mateřské školy uvádějí, že poskytují natolik **komplexní program**, že není potřebné kroužky do provozu mateřské školy zařazovat: „Dětem poskytujeme v denním režimu dostatečné zájmové vyžití, umožňujeme jim uspokojení jejich zájmů tehdy, kdy jsou právě na danou činnost naladěni. Na kroužky jako takové nejsou předškolní děti zralé. V každé mateřské škole mají mít dostatek prostoru na rozličné zájmové aktivity – hudbu, tanec, zpěv, výtvarné a pracovní činnosti (keramiku...), sportovní vyžití, cizí jazyky, grafomotoriku, logopedii...“.

Dále mateřské školy uvedly, že kroužkům by se měla věnovat **jiná vzdělávací zařízení** než mateřská škola: „Kroužky považuje náš kolektiv za zájmovou činnost, kterou by měla zajišťovat jiná zařízení než mateřská škola a na druhém místě je to především věc rodičů a ne školy“, „Existuje dostatek komerčních nabídek, které dětem této věkové skupiny nabízí realizaci svých zájmů skrze zájmové činnosti – kroužky, proto se raději soustředíme na svoji vlastní činnost“.

Některé mateřské školy uvádí, že jsou natolik **specifické – specializované**, že právě proto kroužky nenabízí: „Pro kroužky nemáme prostor vzhledem ke specifičnosti typu vzdělávání na naší mateřské škole“, „Naše mateřská škola je určena pro děti s mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami, autismem a závažnými vadami řeči. Každé dítě vyžaduje individuální přístup“.

Taktéž mateřské školy uvedly, že **nemají dostatečné podmínky**, aby mohly kroužky nabízet a realizovat: „Nemáme dostatek volných prostor, vzdělání v mateřské škole je široké“, další mateřská škola uvedla, že kroužky nenabízí „z provozních a personálních důvodů“.

Čtvrtá otázka se věnovala objasnění motivace, proč mateřské školy v Českých Budějovicích nabízejí kroužky.

Důvod zařazení kroužku	Zařazuje mateřských škol	
Další rozvoj dítěte	22	88 %
Poptávka ze strany rodičů	17	68 %
Zájem vyučujícího vyučovat daný kroužek	10	40 %
Individualizace zařízení	8	32 %
Všeobecná poptávka	2	8 %

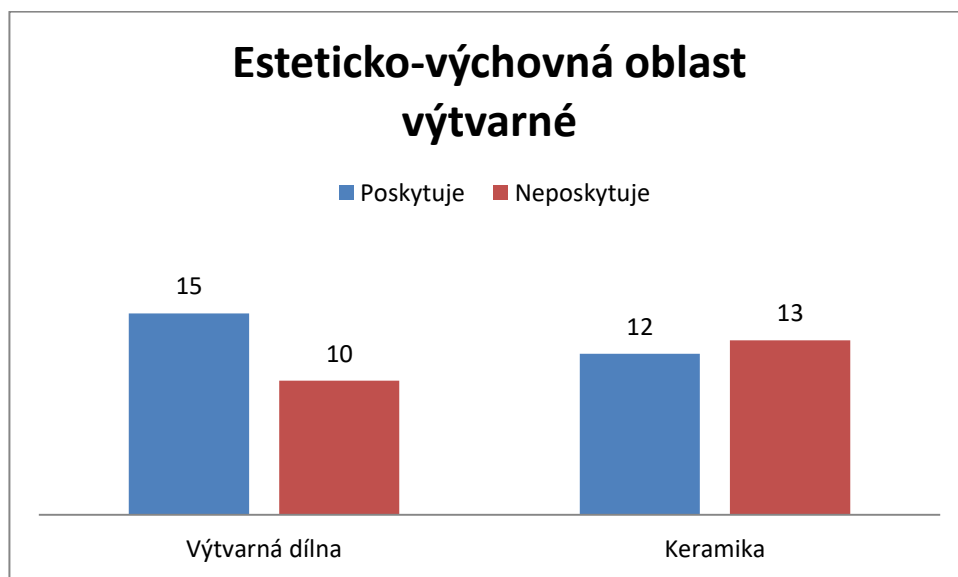
Bezmála všechny mateřských školy poskytující nabídku kroužků, za důvod zařazení kroužků do výuky v mateřské škole uvádí **snahu přinést dětem možnost dalšího rozvoje**. Necelé tři čtvrtiny mateřských škol kroužky zařadily z důvodu, aby **uspokojily poptávku ze strany rodičů**, jelikož někteří rodiče právě podle nabídky nadstandardních aktivit posuzují kvalitu mateřské školy. Necelá polovina mateřských škol zřizuje daný kroužek pro **zájem určitého vyučujícího**, aby daný kroužek vyučoval. Přes čtvrtinu mateřských škol zařazením kroužků sleduje to, že docílí **individualizace svého zařízení**, tedy že zvýší svojí atraktivitu svou specifičností. Necelá desetina z mateřských škol odpovídá zařazením kroužků na **všeobecnou poptávku**.

5.2 Konkrétní charakteristika kroužků a kurzů

Tato podkapitola se věnuje popsání konkrétní charakteristiky kroužků, které poskytují mateřské školy v Českých Budějovicích. Ozřejmuje, jaké kroužky mateřské školy poskytují, dále se zabývá otázkou, zda jsou děti na kroužky přihlašovány písemnou formou. Dále je věnována pozornost tomu, kdo daný kroužek vyučuje, zda učitelka mateřské školy či externí lektor, tedy profesionál v dané oblasti, která je dětem formou kroužků nabízena. Důležité je zohlednit i to, zda je nabízený kroužek zpoplatněn či je dětem poskytován bezplatně. Taktéž je důležité, i s ohledem na Českou školní inspekci, zda je kroužek realizován v průběhu řízené činnosti či mimo ni.

Kroužky jsou zde rozděleny podle jednotlivých oblastí pedagogiky volného času, tedy oblast esteticko-výchovná, tělovýchovná a turistická, přírodovědecká, společenskovední. Dále je v pedagogice volného času i oblast pracovní-technická, ale ta je mezi kroužky v mateřských školách v Českých Budějovicích zastoupena minimálně.

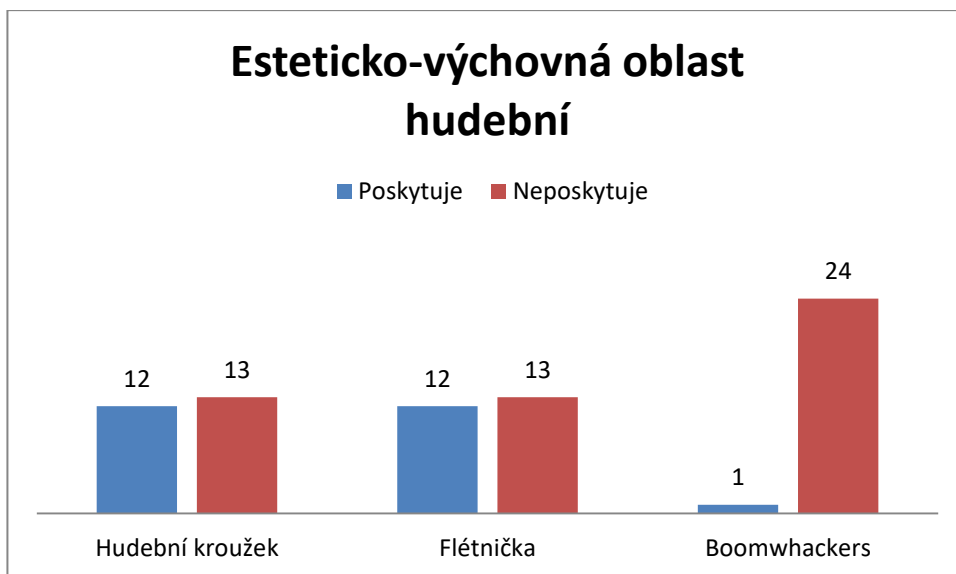
5.2.1 Poskytované kroužky a kurzy

Z esteticko-výchovné oblasti a výtvarné podoblasti jsou poskytovány 2 kroužky, a to výtvarná dílna a keramika.

Kroužek výtvarná dílna poskytuje 60 % z 25 mateřských škol, které uvedly, že poskytují kroužky, což je konkrétně 15 mateřských škol, 40 % mateřských škol poskytujících kroužky tento kroužek neposkytuje, tedy 10 mateřských škol.

Dále do esteticko-výtvarné oblasti a výtvarné podoblasti patří kroužek keramiky, který poskytuje 12 mateřských škol, což je 48 % z těch 25 mateřských škol v Českých Budějovicích, které uvedly, že poskytují kroužky. Tento kroužek neposkytuje 13 mateřských škol, vyjádřeno v procentech je to 52 %.

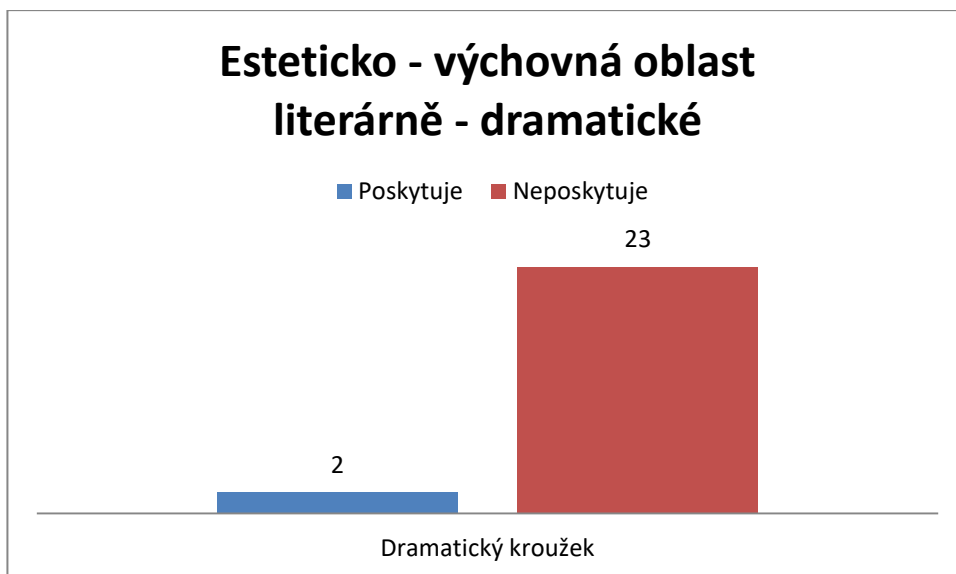

V esteticko-výchovné oblasti a hudební podoblasti mateřské školy v Českých Budějovicích poskytují hudební kroužek, flétničku a taktéž kroužek, který odpovídá aktuálním módním trendům; a to boomwhackers.

Hudební kroužek poskytuje 12 mateřských škol, což je 48 % z 25 mateřských škol, které v Českých Budějovicích poskytují kroužky. Tento kroužek není poskytován v 13 mateřských školách, tedy 52 % z 25 mateřských škol poskytujících kroužky.

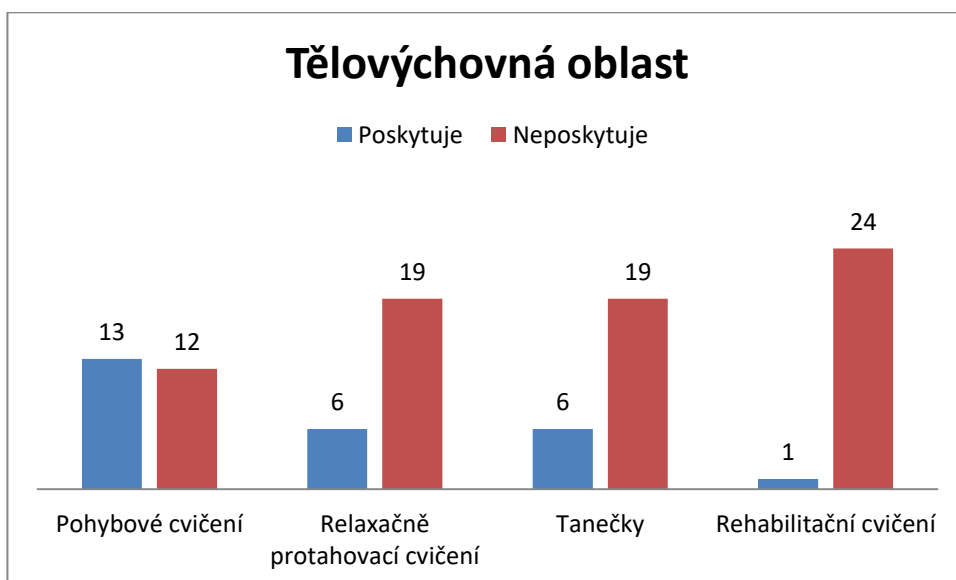
Kroužek flétničky je vyučován ve 12 mateřských školách v Českých Budějovicích, to odpovídá 48 % z 25 mateřských škol v Českých Budějovicích, které kroužky realizují. Naopak ji neposkytuje 13 mateřských škol, tedy 48 %.

Dále 1 mateřská škola poskytuje kroužek boomwhackers, naopak tento kroužek neposkytuje 24 mateřských škol. Kroužek tedy poskytují 4 %, naopak neposkytuje 96 %.

Poslední podoblastí esteticko-výchovné oblasti je podoblast literárně-dramatická. Tato podoblast je v Českých Budějovicích zastoupena pouze jedním kroužkem, a to dramatickým.

Dramatický kroužek poskytují 2 mateřské školy, tedy 23 mateřských škol tento kroužek neposkytuje. Odpovídá to tomu, že 8 % mateřských škol tento kroužek poskytuje a 92 % tento kroužek neposkytuje (vychází to z 25 mateřských škol, které kroužky poskytují).

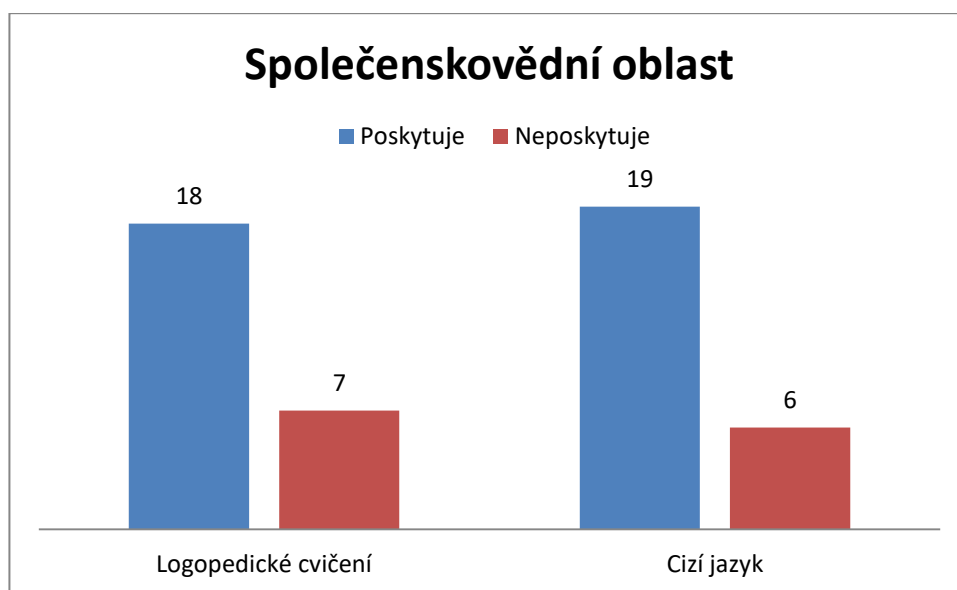
Z tělovýchovné, sportovní a turistické oblasti jsou v mateřských školách v Českých Budějovicích zastoupeny celkem 4 kroužky a to: pohybové cvičení, relaxačně protahovací cvičení, tanečky a rehabilitační cvičení.

Kroužek pohybového cvičení se realizuje na 13 mateřských školách v Českých Budějovicích, oproti tomu na 12, které poskytují kroužky, se tento kroužek nerealizuje. Tedy 52 % mateřských škol v Českých Budějovicích poskytujících kroužky do své nabídky tento kroužek zařadilo a 48 % tento kroužek nezařazuje.

Relaxačně protahovací cvičení se uskutečňuje v 6 mateřských školách, avšak v 19 mateřských školách se tento kroužek neuskutečňuje. Z 25 mateřských škol nabízejících kroužky nabízí tento kroužek 24 %, tudíž neposkytuje 76 % nabízejících kroužky.

Kroužek tanečky rovněž poskytuje 6 mateřských škol, tudíž neposkytuje 19 mateřských škol. Tento kroužek je tedy poskytován 24 % mateřských škol, naopak 76 % mateřských škol tento kroužek neposkytuje.

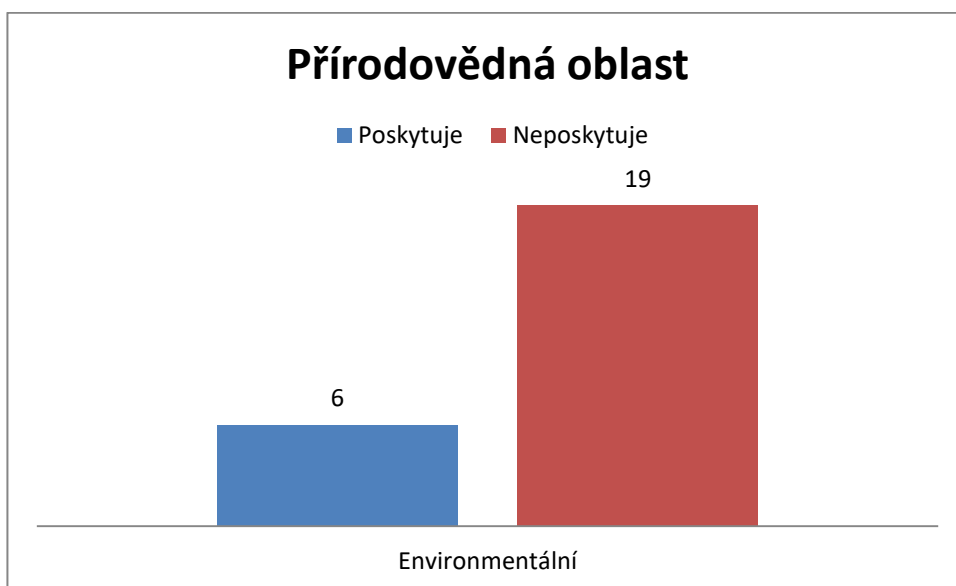
Jedna z mateřských škol poskytuje kroužek rehabilitační cvičení. Z 25 mateřských škol poskytující kroužky – rehabilitační cvičení 4 %, kroužek neposkytuje 96 % mateřských škol.

Mateřské školy v Českých Budějovicích poskytují 2 kroužky z oblasti společenskovědní. Jedná se o kroužek logopedického cvičení a cizího jazyka.

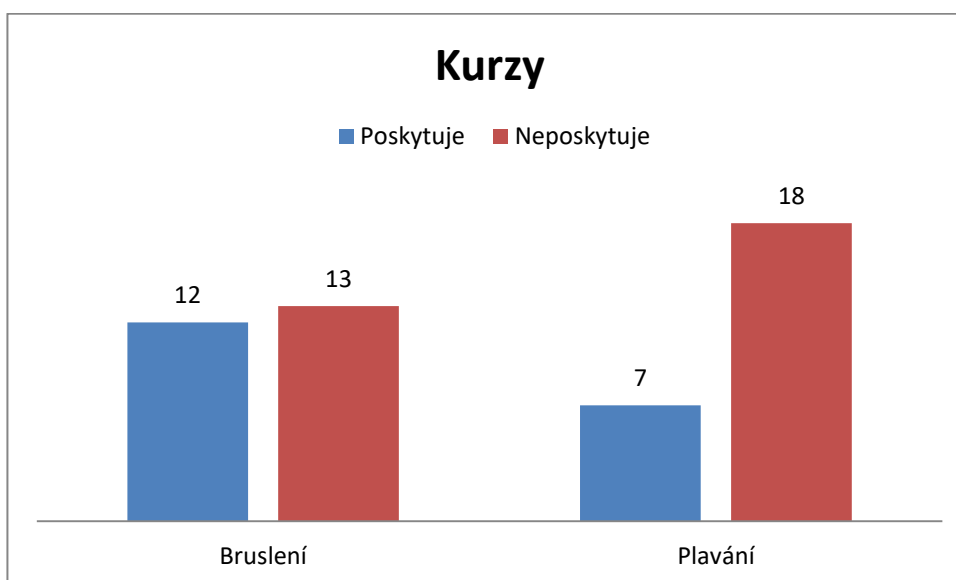
Logopedické cvičení je poskytováno 18 mateřskými škola, tudíž 7 mateřských škol tento kroužek nenabízí. Z 25 mateřských škol poskytujících kroužky tedy 72 % mateřských škol logopedické cvičení poskytuje a 28 % tento kroužek nenabízí.

Druhým poskytovaným kroužkem z oblasti společenskovední je cizí jazyk. Nabízí ho 19 mateřských škol, oproti tomu ho neposkytuje 6 škol, což znamená, že z 25 mateřských škol, které poskytují kroužky, 76 % cizí jazyk nabízí, tudíž 24 % nenabízí.

Z přírodovědné oblasti v mateřských školách v Českých Budějovicích se vyučuje pouze jeden kroužek a to environmentální.

Environmentální kroužek je nabízen v 6 mateřských školách, neposkytuje ho 19 mateřských škol poskytujících kroužky. Tedy 76 % tento kroužek neposkytuje, tudíž z 25 mateřských škol poskytujících kroužky tento kroužek nabízí 24 % mateřských škol.

Kromě kroužků poskytují mateřské školy i kurzy. Konkrétně v mateřských školách v Českých Budějovicích se jedná o kurz bruslení a plavání.

Kurz bruslení poskytuje 12 mateřských škol, neposkytuje ho 13 mateřských škol. Tudíž 48 % mateřských škol z 25 mateřských škol poskytuje kurz, 52 % neposkytuje.

Kurz plavání poskytuje 7 mateřských škol v Českých Budějovicích, tudíž ho neposkytuje 18 mateřských škol. Z 25 mateřských škol tento kurz poskytuje 28 % mateřských škol v Českých Budějovicích, naopak neposkytuje 72 %.

Shrnutí

V **esteticko-výtvarné oblasti** a **výtvarné podoblasti** mateřské školy v Českých Budějovicích nabízí kroužek výtvarné dílny a keramiky.

Kroužek výtvarné dílny je ve více než polovině mateřských škol poskytujících kroužky nabízen, menší polovina tedy kroužek nenabízí.

Kroužek keramiky nabízí bezmála polovina z 25 mateřských škol, které kroužek nabízí. Více než polovina tedy kroužek nenabízí.

V esteticko-výchovné oblasti a **hudební podoblasti** jsou v mateřských školách nabízeny následující kroužky: hudební kroužek, flétnička a boomwhackers.

Hudební kroužek nabízí necelá polovina mateřských škol poskytujících kroužky, více než polovina tedy nenabízí.

Flétnička je v bezmála polovině mateřských škol poskytujících kroužky dětem nabízena, tedy více než polovina tuto nabídku neposkytuje.

Boomwhackers je v necelé dvacetině mateřských škol poskytujících kroužky nabízen, naopak více než devět desetin tento kroužek neposkytuje.

V esteticko-výchovné oblasti a **literárně dramatické** podoblasti je nabízen dramatický kroužek v necelé desetině mateřských škol, které v Českých Budějovicích poskytují kroužky, tudíž více než devět desetin tento kroužek neposkytuje.

V **tělovýchovné, sportovní a turistické oblasti** jsou nabízeny kroužky pohybové cvičení, relaxačně protahovací cvičení, tanečky a rehabilitační cvičení.

Pohybové cvičení je poskytováno u více než polovina mateřských škol poskytujících kroužky v Českých Budějovicích, oproti tomu bezmála polovina tento kroužek neposkytuje.

Relaxačně protahovací cvičení je poskytováno u necelé čtvrtiny mateřských škol, které nabízí kroužky, naopak více než tři čtvrtiny tento kroužek nenabízí.

Kroužek tanečků je nabízen bezmála čtvrtinou mateřských škol poskytujících kroužky, oproti tomu více než tři čtvrtiny mateřských škol poskytujících kroužky tento kroužek nenabízí.

Rehabilitační cvičení je v necelé dvacetině mateřských škol poskytujících kroužky nabízeno, naopak ve více než devíti desetinách se tento kroužek nenabízí.

Z oblasti společenskovední poskytují mateřské školy dva kroužky, a to kroužek logopedického cvičení a cizího jazyka.

Logopedické cvičení je nabízeno v necelých třech čtvrtinách mateřských škol poskytujících kroužky, oproti tomu ve více než čtvrtině tento kroužek poskytován není.

Kroužek cizího jazyka je nabízen ve více než třech čtvrtinách mateřských škol poskytujících kroužky, naopak necelá čtvrtina tento kroužek neposkytuje.

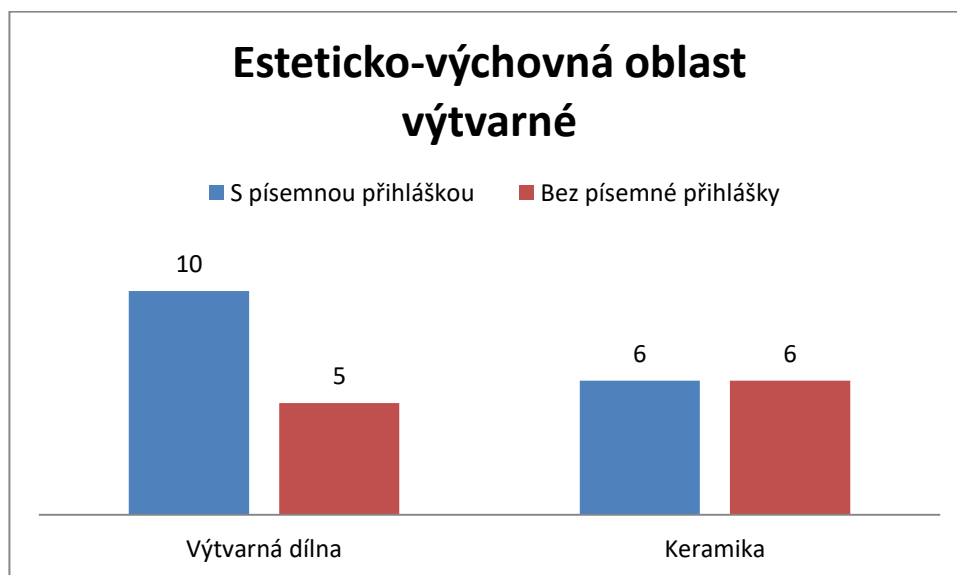
Z přírodovědné oblasti je v mateřských školách v Českých Budějovicích nabízen kroužek environmentální. Environmentální kroužek neposkytuje mírně nad tři čtvrtiny mateřských škol poskytujících kroužky. Necelá čtvrtina mateřských škol poskytujících kroužky tento kroužek nabízejí.

Dále mateřské školy poskytují ještě **kurzy**, a to kurz plavání a bruslení.

Bezmála polovina mateřských škol poskytujících kroužky nabízí kurz plavání, naopak více než polovina tento kroužek nenabízí.

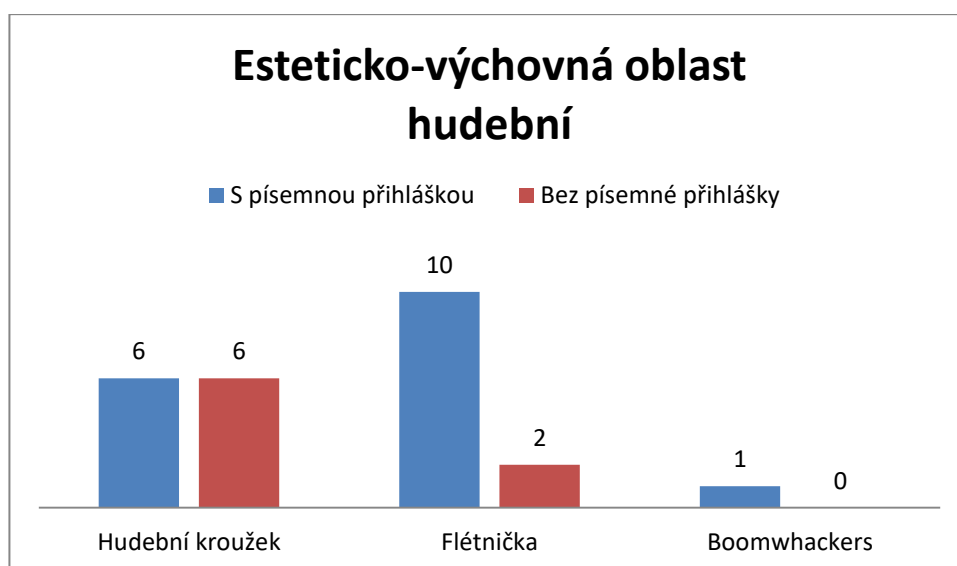
Plavání poskytuje více než čtvrtina mateřských škol, které kroužky nabízejí, naopak necelé tři čtvrtiny tento kurz nenabízejí.

5.2.2 Forma přihlašování na kroužky a kurzy

V esteticko-výchovné oblasti v podoblasti výtvarné jsou děti v kroužku výtvarná dílna v 10 mateřských školách přihlašovány skrze písemné přihlášky, v 5 mateřských školách není písemná přihláška podmínkou účasti na kroužku. V 66,6 % případů jsou rodiči povinni své dítě přihlásit, pokud chtějí, aby dítě mohlo kroužek navštěvovat, oproti tomu v 33,3 % případů není nutné, aby bylo dítě písemně přihlášeno.

Na kroužek keramika musí být děti písemnou formou přihlášeny v 6 mateřských školách, naopak v 6 mateřských školách není potřebné, aby se děti písemnou formou přihlašovaly. Což znamená, že v 50 % případů je potřebné dítě písemně přihlásit, naopak u 50 % mateřských škol není podmínkou dítě písemně přihlašovat.

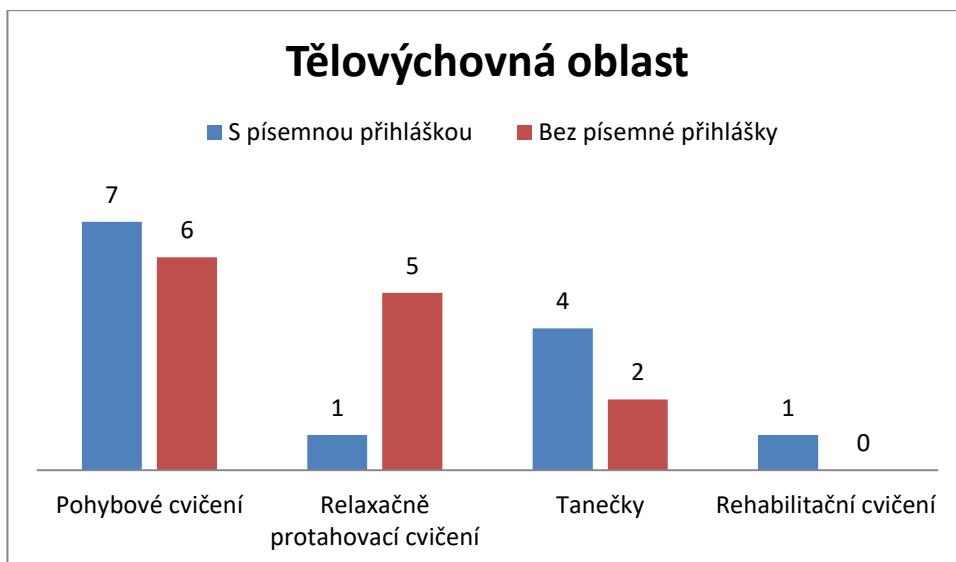
Dále je v esteticko-výchovné oblasti podoblast hudební, kde jsou děti na hudební kroužek v 6 případech povinné přihlásit se písemnou formou, naopak v 6 případech není písemná forma nutností podmiňující možnost návštěvy tohoto kroužku. Účast na hudebním kroužku je v 50 % případů podmíněna písemnou přihláškou, naopak v 50 % je možné kroužek navštěvovat bez písemné přihlášky.

Kroužek flétničky je v 10 případech podmíněn písemnou přihláškou, oproti tomu ve 2 mateřských školách není písemná přihláška nutností. Nutnost přihlásit se písemně, aby bylo možné se zúčastnit, je v 83,3 % případů, naopak 16,7 % mateřských škol nevyžaduje písemné přihlášení.

Na kroužek boomwhackers je nutné, aby byly děti písemně přihlášeny.

Taktéž oblast esteticko-výchovnou zastupuje kroužek z podoblasti literárně-dramatické, jímž je dramatický kroužek, na který je v 1 případě nutností přihlásit se formou písemné přihlášky, oproti tomu 1 mateřská škola písemné přihlášení nevyžaduje. Což znamená, že v 50 % případů je nutná písemná přihláška, a naopak v 50 % není písemná přihláška podmínkou účasti na tomto kroužku.

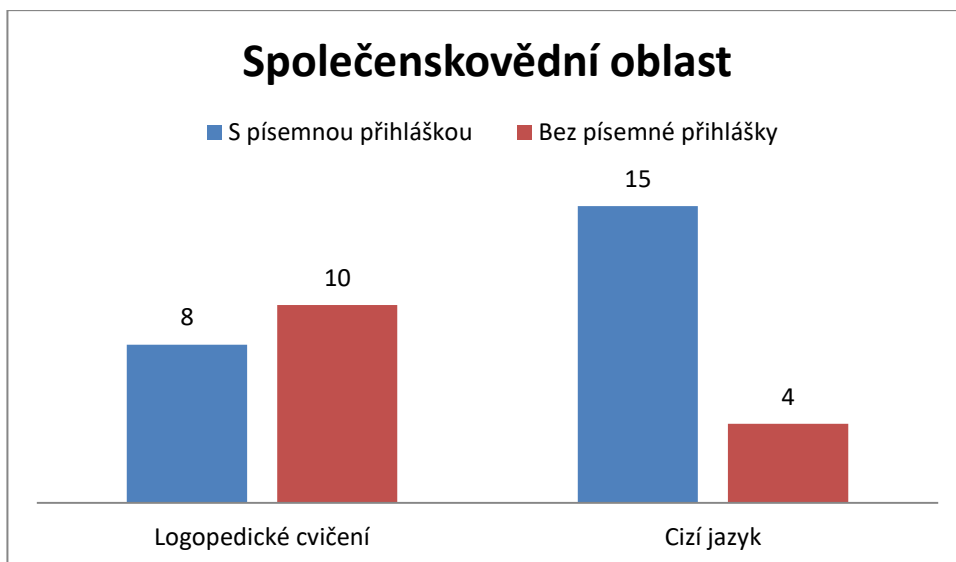

V tělovýchovné oblasti jsou zastoupeny kroužky pohybové cvičení, relaxačně protahovací cvičení, tanečky a rehabilitační cvičení. Na kroužek pohybové cvičení musí být děti v 7 případech přihlášeny písemnou formou, oproti tomu v 6 případech není písemná přihláška vyžadována. V 53,8 % mateřských škol je možné kroužek navštěvovat pouze po odevzdání písemné přihlášky, oproti tomu v 46,2 % mateřských škol je možné kroužek navštěvovat bez písemného přihlášení.

U kroužku relaxačně protahovací cvičení je písemná přihláška vyžadována pouze u 1 mateřské školy, naopak v 5 případech není přihlášení dětí na tento kroužek v písemné podobě vyžadováno, tedy 16,7 % mateřských škol si účast na kroužku podmiňuje písemným přihlášením, naopak 83,3 % mateřských nevyžaduje přihlášení dítěte.

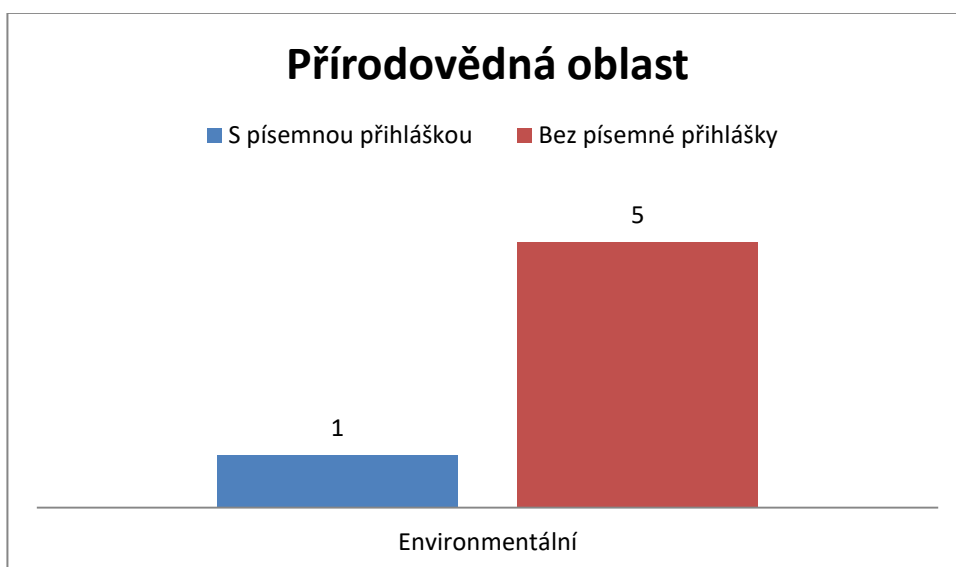
Kroužek tanečků je ve 4 případech podmíněn písemnou přihláškou, naopak ve 2 mateřských školách není tato forma přihlášení nutností. Na kroužek tanečků je v 66,7 % nutné se přihlásit, naopak v 33,3 % není písemná přihláška vyžadována.

U kroužku rehabilitační cvičení je písemná přihláška nutností.

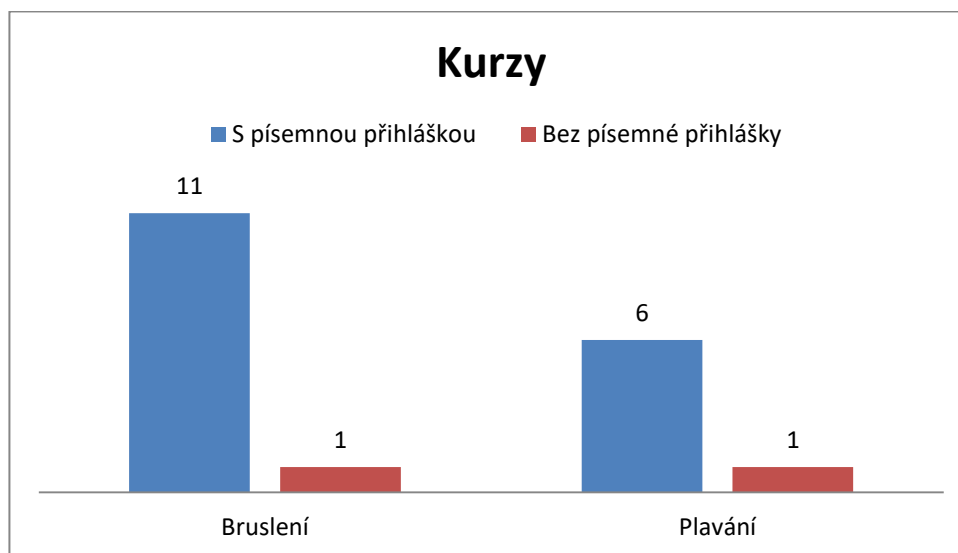

Jsou realizovány dva kroužky, které je možné zařadit do společenskovědní oblasti, a to logopedické cvičení a cizí jazyk. U logopedického cvičení je v 8 případech nutností, aby byly děti na tento kroužek přihlášeny písemnou formou, naopak v 10 případech není písemná přihláška podmínkou účasti. V 44,4 % případů není podmínkou účasti písemná přihláška, oproti tomu 55,6 % mateřských škol písemné přihlášení nevyžaduje.

U cizího jazyka je v 15 případech nutností, aby byly děti přihlášeny rodiči písemnou formou, naopak ve 4 případech tato nutnost neplatí. V 78,9 % je podmínkou návštěvy kroužků cizího jazyka písemná přihláška, avšak v opačném případě, tedy v 21,1 % případů, není písemná přihláška požadována.

V přírodovědné oblasti je poskytován environmentální kroužek, písemnou přihláškou je podmíněna účast v 1 mateřské škole, naopak 5 mateřských škol nepodmiňuje účast na environmentálním kroužku písemnou přihláškou. V 16,7 % mateřských škol je nutné dítě písemně přihlásit, aby dítě mohlo kroužek navštěvovat, naopak v 83,3 % mateřských škol není nutné, aby byly děti písemně přihlášeny na environmentální kroužek.

U kurzů bruslení a plavání je situace následující:

Na bruslení je podmínkou písemná přihláška v 11 případech, naopak pouze v 1 případě není tato písemná přihláška nutná. Na kurz plavání je nutné v 91,7 %, aby bylo dítě přihlášeno písemnou cestou, naopak 8,3 % nepožaduje písemné přihlášení.

U plavání je v 6 případech nutná písemná přihláška k tomuto kurzu, avšak taktéž v 1 případě není písemná přihláška vyžadována. U kurzu plavání je v 85,7 % případů podmínkou účasti odevzdání písemné přihlášky, naopak 14,3 % mateřských škol nevyžaduje písemné přihlášení.

Shrnutí

V **esteticko-výchovné oblasti** a **výtvarné podoblasti** jsou nabízeny kroužky výtvarné dílny a keramiky.

Výtvarná dílna je podmíněna písemnou přihláškou v necelých třech čtvrtinách zařízení, naopak ve více než čtvrtině mateřských škol není návštěva kroužku podmíněna písemnou přihláškou.

Na kroužek keramiky je nutné se přihlásit v polovině mateřských škol, naopak polovina písemné přihlášení nevyžaduje.

Dále jsou nabízeny kroužky i v esteticko-výchovné oblasti a **hudební podoblasti** (hudební kroužek, flétnička a boomwhackers).

Na hudební kroužek je nutné se v polovině mateřských škol poskytujících tento kroužek písemně přihlásit.

Na kroužek flétničky je podmínkou účasti písemné přihlášení ve více než čtyřech pětinach mateřských škol. Naopak méně než pětina mateřských škol písemné přihlášení nevyžaduje.

Kroužek boomwhackers je vyučován pouze v 1 mateřské škole a v té je podmínkou účasti písemné přihlášení dítěte.

Rovněž do oblasti esteticko-výchovné patří **podoblast literárně dramatická**, do které se řadí dramatický kroužek poskytovaný mateřskými školami v Českých Budějovicích. V polovině případů je nutné, aby bylo dítě písemně přihláшено, naopak polovina mateřských škol toto přihlášení nevyžaduje.

Z **tělovýchovné oblasti** jsou nabízeny kroužky pohybové cvičení, relaxačně protahovací cvičení, tanečky a rehabilitační cvičení.

Na kroužek pohybového cvičení musí být ve více než polovině mateřských škol děti písemně přihlášeny, v necelé polovině není písemné přihlášení nutností.

U méně než pětiny mateřských škol je nutné písemné přihlášení na kroužek relaxačně protahovacího cvičení, více než čtyři pětiny mateřských škol nepovažují písemné přihlášení za podmínku účasti na kroužku.

Na kroužek tanečků je nutné písemné přihlášení ve více než polovině mateřských škol, oproti tomu třetina mateřských škol nepožaduje písemné přihlášení.

Ve všech mateřských školách je nutné se přihlásit na kroužek rehabilitačního cvičení.

Do **společenskovední oblasti** je možné zařadit 2 kroužky, a to logopedické cvičení a cizí jazyk.

Méně než polovina mateřských škol vyžaduje písemné přihlášení u kroužku logopedického cvičení, více než polovina mateřských škol nevyžaduje písemné přihlášení.

U kroužku cizího jazyka je ve více než třech čtvrtinách mateřských škol nutné písemné přihlášení dítěte, naopak jedna pětina mateřských škol nevyžaduje písemné přihlášení.

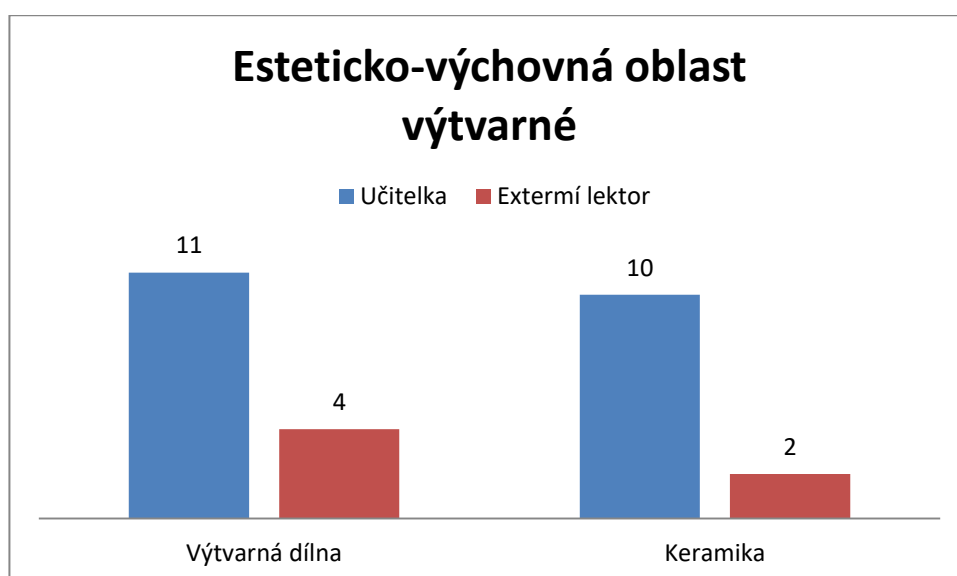
Z **přírodovědné oblasti** je v mateřských školách nabízen environmentální kroužek, ten je podmíněn písemným přihlášením v necelé pětině mateřských škol, naopak více než čtyři pětiny mateřských škol písemné přihlášení nepožadují.

Jako **kurz** je nabízeno bruslení a plavání.

Na kurz bruslení je nutné se v devíti desetinách případů přihlásit písemnou přihláškou, oproti tomu v desetině mateřských škol se děti na tento kurz nemusí hlásit písemnou formou.

Na kurz plavání je vyžadováno písemné přihlášení ve více než devíti desetinách mateřských škol, naopak méně než desetina písemnou přihlášku nevyžaduje.

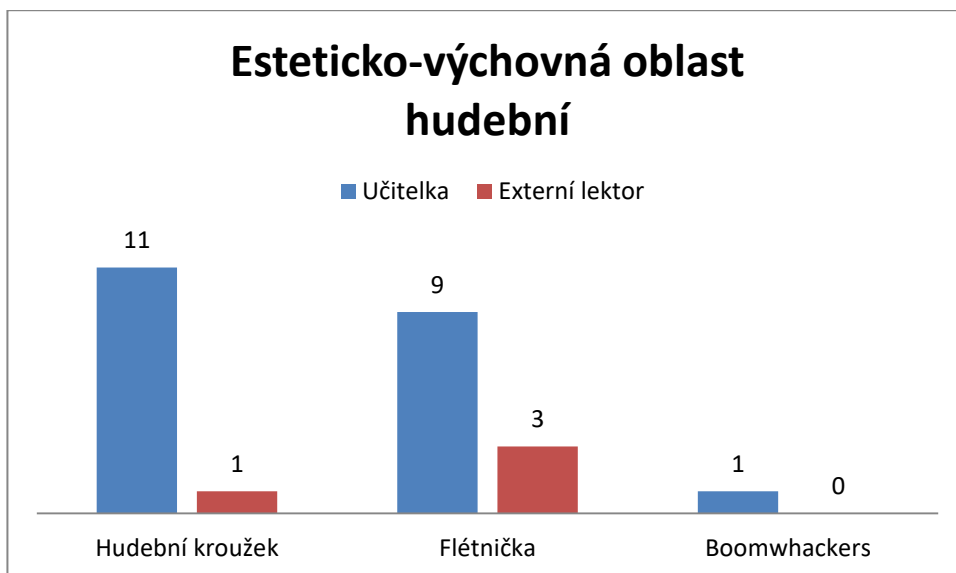
5.2.3 Vyučující

V esteticko-výchovné oblasti a výtvarné podoblasti je realizován kroužek s názvem výtvarná dílna a kroužek keramiky. U výtvarné dílny v 11 případech vyučuje tento kroužek učitelka mateřské školy – tedy její zaměstnanec, naopak ve 4 mateřských školách se o pedagogické vedení stará externí lektor. Pedagogické zajištění v 73,3 %

obstarává učitelka mateřské školy, naopak v 26,7 % mateřských školách se o vedení stará externí lektor.

Kroužek keramiky vede v 10 případech zaměstnanec mateřské školy – učitelka, oproti tomu ve 2 případech vedení tohoto kroužku zajišťuje externí lektor. V 83,3 % zajišťuje vedení zaměstnanec mateřské školy a 16,7 % obstaráván externí lektor.

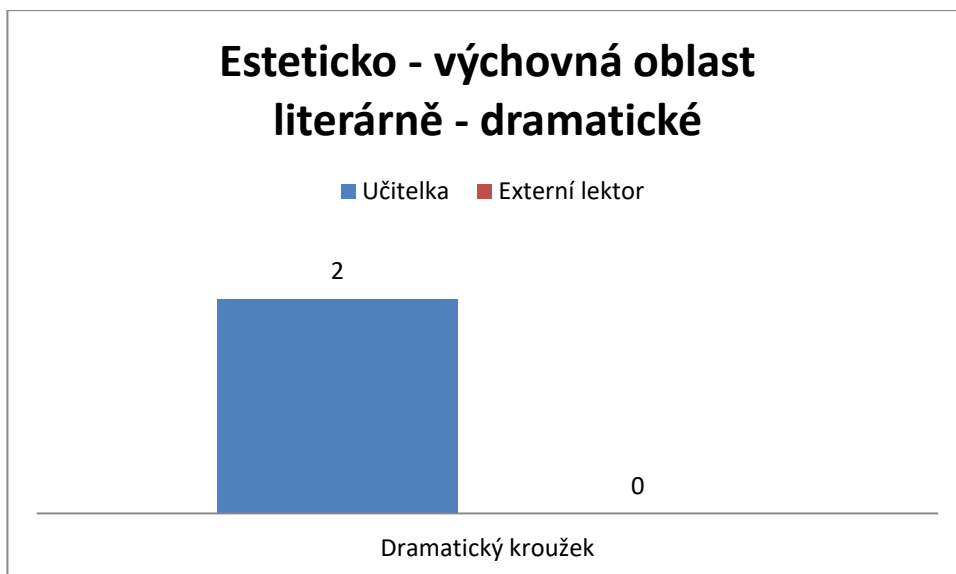

V esteticko-výchovné oblasti a hudební podoblasti jsou zařazeny kroužky, jako je hudební kroužek, flétnička a boomwhakers.

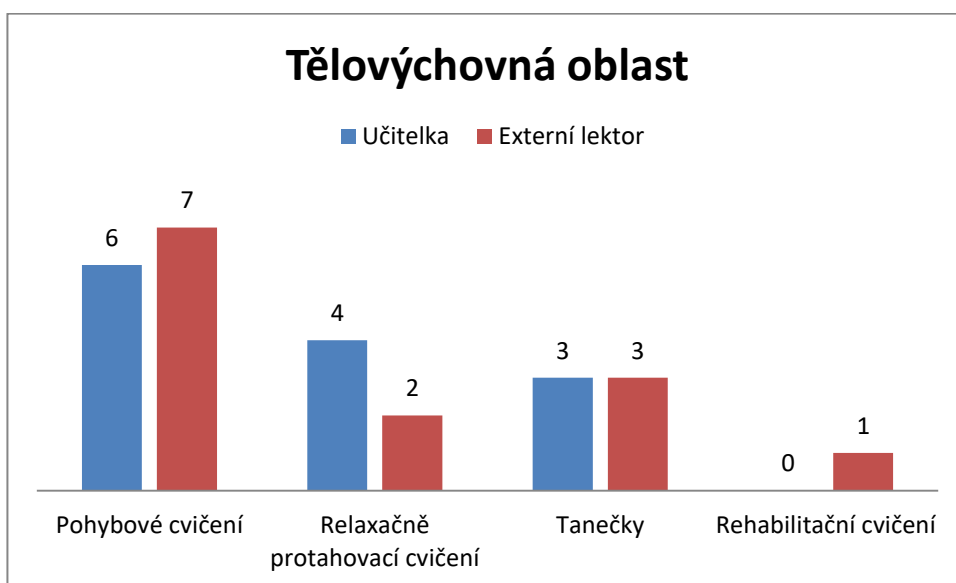
Hudební kroužek je v 11 případech veden učitelkou mateřské školy, naopak jen v 1 mateřské škole se o vedení tohoto kroužku stará externí lektor. V 91,7 % mateřských škol je veden učitelkou mateřské školy, naopak o vedení hudebního kroužku se v 8,3 % mateřských škol stará externí lektor.

Při výuce flétničky je v 9 mateřských školách vedením tohoto kroužku pověřena učitelka mateřské školy, tedy zaměstnanec, naopak ve 3 mateřských školách vedení kroužku flétnička zajišťuje externí lektor. Kroužek flétničky je v 75 % realizován učitelkou mateřské školy, naopak 25 % mateřských škol k vedení kroužku oslovuje externího lektora.

U kroužku boomwhakers se o pedagogické vedení stará učitelka mateřské školy.

V esteticko – výchovné oblasti se ještě nachází podoblast literárně dramatická, ta je v mateřských školách zajištěna dramatickým kroužkem, který je v obou případech zajištěn učitelkami – tedy zaměstnankyněmi mateřské školy, což znamená, že ve 100 % případů zajišťuje vedení učitelka mateřské školy.

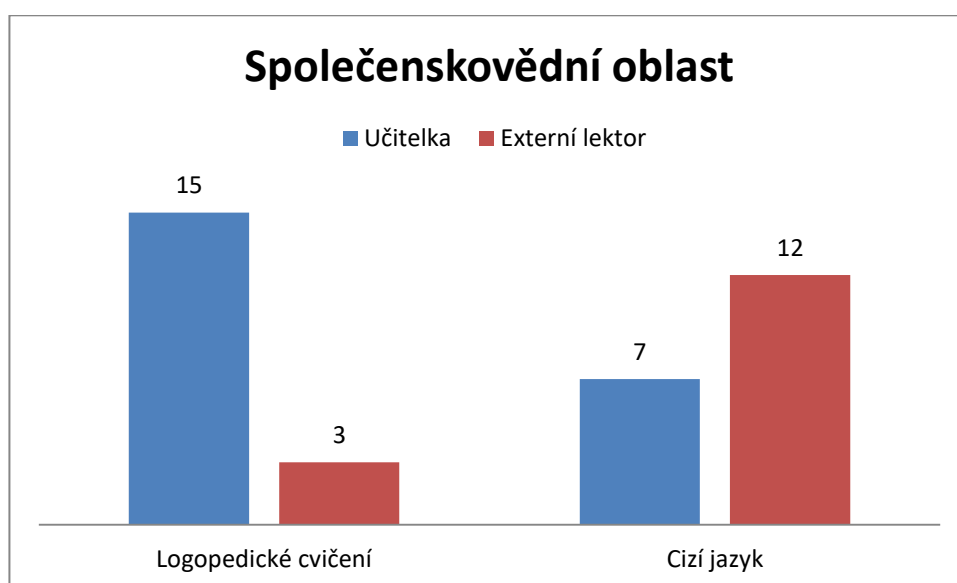
V oblasti tělovýchovné jsou následující kroužky: pohybové cvičení, relaxačně protahovací cvičení, tanečky a rehabilitační cvičení.

Pohybové cvičení je v 6 mateřských školách po pedagogické stránce zajišťováno učitelkami mateřské školy, naopak v 7 případech zajišťuje vedení externí lektor. V 46,2 % se o vedení kroužku stará paní učitelka, tedy zaměstnanec mateřské školy, naopak v 53,8 % případů vedení kroužku obstarává externí lektor.

U relaxačně protahovacího cvičení se o pedagogické vedení ve 4 případech stará zaměstnankyně mateřské školy, tedy učitelka, naopak ve 2 mateřských školách tento kroužek vede externí lektor, což znamená, že v 66,7 % mateřských škol se stará učitelka mateřské školy, v opačném případě zajišťuje pedagogické vedení externí lektor, tedy v 33,3 % ho zajišťuje externí lektor.

O vedení kroužku tanečky se v 3 mateřských školách stará paní učitelka a taktéž v 3 zařízeních se o vedení stará externí lektor, tudíž v 50 % zajišťuje vedení kroužku učitelka mateřské školy, naopak 50 % výuky kroužku zajišťuje externí lektor.

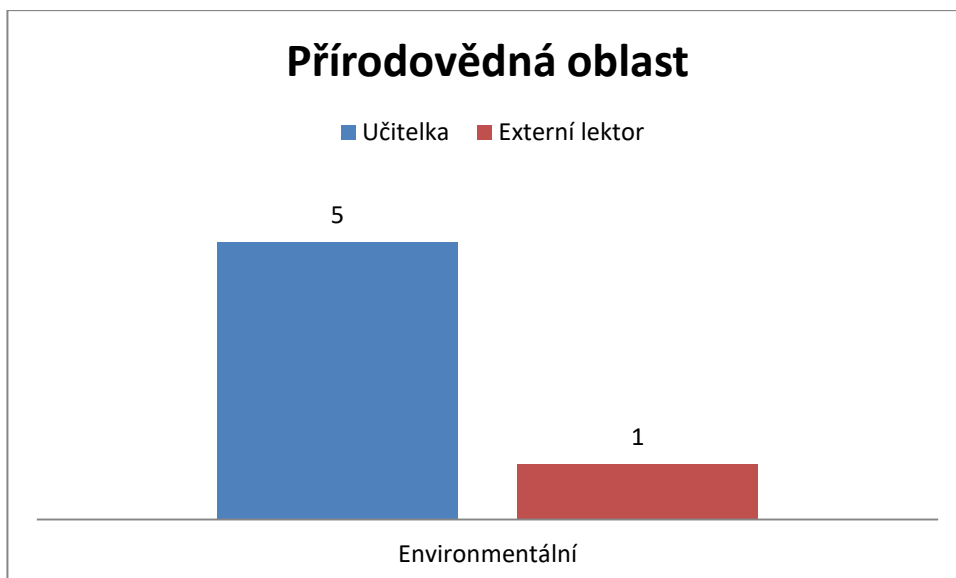
O vedení kroužku rehabilitačního cvičení se po pedagogické stránce stará externí lektor.

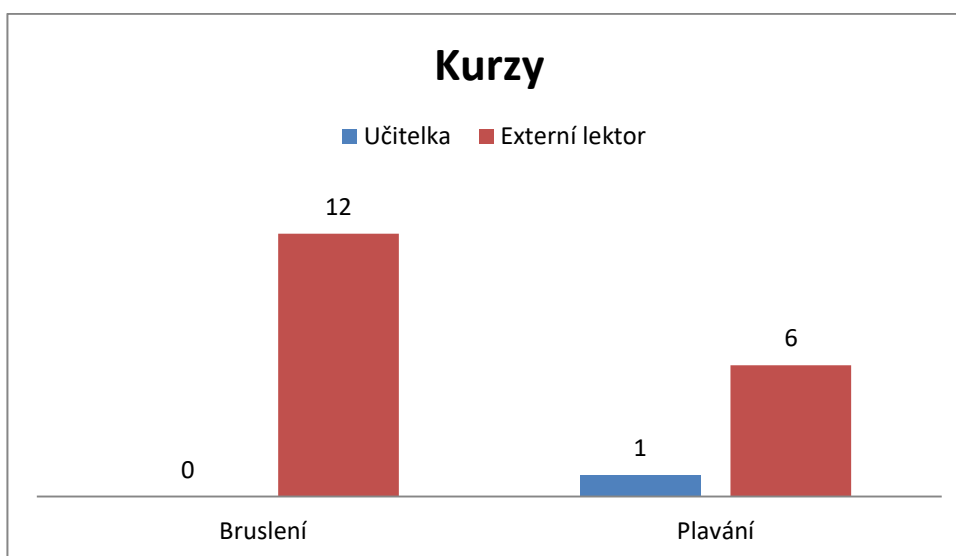
Ve společenskovědní oblasti, tedy u kroužků logopedické cvičení a cizí jazyk, jsou pedagogické role rozděleny následovně:

O vedení kroužku logopedické cvičení se v 15 případech stará zaměstnanec mateřské školy, tedy paní učitelka, avšak ve 3 případech je tímto pověřen externí lektor. V 83,3 % mateřských škol se o vedení kroužku stará zaměstnanec mateřské školy, tedy paní učitelka, naopak v 16,7 % mateřských škol zajišťuje vedení externí lektor.

U kroužku cizího jazyka se o vedení stará v 7 mateřských školách v Českých Budějovicích učitelka, naopak ve 12 případech je výuka zajištěna externím lektorem. V 36,8 % mateřských škol je kroužek vyučován zaměstnancem, tedy učitelkou mateřské školy, naopak v 63,2 % případů se o vedení kroužku stará externí lektor.

V oblasti přírodovědné je u environmentálního kroužku v 5 mateřských školách pověřena vedením tohoto kroužku paní učitelka, naopak do jedné mateřské školy dochází externí lektor. Učitelka mateřské školy zajišťuje pedagogické vedení environmentálního kroužku v 83,3 % mateřských škol, oproti tomu externí lektor se o vedení kroužku stará v 16,7 % případů.

U kurzů bruslení a plavání je situace výrazně vyhraněnější. O kurz bruslení se ve všech 12 mateřských školách stará externí lektor. Ve 100 % případů je vedením kurzu pověřen externí lektor.

Vedením kurzu plavání je v 6 případech pověřen externí lektor, pouze v 1 případě toto vedení zajišťuje učitelka, tedy zaměstnanec mateřské školy. Učitelka mateřské

školy se stará o vedení kurzu v 14,3 % mateřských škol, naopak v 85,7 % mateřských škol se o vedení stará externí lektor.

Shrnutí

V **esteticko-výchovné oblasti** a **výtvarné podoblasti** jsou nabízeny kroužky výtvarná dílna a keramika.

Výtvarná dílna je v necelých třech čtvrtinách vyučována učitelkou mateřské školy, naopak ve více než čtvrtině případů se o pedagogické vedení stará externí lektor.

Kroužek keramiky je ve více než čtyřech pětinach vyučován učitelkou mateřské školy, naopak v necelé pětině pedagogické vedení zajišťuje externí lektor.

V esteticko-výchovné oblasti a **hudební podoblasti** jsou nabízeny tyto kroužky: hudební kroužek, flétnička a boomwhakers.

U hudebního kroužku se o děti stará učitelka mateřské školy ve více než devíti desetinách mateřských škol, naopak necelá desetina mateřských škol zajišťuje na výuku externího lektora.

Kroužek flétničky je ve třech čtvrtinách zajišťován zaměstnancem mateřské školy, tedy učitelkou, naopak ve čtvrtině mateřských škol se o vedení kroužku stará externí lektor.

Kroužek boomwhakers je ve všech případech realizován učitelkou mateřské školy.

V esteticko-výchovné oblasti a **literárně dramatické** podoblasti je nabízen dramatický kroužek. Tento je v mateřských školách v Českých Budějovicích vždy veden učitelkou mateřské školy.

Z **tělovýchovné oblasti** jsou v Českých Budějovicích nabízeny kroužky pohybové cvičení, relaxačně protahovací cvičení, tanečky a rehabilitační cvičení.

Kroužek pohybového cvičení je v necelé polovině mateřských škol v Českých Budějovicích zajišťován učitelkou z mateřské školy. Naopak ve více než polovině mateřských škol se o vedení stará externí lektor.

Relaxačně protahovací kroužek je ve více než polovině mateřských škol vyučován učitelkou mateřské školy, oproti tomu ve třetině mateřských škol na tento kroužek zajišťuje externího lektora.

Kroužek tanečků je v polovině případů veden učitelkou mateřské školy, naopak polovina je vedena externím lektorem.

Kroužek rehabilitačního cvičení vede externí lektor.

Ze **společenskovední oblasti** je nabízen kroužek logopedického cvičení a cizích jazyků.

O vedení logopedického cvičení se stará ve více než čtyřech pětinach učitelka mateřské školy, oproti tomu v necelé pětina mateřských škol zajišťuje vedení externí lektor.

Kroužek cizího jazyka ve více než polovině mateřských škol vede externí lektor, oproti tomu se ve více než třetina mateřských škol o děti stará učitelka mateřské školy.

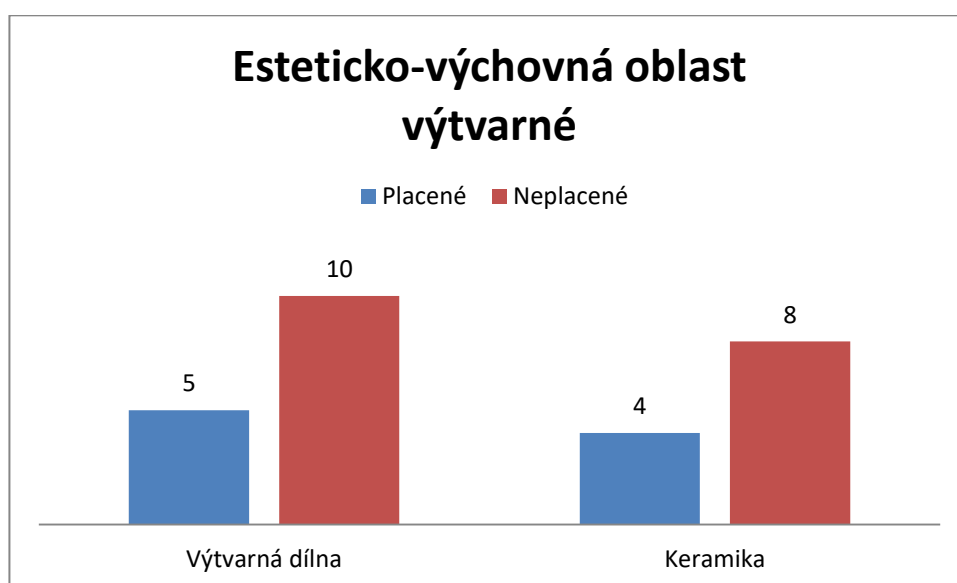
Do **přírodovědné oblasti** lze zařadit environmentální kroužek, ten je ve více než čtyřech pětinach mateřských škol v Českých Budějovicích vyučován učitelkou mateřské školy, naopak méně než pětina mateřských škol nabízí tento kroužek vedený externím lektorem.

Dále jsou mateřskými školami v Českých Budějovicích nabízeny **kurzy**, a to bruslení a plavání.

Ve všech mateřských školách je kurz bruslení vyučován externím lektorem.

Kurzem plavání je v necelé pětina případů pověřena učitelka mateřské školy, ve více než čtyřech čtvrtinách se o vedení stará externí lektor.

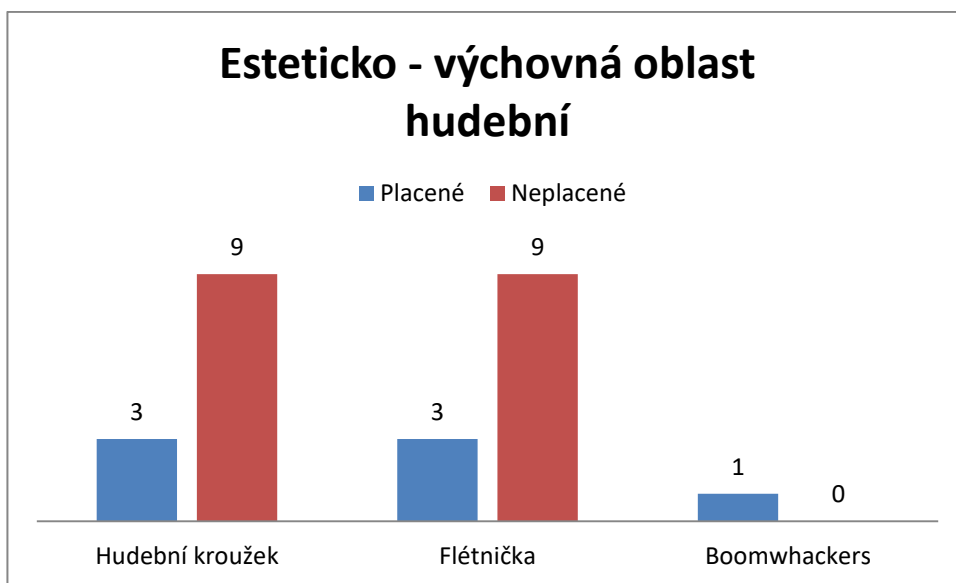
5.2.4 Zpoplatnění

V esteticko-výchovné oblasti a výtvarné oblasti jsou nabízeny kroužky výtvarná dílna a keramika.

Výtvarná dílna je v 5 mateřských školách zpoplatněna, a naopak 10 mateřských škol poplatek za tento kroužek nepožaduje. Tento kroužek je ve 33,3 % poskytován bezplatně, oproti tomu v 66,7 % není požadován poplatek.

Kroužek keramiky je ve 4 mateřských prováděn za poplatek, naopak bez poplatku je kroužek poskytován v 8 mateřských školách. Kroužek je zpoplatněn v 33,3 % mateřských škol, naopak je tento kroužek v 66,7 % poskytován bezplatně.

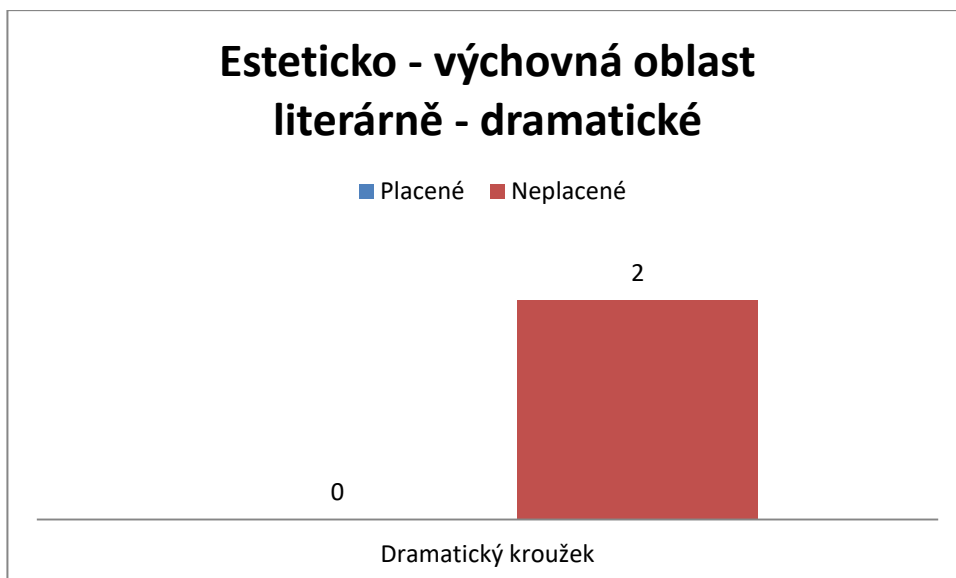

Zpoplatnění je v esteticko-výchovné oblasti a hudební podoblasti u kroužku hudebního, flétničky a boomwhakers zajištěno následovně:

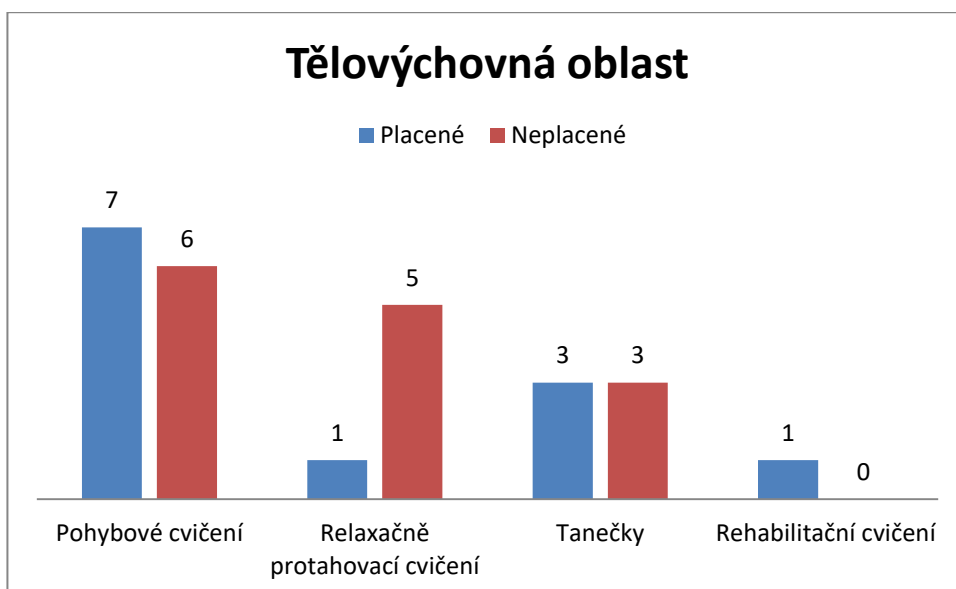
Hudební kroužek je ve 3 mateřských školách zpoplatněn, naopak v 9 mateřských školách je tento kroužek poskytován bezplatně. Bezplatně je tento kroužek poskytován v 75 % mateřských škol, oproti tomu v 25 % je třeba za kroužek uhradit poplatek.

Za kroužek flétničky je ve 3 mateřských školách požadována úplata, naopak v 9 mateřských školách je kroužek poskytován zcela bezplatně. Ve 25 % případů je kroužek flétničky zpoplatněn, naopak v 75 % je tento kroužek nabízen bezplatně.

Dále kroužek boomwhakers je poskytován za úplatu.

Dramatický kroužek patřící do oblasti esteticko-výchovné a podoblasti literárně dramatické je ve 2 mateřských školách nabízen bezplatně.

V tělovýchovné oblasti jsou realizovány kroužky pohybové cvičení, relaxačně protahovací cvičení, tanečky a rehabilitační cvičení.

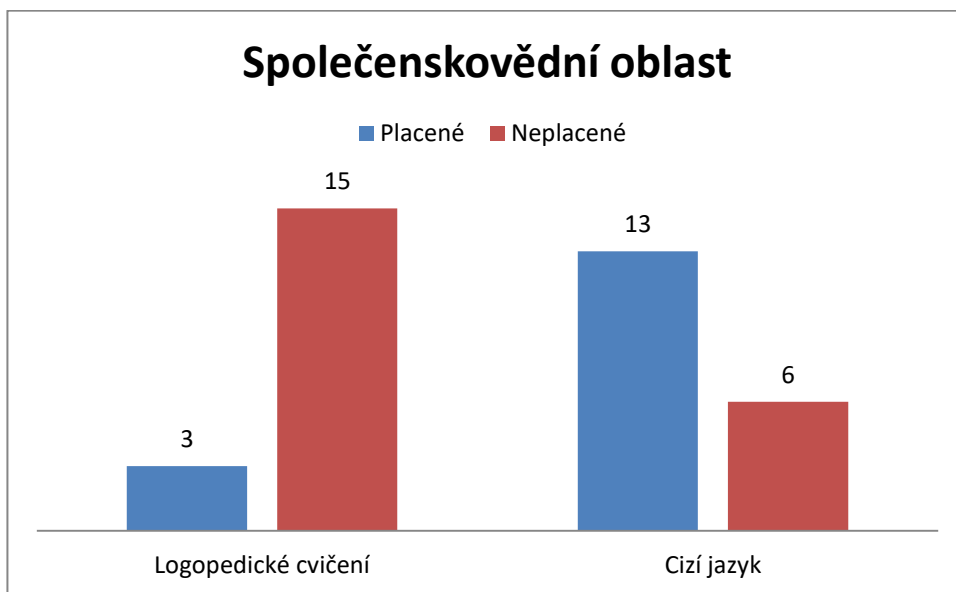
V 7 mateřských školách je kroužek pohybového cvičení zpoplatněn, naopak v 6 případech mateřská škola nevyžaduje platbu za tento kroužek. Tedy 53,8 % mateřských škol poskytujících kroužek pohybové cvičení za možnost účasti dítěte požaduje poplatek, oproti tomu ve 46,2 % mateřských škol toto zpoplatnění není vyžadováno.

Další kroužkem z tělovýchovné oblasti je relaxačně protahovací cvičení, tento kroužek je zpoplatněn v 1 mateřské škole, naopak v 5 mateřských školách je tento

kroužek zdarma. Tudiž 16,7 % mateřských škol tento kroužek zpoplatňuje a naopak 83,3 % mateřských škol tento kroužek poskytuje bezplatně.

Kroužek tanečky je ve 3 mateřských školách v Českých Budějovicích zpoplatněn a rovněž ve 3 mateřských školách je kroužek dostupný zdarma. Což znamená, že kroužek tanečky je z 50 % zpoplatněn a z 50 % je dětem k dispozici bez poplatku.

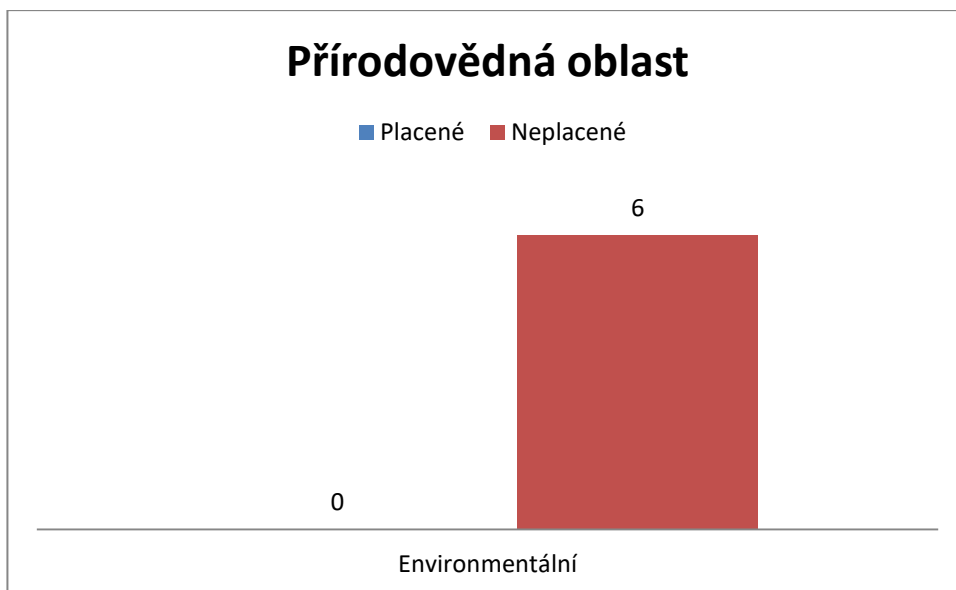
Rehabilitační cvičení poskytované pouze v 1 mateřské škole je zpoplatněno, tudíž je kroužek ve 100 % zpoplatněn.

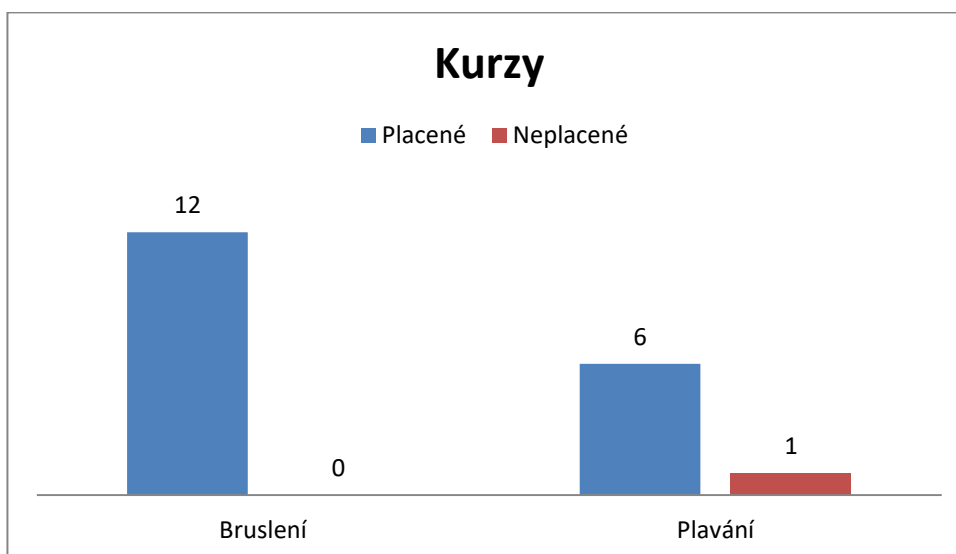
Ve společenskovední oblasti se realizují následující kroužky: logopedické cvičení a cizí jazyk.

Logopedické cvičení je zpoplatněno ve 3 mateřských školách v Českých Budějovicích, oproti tomu v 15 mateřských školách za tento kroužek mateřské školy úplatu nepožadují. Což znamená, že v 16,7 % případů je nárokován poplatek za poskytnutí tohoto kroužku dítěti, oproti tomu v 83,3 % není poplatek vyžadován.

Kroužek cizího jazyka je ve 13 mateřských školách v Českých Budějovicích zpoplatněn, naopak v 6 mateřských školách je tento kroužek poskytován bezplatně. Což znamená, že v 68,4 % mateřských škol je tento kroužek zpoplatněn, naopak v 31,6 % mateřských škol není za tento kroužek vyžadována úplata.

V přírodovědné oblasti je pouze environmentální kroužek, který je ve všech 6 mateřských školách poskytován bezplatně. Tedy ve 100 % mateřských škol není zpoplatněn.

Kurz bruslení je ve všech 12 mateřských školách, kde je kurz bruslení poskytován, zpoplatněn, což znamená, že ve 100 % případů jsou kroužky bruslení v mateřských školách zpoplatněny.

Kurz plavání je u 6 mateřských škol poskytován za finanční úplatu, a naopak 1 tuto činnost poskytuje bezplatně. V 85,7 % mateřských škol je kroužek zpoplatněn, tudíž v 14,3 % případů není potřeba, aby dítě za kurz platilo.

Shrnutí

V **esteticko-výchovné oblasti** a **výtvarné podoblasti** je poskytován kroužek výtvarné dílny, který je ve třetině mateřských škol poskytován bezplatně. Naopak dvě třetiny mateřských škol poskytují kroužek za poplatek.

Kroužek keramiky je také ve třetině mateřských škol poskytován bezplatně, naopak ve dvou třetinách se za tento kroužek platit nemusí.

V esteticko-výchovné oblasti a **hudební podoblasti** jsou nabízeny hudební kroužek, dále flétnička a boomwhakers.

Hudební kroužek je zpoplatněn ve čtvrtině mateřských škol, naopak tři čtvrtiny poplatek za tento kroužek nevyžadují.

Kroužek flétničky je ve čtvrtině mateřských škol vykonáván za úplatu, oproti tomu tři čtvrtiny mateřských škol kroužek poskytují bezplatně.

Kroužek boomwhakers je poskytován pouze v 1 mateřské škole a tam je zpoplatněn.

V esteticko-výchovné oblasti a **literárně dramatické podoblasti** je nabízen dramatický kroužek, který je ve všech případech poskytován bezplatně.

V **tělovýchovné oblasti** jsou nabízeny kroužky pohybového cvičení, relaxačně protahovacího cvičení, tanečky a rehabilitační cvičení.

Kroužek pohybového cvičení je ve více než polovině mateřských škol zpoplatněn, naopak necelá polovina mateřských škol poplatek nevyžaduje.

Kroužek relaxačně protahovacího cvičení je v necelé pětině mateřských škol vykonáván za poplatek, naopak více než čtyři pětiny mateřských škol poplatek nevyžadují.

Kroužek tanečků je v polovině mateřských škol zpoplatněn, naopak polovina poplatek za účast na kroužku nevyžaduje.

Rehabilitační cvičení nabízené pouze v 1 mateřské škole je nabízeno za poplatek.

Do **společenskovední oblasti** je možné zařadit kroužek logopedického cvičení a cizího jazyka.

Logopedické cvičení je v necelé pětině mateřských škol poskytováno za poplatek, naopak ve více než čtyřech pětinách se za poskytovaný kroužek nemusí platit.

Cizí jazyk byl ve více než polovině mateřských škol poskytován za poplatek, naopak v necelé třetině je tento kroužek nabízen bezplatně.

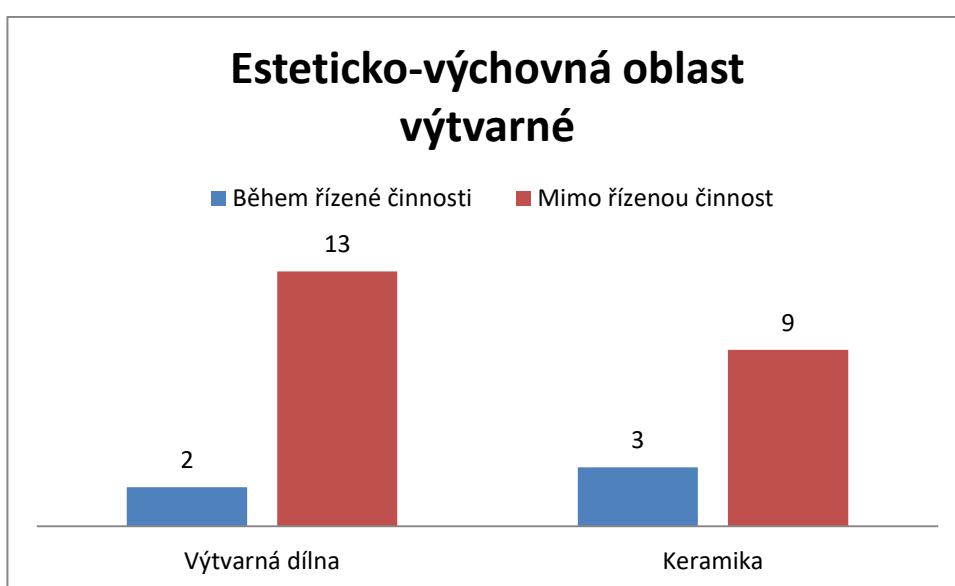
V **přírodovědné oblasti** je nabízen kroužek environmentální, ten je poskytován vždy za poplatek.

Taktéž jsou v mateřských školách nabízeny **kurzy**.

Kurz bruslení je ve všech případech poskytován za poplatek.

Kurz plavání je více než čtyřech pětina mateřských škol poskytován za poplatek, naopak necelá pětina mateřských škol ho poskytuje bezplatně.

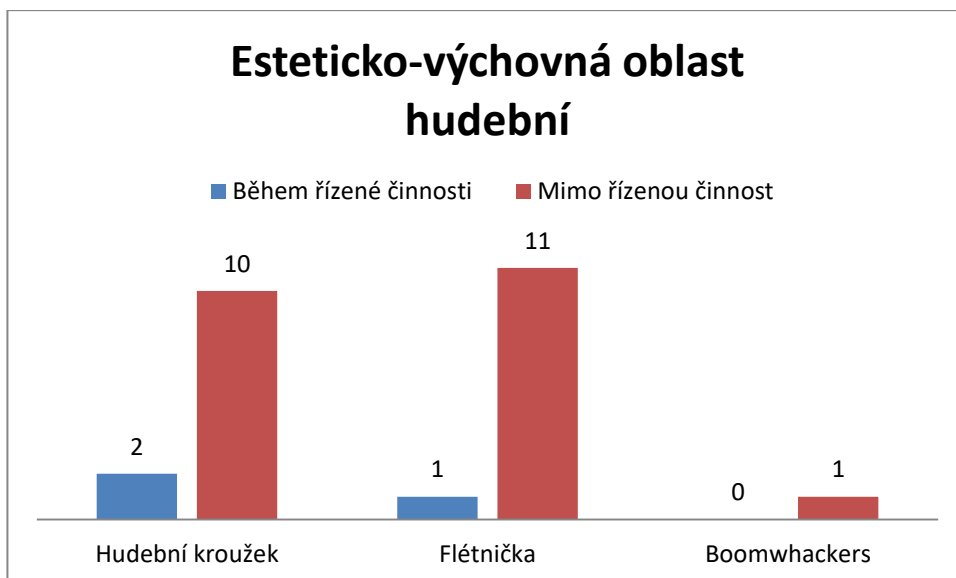
5.2.5 Čas realizace

Ve výtvarné podoblasti a esteticko-výchovné oblasti je poskytován kroužek výtvarné dílny a keramiky.

Výtvarná dílna je ve 2 případech poskytována během řízené činnosti, naopak 13 mateřských škol keramiku poskytuje mimo řízenou činnost. Tedy kroužky jsou poskytovány v 13,3 % procentech případů během řízené činnosti, naopak v 86,7 % jsou poskytovány mimo řízenou činnost.

Kroužek keramiky je ve 3 mateřských školách realizován během přímé pedagogické činnosti, naopak 9 mateřských škol tuto činnost realizuje mimo přímou řízenou činnost. Během řízené činnosti je tento kroužek realizován ve 25 % mateřských škol, naopak mimo řízenou činnost je poskytován v 75 % mateřských škol.

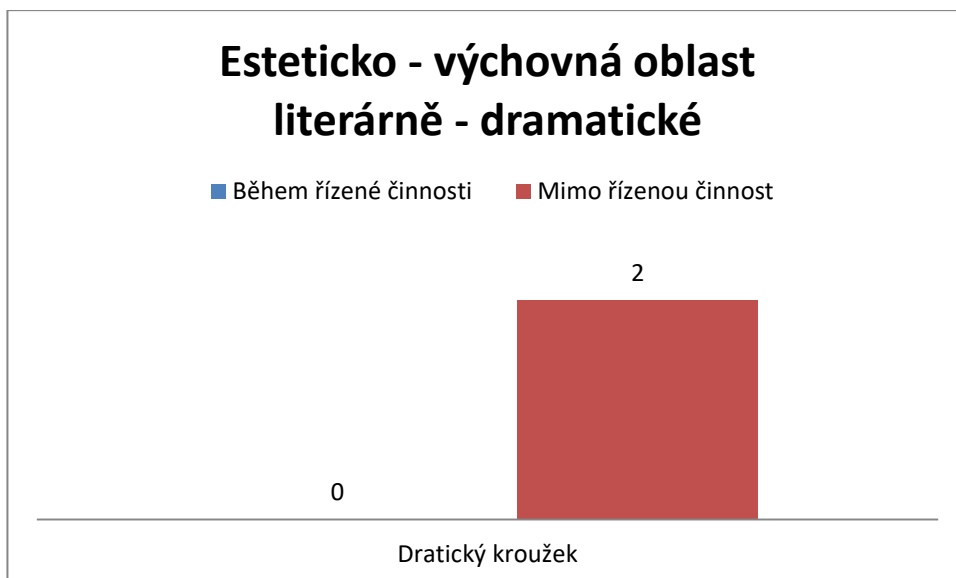

V esteticko-výchovné oblasti a hudební podoblasti jsou nabízeny kroužky flétnička, hudební kroužek a boomwhackers.

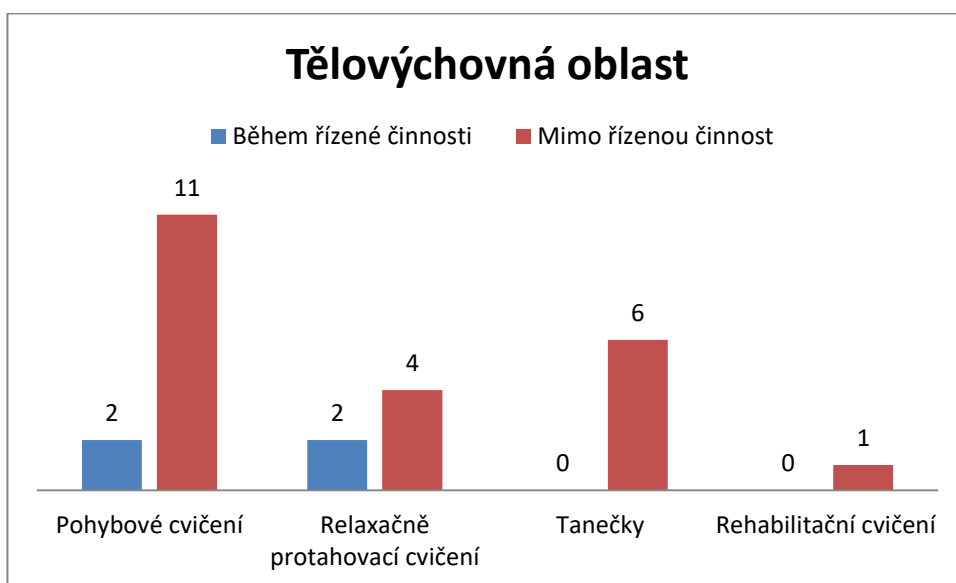
Hudební kroužek je ve 2 mateřských školách realizovaný během přímé pedagogické činnosti, naopak v 10 mateřských školách v Českých Budějovicích je realizován mimo řízenou činnost. Kroužek probíhá v 16,7 % během řízené činnosti, naopak v 83,3 % je realizován mimo řízenou činnost.

Kroužek flétničky je pouze v 1 případě realizován během řízení činnosti, oproti tomu je v 11 případech realizován mimo řízenou činnost. Což znamená, že 8,3 % mateřských škol se činnost realizuje během přímé činnosti, 91,7 % kroužek poskytuje tuto činnost mimo řízenou činnost.

Kroužek boomwhackers poskytovaný pouze jedinou školou je realizovaný mimo řízenou činnost.

V esteticko-výchovné oblasti a literárně-dramatické podoblasti je ve 2 mateřských školách realizován dramatický kroužek a v obou případech je veden mimo řízenou činnost.

V tělovýchovné oblasti jsou realizované kroužky pohybové cvičení, relaxačně protahovací cvičení, tanečky a rehabilitační cvičení.

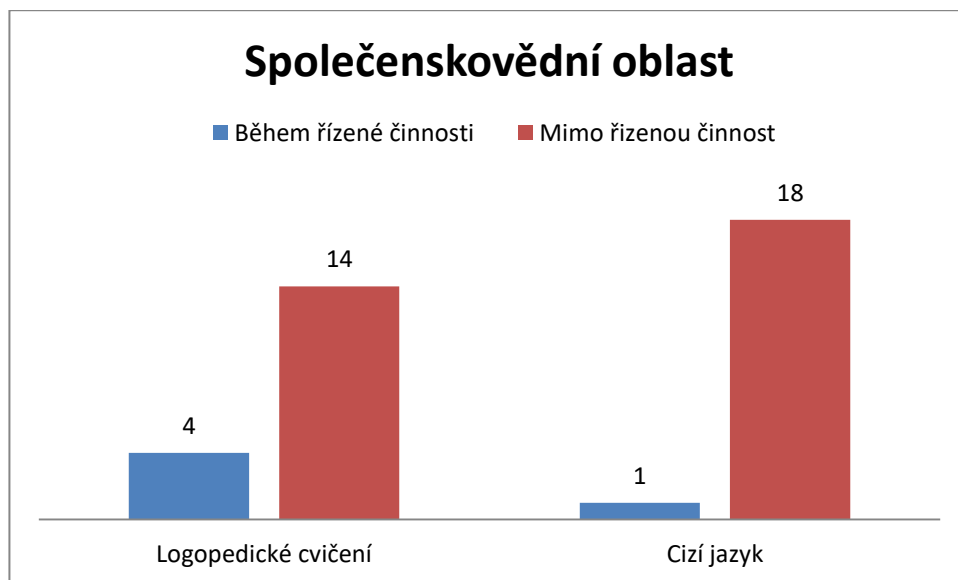
Pohybové cvičení je ve 2 případech realizované během řízené činnosti, naopak v 11 mateřských školách probíhá tento kroužek mimo řízenou činnost. 15,4 % mateřských škol nabízí kroužky během řízené činnosti, naopak 84,6 % kroužek poskytuje mimo řízenou činnost.

Kroužek relaxačně protahovacího cvičení je ve 2 mateřských školách realizován během řízené činnosti, oproti tomu ve 4 mateřských školách je tento kroužek realizován

mimo řízenou činnost. Ve 33,3 % případů mateřské školy nabízí tento kroužek během řízené činnosti, naopak v 66,7 % mateřských škol poskytují tyto kroužky mimo svoji řízenou činnost.

U všech 6 mateřských škol je kroužek tanečků realizován mimo řízenou činnost.

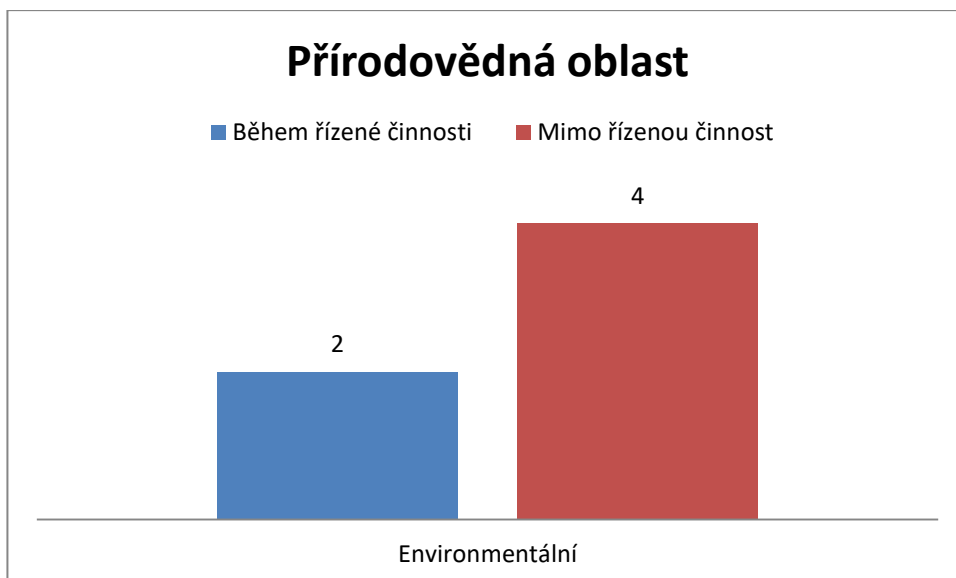
Rehabilitační cvičení je realizované mimo řízenou činnost.

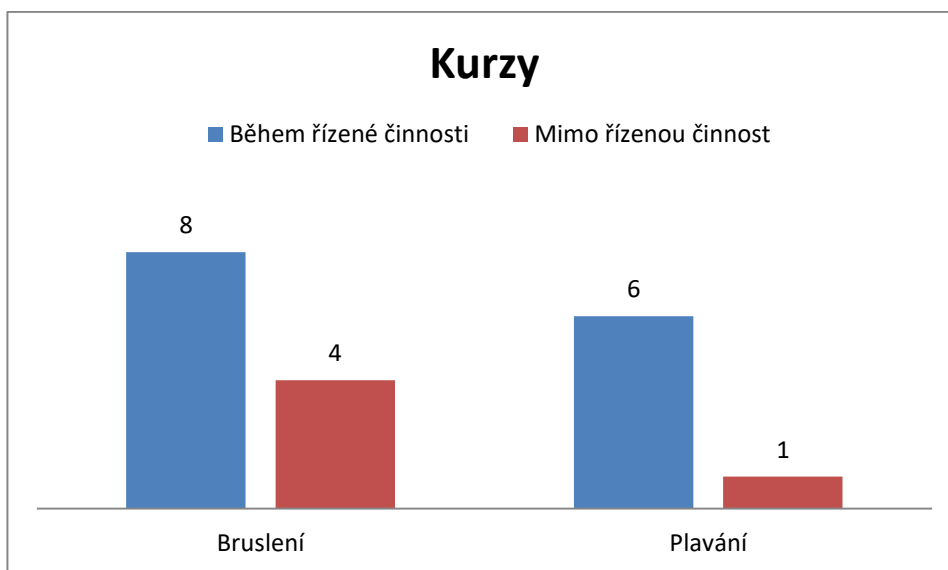
Do společenskovední oblasti je možné zařadit dva kroužky v Českých Budějovicích, a to logopedické cvičení a cizí jazyk.

Logopedické cvičení je ve 4 mateřských školách realizováno během řízené činnosti. Oproti tomu je ve 14 mateřských školách tato činnost realizována mimo řízenou činnost. Což tedy znamená, že je ve 22,2 % realizován během řízené činnosti a v 77,8 % se tato činnost uskutečňuje mimo řízenou činnost.

Kroužek cizího jazyka je v 1 mateřské škole realizován během řízené činnosti, naopak v 18 mateřských školách je uskutečněn mimo řízenou činnost. Z čehož vyplývá, že v 5,3 % je uskutečňován během řízené činnosti a naopak 94,7 % je uskutečňován mimo řízenou činnost, která se odehrává v mateřské škole.

V přírodovědné oblasti je realizován environmentální kroužek, který je ve 2 případech realizován během řízené činnosti, a naopak ve 4 případech se tento kroužek uskutečňuje mimo řízenou činnost. Což tedy znamená, že ve 33,3 % je tento kroužek realizován během řízené činnosti, oproti tomu je v 66,7 % případů zařazen v programu mateřské školy mimo řízenou činnost.

Kurzy jsou v mateřských školách v Českých Budějovicích tyto: bruslení a plavání.

Bruslení je v 8 případech uskutečňováno během řízené činnosti, naopak ve 4 mateřských školách se tento kurz realizuje mimo řízenou činnost, z čehož lze vyčíst, že je bruslení v 66,7 % uskutečňováno během řízené činnosti, oproti tomu v 33,3 % mateřských škol se uskutečňuje mimo řízenou činnost.

Kurz plavání se v 6 případech realizuje během řízené činnosti, naopak v 1 mateřské škole se tento kurz realizuje mimo řízenou činnost mateřské školy, tudíž 85,7 % mateřských škol tento kurz realizuje během řízené činnosti, naopak 14,3 % mateřských škol tento kurz nabízí mimo řízenou činnost.

Shrnutí

V **esteticko-výchovné oblasti** a **kulturní podoblasti** jsou nabízeny kroužky výtvarná dílna a keramika.

Kroužek výtvarné dílny je realizován ve více než osmině mateřských škol během řízené činnosti, naopak v necelých devíti desetinách je kroužek realizován mimo řízenou činnost.

Kroužek keramiky je ve čtvrtině mateřských škol realizován během přímé pedagogické činnosti, naopak tři čtvrtiny mateřských škol tento kroužek realizují mimo řízenou činnost.

V esteticko-výchovné oblasti a **hudební podoblasti** jsou poskytovány kroužky, jako je hudební kroužek, flétnička a boomwhackers.

Hudební kroužek se v necelé pětinaš realizuje během řízené činnosti, naopak ve více než čtyřech pětinaš se kroužek realizuje mimo řízenou činnost.

Kroužek flétničky je nabízen v necelé desetině mateřských škol mimo řízenou činnost, oproti tomu ve více než devíti desetinách je kroužek realizován mimo řízenou činnost.

Kroužek boomwhackers je nabízen jen v jediné škole a tam se realizuje mimo řízenou činnost.

V esteticko-výchovné oblasti a **literárně dramatické podoblasti** se nabízí dramatický kroužek realizovaný ve 2 mateřských školách a oba probíhají mimo řízenou činnost.

V **tělovýchovné oblasti** jsou nabízeny kroužky pohybové cvičení, relaxačně protahovací cvičení, tanečky a rehabilitační cvičení.

Pohybové cvičení je nabízeno ve více než osmině mateřských škol během řízené činnosti, naopak ve více než čtyřech pětinaš je tento kroužek nabízen mimo řízenou činnost.

Relaxačně protahovací kroužek je nabízen ve třetině mateřských škol během řízené činnosti, naopak ve dvou třetinách mateřských škol mimo řízenou činnost.

Kroužek tanečků je ve všech případech realizován mimo řízenou činnost.

Taktéž kroužek rehabilitačního cvičení je realizován mimo řízenou činnost.

Do **společenskovední oblasti** je možné zařadit kroužek logopedického cvičení a cizího jazyka.

Kroužek logopedického cvičení je nabízen ve více než pětina mateřských škol během řízené činnosti, naopak v necelých třech čtvrtinách je kroužek nabízen mimo řízenou činnost.

Kroužek cizího jazyka je ve více než dvaceti mateřských škol nabízen během řízené činnosti, oproti tomu ve více než devíti desetinách se tento kroužek nabízí mimo řízenou činnost.

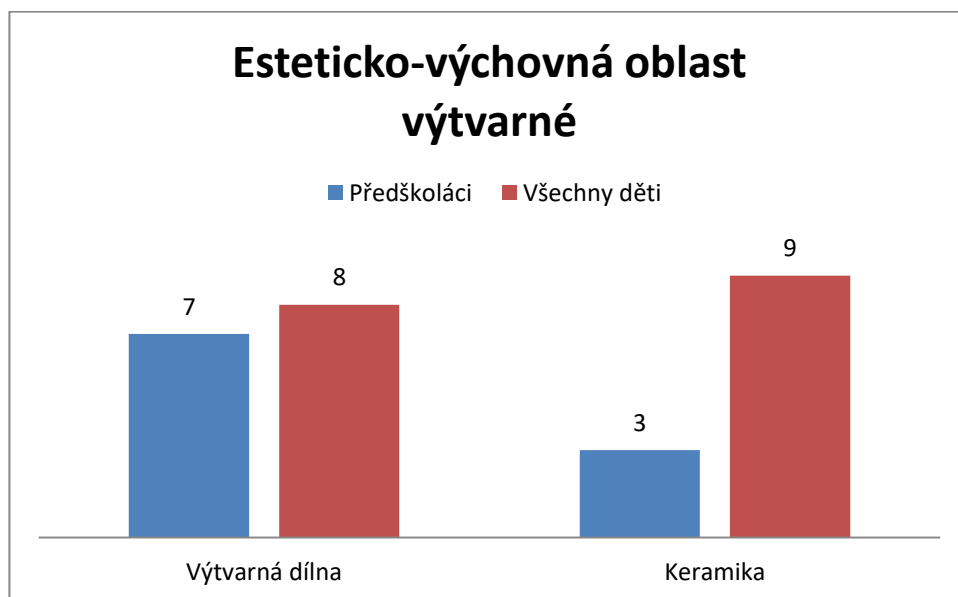
V **přírodovědné oblasti** se v Českých Budějovicích nabízí environmentální kroužek, který je ve třetině mateřských škol realizován během řízené činnosti, naopak ve dvou třetinách se kroužek uskutečňuje mimo řízenou činnost.

Taktéž mateřské školy nabízí kurzy, a to **kurz** bruslení a plavání.

Bruslení je ve dvou třetinách mateřských škol nabízeno během řízené činnosti, naopak ve třetině se realizuje mimo řízenou činnost.

Kurz plavání se realizuje ve více než čtyřech pětina mateřských škol během řízené činnosti, naopak ve více než v jedné osmině mateřských škol se uskutečňuje mimo řízenou činnost.

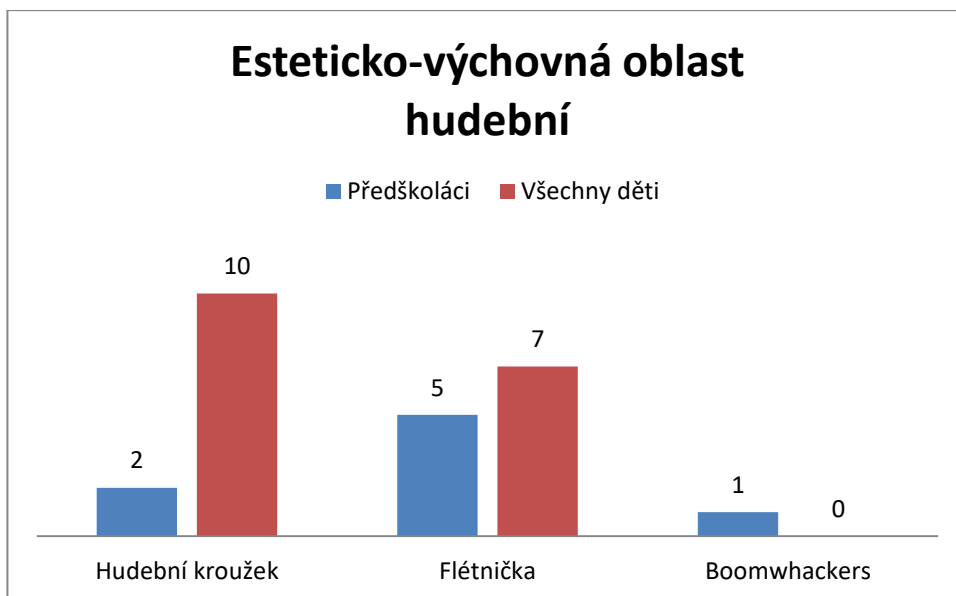
5.2.6 Účastníci kroužku

V esteticko-výchovné oblasti a výtvarné podoblasti je poskytován kroužek výtvarné dílny a keramiky.

Výtvarná dílna je v 7 mateřských školách určena pouze pro předškolní děti, naopak v 8 mateřských školách se jedná o kroužek, který se realizuje pro všechny děti navštěvující mateřskou školu. Tedy v 46,7 % mateřských škol se realizuje pouze pro předškoláky, naopak v 53,3 % mateřských škol se uskutečňuje pro předškolní děti.

Kroužek keramiky je ve 3 mateřských školách realizovaný pro předškolní děti, oproti tomu je v 9 případech určen pro všechny děti. Ve 25 % mateřských škol je kroužek určen pouze pro předškolní děti, naopak v 75 % je keramika určena pro všechny děti.

V esteticko-výchovné oblasti a hudební podoblasti jsou v mateřských školách nabízeny hudební kroužek, flétnička, boomwhackers.

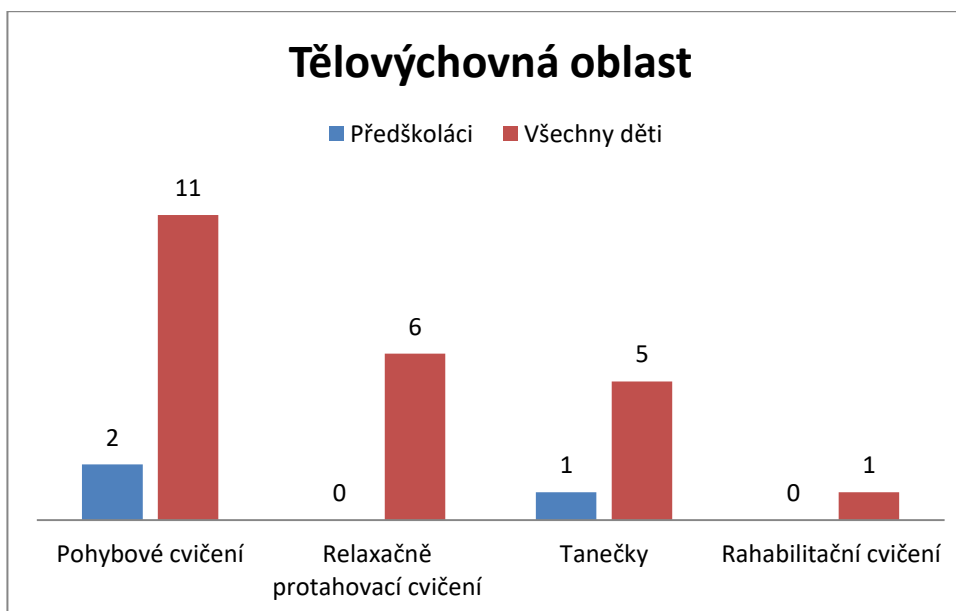
Hudební kroužek je nabízen ve 2 mateřských školách v Českých Budějovicích pouze předškolákům, naopak 10 mateřských škol tento kroužek nabízí všem dětem. Což číselně vyjádřeno znamená, že tento kroužek je pro předškoláky určen v 16,7 % mateřských škol, naopak v 83,3 % je tento kroužek nabízen všem dětem navštěvujícím danou mateřskou školu.

Kroužek flétničky je v 5 mateřských školách určen pouze pro předškolní děti, naopak v 7 mateřských školách je tento kroužek určen pro všechny děti navštěvující toto zařízení. Pro předškolní děti je tedy tento kroužek určen v 41,7 % zařízení, naopak 58,3 % určen všem dětem.

Kroužek nesoucí název boomwhacker je určen pouze pro předškoláky.

V literárně dramatické podoblasti a esteticko-výchovné oblasti je dramatický kroužek určen v obou případech všem dětem navštěvujícím mateřskou školu.

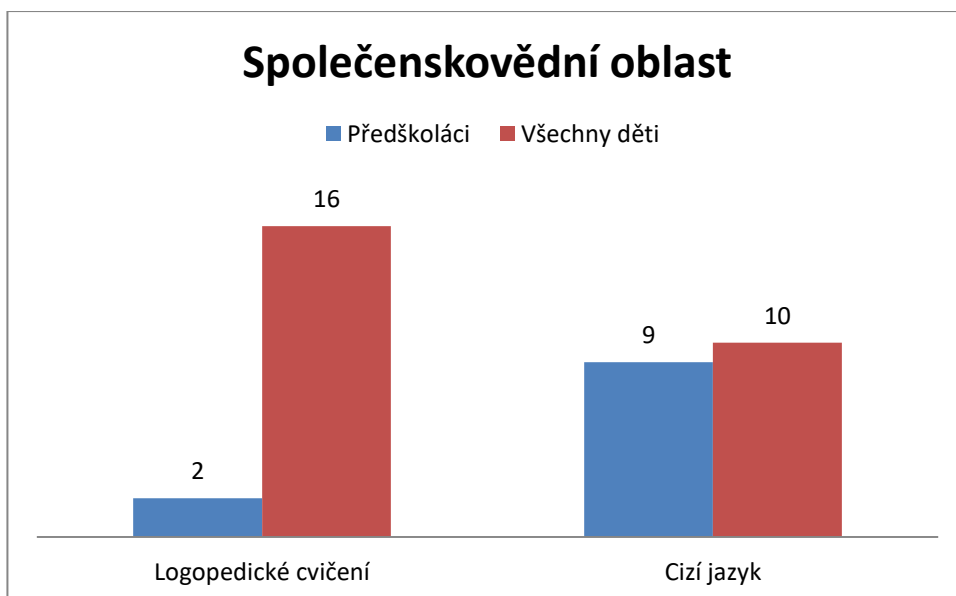
V tělovýchovné oblasti jsou poskytovány kroužky, jako je pohybové cvičení, relaxačně protahovací cvičení, tanečky a rehabilitační cvičení.

U kroužku pohybového cvičení je ve 2 případech tento kroužek poskytován výlučně předškolním dětem, naopak v 11 mateřských školách je tento kroužek poskytován všem dětem. Pohybové cvičení je v 15,4 % mateřských škol určené pouze předškolním dětem, oproti tomu v 84,6 % mateřských škol je určen všem dětem.

Kroužek relaxačně protahovacího cvičení je ve všech 6 mateřských školách, které ho poskytují, určen pro všechny děti. Tento kroužek je ve 100 % případů určen všem dětem.

Kroužek tanečků je v 1 případě určen předškolním dětem, naopak v 5 mateřských školách je tento kroužek určen všem dětem. Tudiž 16,7 % mateřských škol nabízí kroužek tanečků předškolním dětem, oproti tomu v 83,3 % mateřských škol se kroužek poskytuje všem dětem.

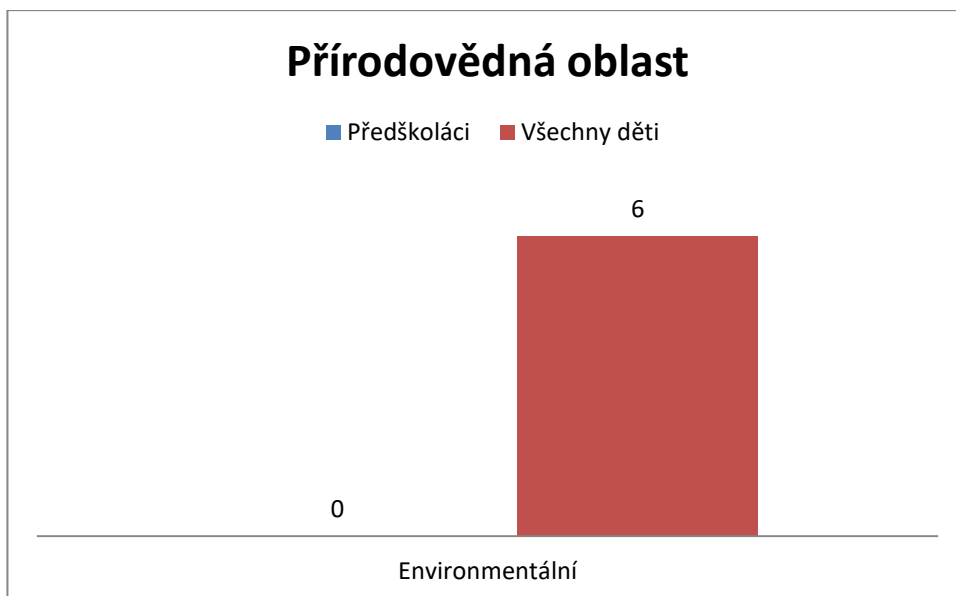
Kroužek rehabilitačního cvičení nabízený pouze v 1 mateřské škole je určen všem dětem.

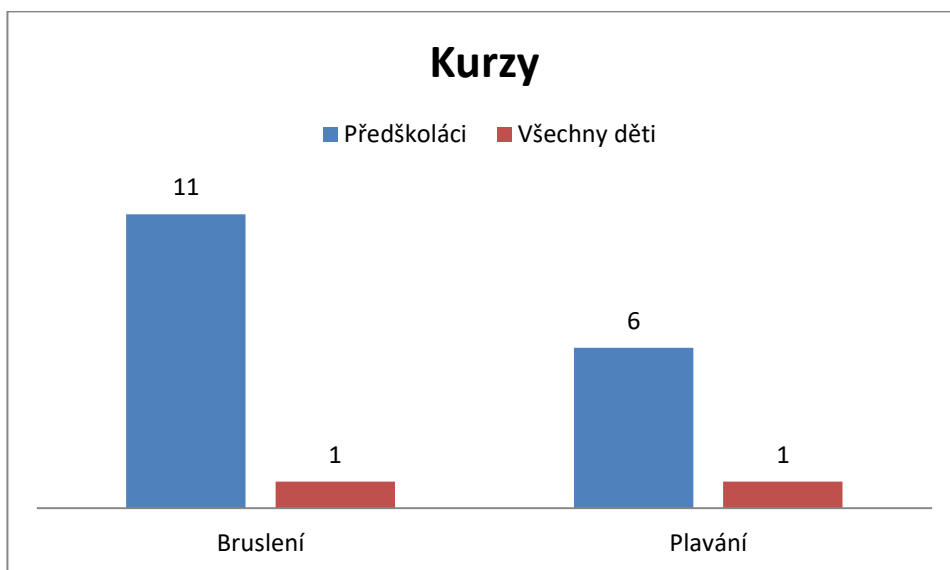
Ve společenskovědní oblasti jsou nabízeny kroužky logopedické cvičení a cizí jazyk.

Logopedické cvičení je ve 2 mateřských školách realizované pouze pro předškolní děti, naopak 16 mateřských škol tento kroužek realizuje pro všechny děti navštěvující mateřskou školu. Kroužek logopedického cvičení je tedy poskytován v 11,1 % mateřských škol pouze předškolákům, naopak v 88,9 % případů je poskytován všem dětem.

Kroužek cizích jazyků je poskytován v 9 mateřských školách pouze předškolním dětem, oproti tomu je v 10 mateřských školách poskytován všem dětem navštěvujícím dané zařízení. Což odpovídá tomu, že kroužek cizích jazyků je v 47,4 % určen předškolním dětem navštěvujícím danou mateřskou školu, naopak v 52,6 % je možnost účastnit se tohoto kroužku poskytnuta všem dětem.

Z přírodovědné oblasti je poskytován pouze environmentální kroužek, který je ve všech, tedy v 6 mateřských školách poskytujících tento kroužek, poskytován všem dětem.

Jako kurzy jsou poskytovány kurzy bruslení a plavání.

Kurz bruslení je v 11 mateřských školách poskytován pouze předškolním dětem, oproti tomu je pouze v 1 mateřské škole určen všem dětem. Což znamená, že v 91,7 % mateřských škol je tento kurz poskytován pouze předškolním dětem, naopak v 8,3 % případů je kurz bruslení určen všem dětem, které navštěvují danou mateřskou školu.

Kurz plavání je v 6 mateřských školách určen pouze předškolním dětem, naopak v 1 mateřské škole je určen všem dětem navštěvujícím danou mateřskou školu. V 85,7 % mateřských škol je umožněno na kroužek plavání chodit pouze předškolním

dětem, oproti tomu v 14,3 % případů je možné, aby na kurz plavání docházely všechny děti navštěvující mateřskou školu.

Shrnutí

V **esteticko-výchovné oblasti a výtvarné podoblasti** je nabízen kroužek výtvarné díly a keramiky.

Výtvarná dílna je v necelé polovině mateřských škol nabízena pouze předškolákům, naopak ve více než polovina mateřských škol nabízí tento kroužek všem dětem.

Kroužek keramiky je ve čtvrtině případů nabízen pouze předškolním dětem, naopak ve třech čtvrtinách je kroužek určen pro všechny děti.

V esteticko-výchovné oblasti a **hudební podoblasti** je nabízen hudební kroužek, flétnička a boomwhackers.

Hudební kroužek je v necelé pětina mateřských škol poskytovaný pouze předškolním dětem, ve více než čtyřech pětinach je kroužek nabízen všem dětem.

Kroužek flétničky je poskytován v necelé polovině mateřských škol pouze předškolním dětem, oproti tomu ve více než polovině mateřských škol mohou tento kroužek navštěvovat všechny děti.

Kroužek boomwhaker je nabízen pouze předškolním dětem (poskytuje ho pouze jedna mateřská škola).

V esteticko-výchovné oblasti a **literárně dramatické podoblasti** je nabízen dramatický kroužek, který je určený pro všechny děti navštěvující mateřskou školu.

V **tělovýchovné oblasti** nabízí mateřské školy tyto kroužky: pohybové cvičení, relaxačně protahovací cvičení, tanečky a rehabilitační cvičení.

Kroužek pohybového cvičení je ve více než osmině mateřských škol poskytován jen předškolním dětem, naopak ve více než čtyřech pětinach je kroužek nabízen všem dětem.

Relaxačně protahovací kroužek je ve všech případech určen všem dětem.

Kroužek tanečků je v necelé pětina případů určen pouze předškolním dětem, naopak více než čtyři pětina mateřských školek ho poskytují všem dětem.

Kroužek rehabilitačního cvičení je poskytován všem dětem.

Ve **společenskovědní oblasti** jsou nabízeny kroužky logopedického cvičení a cizího jazyka.

Kroužek logopedického cvičení je ve více než desetině mateřských škol poskytován pouze předškolním dětem, naopak necelých devět desetin mateřských škol tento kroužek nabízí všem dětem.

Kroužek cizího jazyka je v necelé polovině mateřských škol nabízen pouze předškolním dětem, naopak více než polovina mateřských škol tento kroužek nabízí všem dětem.

Z **přírodovědné oblasti** je nabízen jen environmentální kroužek a ten je vždy poskytován všem dětem.

Rovněž jsou v mateřských školách nabízeny **kurzy** bruslení a plavání.

Kurz bruslení je ve více než devíti desetinách mateřských škol určen pouze předškolním dětem, naopak necelá desetina mateřských škol tento kroužek poskytuje všem dětem.

Kurz plavání je ve více než čtyřech pětinach nabízené pouze předškolním dětem, naopak v méně než pětina mateřských škol je určen všem dětem.

5.2.7 Shrnutí podle jednotlivých kroužků a kurzů

Kroužek **keramiky** je nabízen ve 48 % mateřských škol (z 25 mateřských škol, které kroužky nabízí), naopak tento kroužek nenabízí 52 % mateřských škol. Na kroužek je nutné se v 50 % nutně se písemně přihlásit, naopak 50 % nevyžaduje písemné přihlášení. V 83,3 % tento kroužek vyučuje učitelka mateřské školy, naopak v 16,7 % zajišťuje vedení externí lektor. V 33,3 % je kroužek zpoplatněn, naopak v 66,7 % je kroužek nabízen bezplatně. Ve 25 % probíhá během řízené činnosti, v 75 % mimo řízenou činnost. Ve 25 % se tohoto kroužku účastní pouze předškoláci, naopak v 75 % mateřských škol je kroužek poskytován všem dětem.

Kroužek **cizího jazyka** je nabízen v 76 % mateřských škol (z 25 mateřských škol, které kroužky nabízí), nenabízí ho 24 % mateřských škol. V 78 % mateřských škol je nutné, aby se děti písemně přihlásily, 21,1 % mateřských škol na tento kroužek písemné přihlášení nevyžaduje. Ve 36,8 % je tento kroužek vyučován učitelkou mateřské školy, v 63,2 % se o pedagogické zajištění stará externí lektor. V 68,4 % je tento kroužek zpoplatněn, v 31,6 % není poplatek vyžadován. V 5,3 % mateřských škol se tento

kroužek realizuje během řízené činnosti, v 94,7 % mateřských škol se realizuje mimo řízenou činnost. Ve 47,4 % mateřských škol je kroužek nabízen pouze předškolním dětem, v 52,6 % mateřských škol je kroužek určen všem dětem.

Kroužek **výtvarné dílny** je poskytován v 60 % mateřských škol (z 25 mateřských škol, které kroužky poskytují), naopak 40 % mateřských škol tento kroužek nenabízí. V 66,7 % je účast na kroužku podmíněna písemnou přihláškou, v 33,3 % není písemné přihlašování vyžadováno. V 73,3 % je kroužek realizován učitelkou mateřské školy, naopak v 26,7 % případů je kroužek veden externím lektorem. Ve 33,3 % je kroužek zpoplatněn, naopak v 66,7 % není poplatek vyžadován. V 13,3 % se kroužek realizuje během řízené činnosti, naopak v 86,7 % je kroužek realizován mimo řízenou činnost. V 46,7 % je kroužek nabízen pouze předškolním dětem, v 53,3 % je kroužek určen všem dětem.

Kroužek **pohybového cvičení** je realizován v 52 % mateřských škol (z 25 mateřských škol, které kroužek poskytují), naopak v 48 % mateřských škol tento kroužek poskytován není. V 53,8 % mateřských škol je kroužek podmíněn písemnou přihláškou, v 46,2 % děti písemně přihlášeny být nemusí. Ve 46,2 % mateřských škol je kroužek vyučován učitelkou mateřské školy, naopak v 53,8 % kroužek vyučuje externí lektor. V 53,8 % mateřských škol je kroužek zpoplatněn, naopak v 46,2 % poplatek vyžadován není. V 15,4 % se kroužek realizuje během řízené činnosti, naopak v 84,6 % probíhá kroužek mimo řízenou činnost. V 15,4 % je tento kroužek určen pouze předškolním dětem, v 84,6 % je kroužek nabízen všem dětem.

Kroužek **relaxačně protahovacího cvičení** je nabízen ve 24 % mateřských škol (z 25 mateřských škol, které kroužek poskytují), oproti tomu v 76 % tento kroužek nabízen není. V 16,7 % je kroužek podmíněn písemným přihlášením, v 83,3 % mateřských škol není nutné písemné přihlášení dítěte. Ve 33,3 % tento kroužek vyučuje učitelka mateřské školy, v 66,7 % výuku zajišťuje externí lektor. V 16,7 % je kroužek zpoplatněn, v 83,3 % není vyžadován poplatek. V 33,3 % mateřských škol kroužek probíhá během řízené činnosti, v 66,7 % se realizuje mimo řízenou činnost. Ve 100 % je kroužek určen všem dětem.

Kroužek **logopedického cvičení** je v 72 % mateřských škol nabízen (z 25 mateřských škol, které kroužek poskytují), naopak 28 % tento kroužek nenabízí. Ve 44,4 % je nutné se písemně přihlásit, v 55,6 % nemusí být dítě písemně přihlášeno.

V 83,3 % kroužek vyučuje učitelka mateřské školy, naopak v 16,7 % se o pedagogické zajištění stará externí lektor. V 16,7 % je kroužek zpoplatněn, v 83,3 % je kroužek poskytován bezplatně. V 22,2 % se kroužek realizuje během řízené činnosti, kroužek se v 77,8 % uskutečňuje mimo řízenou činnost. V 11,1 % je kroužek nabízen pouze předškolním dětem, v 88,9 % je kroužek nabízen všem dětem.

Hudební kroužek se realizuje ve 48 % mateřských škol (z 25 mateřských škol, které kroužek poskytují), oproti tomu 52 % mateřských škol tento kroužek nenabízí. V 50 % je nutná písemná přihláška, naopak v 50 % se nemusí děti písemně přihlašovat. V 91,3 % vyučuje učitelka mateřské školy, v 8,3 % zajišťuje výuku externí lektor. V 25 % je kroužek zpoplatněn, v 75 % mateřská škola nevyžaduje poplatek. V 16,7 % mateřských škol probíhá kroužek během řízené činnosti, naopak v 83,3 % probíhá kroužek mimo řízenou činnost. V 16,7 % je tento kroužek nabízen pouze předškolním dětem, v 83,3 % mateřských škol je kroužek určen všem dětem.

Kroužek **flétničky** je nabízen ve 48 % mateřských škol (z 25 mateřských škol, které kroužek poskytují), naopak v 58 % mateřských škol není tento kroužek realizován. V 83,3 % je nutností dítě písemně přihlásit, v 16,7 % se děti nemusí písemně přihlásit. V 75 % kroužek vyučuje učitelka mateřské školy, ve 25 % vyučuje externí lektor. V 25 % je tento kroužek zpoplatněn, v 75 % je tento kroužek nabízen bezplatně. V 8,3 % probíhá kroužek během řízené činnosti, v 91,7 % tato činnost probíhá mimo řízenou činnost. V 41,7 % je kroužek určen pouze předškolním dětem, v 58,3 % je kroužek nabízen všem dětem.

Kroužek **tanečků** je uskutečňován ve 24 % mateřských škol (z 25 mateřských škol, které kroužek poskytují), oproti tomu v 76 % tento kroužek nenabízí. V 66,7 % je kroužek zpoplatněn, v 33,3 % není kroužek podmíněn poplatkem. V 50 % je kroužek vyučován učitelkou mateřské školy, v 50 % se o pedagogické vedení stará externí lektor. V 50 % je kroužek zpoplatněn, v 50 % je kroužek poskytován bezplatně. Kroužek tanečků vždy probíhá mimo řízenou činnost. V 16,7 % je kroužek určen pouze pro předškolní děti, v 83,3 % je kroužek nabízen všem dětem.

Environmentální kroužek je ve 24 % mateřských škol realizován (z 25 mateřských škol, které kroužek poskytují), naopak 76 % mateřských škol tento kroužek nerealizuje. V 16,7 % je kroužek podmíněn písemnou přihláškou, v 83,3 % není potřebné, aby se děti písemně přihlásily. V 83,3 % vyučuje kroužek učitelka mateřské školy, v 16,7 %

kroužek vyučuje externí lektor. V žádné mateřské škole není tento kroužek zpoplatněn. V 33,3 % je realizován během řízené činnosti, naopak v 66,7 % se uskutečňuje mimo řízenou činnost. Tento kroužek je ve všech případech určen všem dětem.

Kurz bruslení je v 48 % mateřských škol nabízen (z 25 mateřských škol, které kroužek poskytují), naopak tento kroužek nenabízí 52 % mateřských škol. V 91,7 % je podmínkou účasti písemné přihlášení, v 8,3 % není nutné, aby se děti písemně přihlašovaly. Veškeré kurzy jsou vedeny externím lektorem. Tento kurz je vždy zpoplatněn. V 66,7 % je kurz realizován během řízené činnosti, v 33,3 % je kurz realizován mimo řízenou činnost. V 91,7 % je kurz určen pouze pro předškoláky, v 8,3 % je kurz nabízen všem dětem.

Kurz **plavání** se realizuje v 28 % mateřských škol (z 25 mateřských škol, které kroužek poskytují), naopak 72 % mateřských škol kurz nenabízí. V 85,7 % je kurz podmíněn písemnou přihláškou, v 14,3 % nemusí být děti písemně přihlašovány. V 14,3 % je kurz vyučován učitelkou mateřské školy, v 85,7 % je kurz veden externím lektorem. V 85,7 % je kurz zpoplatněn, v 14,3 % je kurz popisován bezplatně. V 85,7 % je kurz poskytován během řízené činnosti, v 14,3 % je kurz realizován mimo řízenou činnost. V 85,7 % je kurz realizován pouze pro předškolní děti, v 14,3 % je kurz nabízen všem dětem.

6 Interpretace získaných dat

Cílem výzkumu je objasnit charakter zájmových činností v mateřských školách v Českých Budějovicích. Tento cíl je vyjádřený prostřednictvím výzkumné otázky: Jaký je charakter zájmových činností v mateřských školách v Českých Budějovicích? Tento výzkum byl realizován v těch mateřských školách v Českých Budějovicích, které jsou zapsané v rejstříku škol a školských zařízení. Osloveno bylo 44 mateřských škol, odpověď byla získána od 41 mateřských škol.

Zájmové činnosti jsou realizované skrze nadstandardní aktivity (divadla, výlety a besedy), které se uskutečňují ve většině dotázaných mateřských škol v Českých Budějovicích, zbytek mateřských škol tyto aktivity rovněž realizuje, avšak nepovažuje je za nadstandardní aktivity, ale za běžnou náplň činnosti mateřské školy.

Dále jsou jako nadstandardní aktivity zařazované kroužky, přestože v odborných publikacích věnujících se předškolnímu vzdělávání se nahlíží na zařazení kroužků do mateřské školy negativně. Je to proto, že vyvolávají přetížení dítěte spojené s nedostatkem času na vstřebání nových informací a ubírají čas na spontánní hru, výuka externím lektorem je spojena se znevažováním kompetencí učitelky mateřské školy a celkové degradaci samotné mateřské školy²⁴⁹. Přesto jsou kroužky do mateřské školy zařazeny ve více než polovině mateřských škol, které jsou v Českých Budějovicích zapsány do rejstříku škol a školských zařízení.

Nejnabízenějšími kroužky jsou ty kroužky, které lze dle zařazení do jednotlivých oblastí zájmových činností dle pedagogiky volného času zařadit do oblasti esteticko-výchovné, ty jsou ještě roztrženy na podoblast výtvarnou (výtvarná dílna, keramika), hudební (hudební kroužek, flétnička, boomwharckers²⁵⁰) a literárně dramatické (dramatický kroužek). Rovněž hojně zastoupenou oblastí je oblast tělovýchovná, v níž jsou nabízené kroužky, jako je pohybové cvičení, relaxačně protahovací cvičení, tanečky a rehabilitační cvičení. Hojně poskytované kroužky jsou z oblasti společenskovední, z nichž jsou nabízeny kroužky logopedického cvičení a cizího

²⁴⁹ Viz Opravilová, Koťáková, Svobodová, Smolíkavá, Jurdová, Havlíková, Kopáčková, jejichž myšlenky jsou uvedené v podkapitole 2.1.

²⁵⁰ Tento kroužek je nabízen pouze v jedné mateřské škole, je odpovědí na aktuální trendy.

jazyka, které jsou nabízeny ve značném počtu mateřských škol. Taktéž je nabízen environmentální kroužek, jenž spadá do oblasti přírodovědné. Dosud nezmíněnou oblastí je oblast pracovní-technická, ta však není v mateřských školách v Českých Budějovicích příliš zastoupena, jen v jednotlivých mateřských školách se vyskytují individuálně kroužky jako vaření, šikovné ručičky, grafomotorický a technický kroužek. Taktéž mateřské školy poskytují kurzy, a to kurz bruslení, plavání a v jedné mateřské škole nabízí i kurz lyžování.

Další dílčí výzkumná otázka se ptá na to, kdy během dne jsou nadstandardní aktivity realizovány. Ze stanoviska České školní inspekce vyplývá, že kroužky by měly být realizovány mimo běžný provoz mateřské školy.²⁵¹ Dále přední české teoretičky zastávají názor, že kroužek by neměl narušovat přímou pedagogickou činnost realizovanou během řízené činnosti.²⁵² Procentuálně to i ve skutečnosti odpovídá, minimálně více než polovina mateřských škol každý jednotlivý kroužek realizuje mimo řízenou činnost. Kurzy jsou však ve většině případů realizované během řízené činnosti.

Třetí výzkumná otázka se ptá na to, jaký pedagogický pracovník tuto činnost realizuje. Ve stanovisku České školní inspekce stojí, že není nutností, aby tuto činnost vykonával člověk vzdělaný v pedagogické oblasti, avšak Kořátková uvádí, že by kroužek měl vést člověk s pedagogickým vzděláním, které je zaměřené na předškolní věk, tudíž se ona osoba orientuje v metodice a v psychologické stránce dítěte předškolního věku.²⁵³ Ve většině všech kroužků se o vedení spíše stará učitelka – zaměstnanec mateřské školy. Avšak najdou se i kroužky, kdy se v nadpoloviční většině o vedení stará externí lektor (např. cizí jazyk a pohybové cvičení). Kurzy jsou ve všech případech v nadpoloviční většině realizované externím lektorem.

Čtvrtá dílčí výzkumná otázka se ptá na důvod, proč mateřská škola tyto činnosti zařazuje. Nejčastěji vyskytujícím se důvodem je další rozvoj dítěte. Druhým nejpočetnějším důvodem je poptávka ze strany rodičů, což vypovídá o tom, že v rámci zaujetí rodičů mateřská škola vytváří svůj atraktivní obraz, a tím láká nové zájemce. Toto však může být na pováženu, zda má mateřská škola zaujmout svojí nabídkou nadstandardních aktivit a zda to není degradace jejich školního vzdělávacího programu,

²⁵¹ Srov. Stanovisko České školní inspekce – placené kroužky v mateřských školách [online].

²⁵² Viz Opravilová, Kořátková, Svobovová, Smolíkavá, Jurdová, Havlíková, Kopáčková, jejichž myšlenky jsou uvedené v podkapitole 2.1.

²⁵³ Srov. KOŘÁTKOVÁ, S. *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. s. 62–63.

který by se měl starat o rozvinutí všech stánek dítěte, tudíž by nadstandardní nabídka neměla být potřebná²⁵⁴. Třetím nejpočetnějším důvodem je zájem vyučujícího vyučovat daný předmět, dále individualizace zařízení a rovněž odpověď na všeobecnou poptávku.

6.1 Odpovědi na hypotézy

První hypotéza zní: zájmové činnosti (kroužky) jsou realizovány mimo řízenou činnost. Tato hypotéza byla naplněna, všechny kroužky jsou v nadpoloviční většině realizovány mimo řízenou činnost. Což znamená, že v 75 % je kroužek keramiky realizován mimo řízenou činnost, kroužek cizího jazyka je v 94,7 % realizován mimo řízenou činnost, kroužek výtvarné dílny se v 86,7 % uskutečňuje mimo řízenou činnost, kroužek pohybového cvičení se v 84,6 % realizuje mimo řízenou činnost, kroužek relaxačně protahovacího cvičení se v 66,7 % koná mimo řízenou činnost, kroužek logopedického cvičení se v 77,8 % uskutečňuje mimo řízenou činnost, hudební kroužek se v 83,3 % realizuje mimo řízenou činnost, kroužek tanečků se ve 100 % koná mimo řízenou činnost, environmentální kroužek je realizován v 66,7 % mimo řízenou činnost. Avšak nenaplněna v tom, že kurzy se uskutečňují během řízené činnosti: bruslení probíhá v 66,7 % během řízené činnosti, taktéž kurz plavání probíhá v 85,7 % během řízené činnosti.

Druhá hypotéza říká, že o vedení těchto činností se starají učitelky v mateřské škole, s výjimkou kurzů, jako je bruslení a plavání. Tato hypotéza je naplněna z části, jelikož se najdou i kroužky, které jsou spíše vedeny externím lektorem, a těmi jsou: kroužek cizího jazyka, který je v 63,2 % veden externím lektorem, a také kroužek pohybového cvičení je v 53,8 % veden externím lektorem. Kroužek keramiky je v 83,3 % veden učitelkou, tedy zaměstnancem, taktéž výtvarná dílna je v 73,3 % vedena učitelkou, dále relaxačně protahovací cvičení je v 66,7 % vyučováno učitelkou, též logopedické cvičení je v 83,3 % vyučováno učitelkou, dále hudební kroužek je v 91,7 % veden učitelkou mateřské školy, též kroužek flétničky je v 75 % vyučován učitelkou, dále environmentální kroužek je v 83,3 % veden učitelkou mateřské školy, ale kroužek tanečků je jen v 50 % veden učitelkou.

²⁵⁴ Srov. TĚTHALOVÁ, M. Nabitý program, nebo pohoda?. s. 14.

Třetí hypotézou je, že důvodem zařazení kroužků je snaha naplnit požadavky rodičů. Tato hypotéza je naplněna, přestože nejpočetněji byla označena odpověď dalšího rozvoje dítěte – tento cíl by však měl být cílem každé pedagogické činnosti. Je možné říci, že došlo k naplnění toho, že požadavek rodičů je tím nejčastějším důvodem zařazení kroužků.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo objasnit charakter zájmových činností v mateřských školách v Českých Budějovicích. Tento cíl byl naplněn zodpovězením výzkumné otázky, která zní: Jaký je charakter zájmových činností v mateřských školách v Českých Budějovicích?

Vycházela jsem z odborné literatury teoretiček předškolního vzdělávání: především Svobodové, Opravilové a Kořátkové, jež se kriticky vyjadřují k tematice zařazení zájmových činností v mateřské škole. Dále se práce opírá o díla teoretiků pedagogiky volného času, a to Hájka a Pávkové.

Práce se skládá z teoretické a praktické části.

Teoretická část této práce se věnuje teoretickému zakotvení východisek výzkumu.

V první kapitole se hovoří o vymezení pojmu zájem z pohledu psychologie, školní psychologie, pedagogiky, pedagogiky volného času a sociologie. Dále je zde představen zájem u dítěte předškolního věku.

V druhé kapitole jsou představeny zájmové činnosti z pohledu psychologie a pedagogiky volného času, jejich funkce, dělení. Kapitola také seznamuje s dělením zájmových činností dle Hájka a Pávkové a se zásadami pedagogického působení.

V druhé kapitole se nachází i podkapitola věnující se zájmovým činnostem, které jsou uskutečňované v mateřských školách, jednak z pohledu České školní inspekce s názvem Stanovisko k poskytování nebo organizování placených kroužků v mateřských školách, a jednak jsou zde popsány názory různých autorů na tuto tematiku, které jsou veskrze kritické. Zařazení kroužků do mateřské školy vnímají jako nevhodné, pro děti stresující a zatěžující. Zařazení kroužků je vnímáno jako degradace školního vzdělávacího programu, který by měl být natolik komplexní, že zařazení kroužků není potřebné. Výuka kroužků prováděná externími lektory je znevážením profesionality a kompetentnosti učitelky mateřské školy. Dále tato podkapitola seznamuje s tím, kdo je vedoucím těchto kroužků.

Třetí kapitola se věnuje návaznosti vztahu mezi zájmovými činnostmi a předškolní pedagogikou, upozorňuje na identičnost cílů pedagogiky volného času a předškolní

pedagogiky v jejich nejobecnějším pojetí. Dále je zde popsán vztah mezi oblastmi zájmového vzdělávání a oblastmi pedagogiky volného času. Školní vzdělávací program předškolního vzdělávání je natolik komplexní, že obsahuje veškeré oblasti pedagogiky volného času. Jediné, čemu se RVP PV cíleně nevěnuje, je výuka cizích jazyků v mateřské škole.

Čtvrtá kapitola se věnuje výzkumné části této práce. Obsahuje cíl, hlavní a dílčí výzkumné otázky, seznamuje s metodikou. Pilotní výzkum byl uskutečňován skrze kvalitativní výzkumné paradigma. Tento pilotní výzkum sloužil k zorientování v situaci poskytování nadstandardních aktivit v mateřských školách v Českých Budějovicích. Hlavní část výzkumu byla realizována skrze kvantitativní výzkumné paradigma, kde byla zvolena metoda dotazníkového šetření.

Pátá kapitola přináší vyhodnocení dat. První podkapitola uvádí, že více než 90 % mateřských škol nabízí nadstandardní aktivity, mezi něž se řadí divadla, besedy, výlety. Zbylé mateřské školy tyto aktivity rovněž nabízejí, avšak nepovažují je za nadstandardní aktivity. Z nadstandardních aktivit je nejpočetněji zastoupeno divadlo, dále výlety vzdělávací, výlety rekreační a v nejmenší míře besedy. Dále se tato práce věnuje zařazení kroužků. Kroužky poskytuje 25 mateřských škol (ze 44, které na dotazník odpověděly). Nejčastějším důvodem zařazení kroužků je další rozvoj dítěte, poté poptávka ze strany rodičů, zájem vyučujícího vyučovat daný kroužek, touha po individualizaci zařízení, nejméně často byl uveden důvod všeobecná poptávka. Druhá podkapitola se věnuje konkrétní charakteristice jednotlivých kroužků a kurzů a jejich zařazení do oblastí pedagogiky volného času.

Šestá kapitola se věnuje interpretaci získaných dat v návaznosti na cíl výzkumu, z něho vycházející výzkumné otázky a též dílčím výzkumným otázkám a ověření hypotéz. Je zde popsáno, že přestože se v odborné literatuře na zařazení kroužků nahlíží dosti kriticky (mají na děti negativní vliv, jelikož dochází k přetížení dítěte, tím odpírají dítěti čas na spontánní hru atd.), jsou ve více než polovině mateřských škol zařazovány. Nejčastěji jsou nabízeny kroužky, které lze zařadit do oblasti esteticko-výchovné. Během výzkumu se prokázalo, že je ve více než polovině mateřských škol naplněno doporučení České školní inspekce, aby byly kroužky vykonávány mimo řízenou činnost. Dále bylo zjištěno, že ve více než polovině mateřských škol se o vedení kroužku stará učitelka mateřské školy. Česká školní inspekce uvádí, že pokud se

o vedení kroužku stará učitelka mateřské školy, měl by být realizován mimo její hlavní pracovní poměr. Ostatní kroužky jsou realizované externím lektorem, u něhož však Kořátková upozorňuje na problém, že nemá dostatečnou znalost psychické stránky dětí předškolního věku a metodiky práce s touto věkovou skupinou. Dále bylo zjištěno, že nejčastějším motivem zařazení kroužků je další rozvoj dítěte, to je však cílem veškerého pedagogického jednání, proto je možné za nejčastější důvod zařazení kroužků považovat poptávku ze strany rodičů.

Podkapitola šesté kapitoly se věnuje ověření hypotéz. Došla jsem k závěru, že hypotézy byly během výzkumu naplněny, tedy že kroužky jsou v nadpoloviční většině realizovány mimo řízenou činnost. O jejich výuku se ve více než polovině případů stará učitelka mateřské školy a důvodem zařazení kroužků je poptávka ze strany rodičů.

Během výzkumu byla zjištěna specifika jednotlivých kroužků a jejich širší zařazení do teoretického kontextu oblastí pedagogiky volného času i porovnání s teoretickými předpoklady týkajícími se předškolního vzdělávání. Výzkum rovněž přinesl ověření hypotéz – hypotézy byly skrze ověření naplněny, z čehož vyplývá, že cíl výzkumu byl naplněn, jelikož byl uskutečněn vzhled do oblasti zařazení kroužků v mateřských školách v Českých Budějovicích.

Seznam použitých zdrojů

Bibliografie

- BĂRBIERU, I. t. c. *The Role of the Educator in a Montessori Classroom*. Romanian Journal for Multidimensional Education / Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala [online]. 2016, 8(1), [cit. 2019-03-19]. DOI: 10.18662/rrem/2016.0801.07. ISSN 20667329.
- BIRBILI, M. Full length article: Children's interests in the early years classroom. Learning, Culture and Social Interaction [online]. 2018 [cit. 2019-03-19]. DOI: 10.1016/j.lcsi.2018.11.006. ISSN 22106561.
- ČÁP, J. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-717-8463-X.
- ČÁP, J. *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-706-6534-3.
- ČÁP, J. *Rozvíjení osobnosti a způsob výchovy*. Praha: ISV, 1996. Psychologie (ISV). ISBN 80-858-6615-3.
- DOHNALOVÁ, M.,; MALINA, J. *Slovník antropologie občanské společnosti*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2006. ISBN 80-720-4349-8.
- DREVER, J. *A dictionary of psychology*. Harmondsworth: Middlesex, 1967. Penguin Reference Books, R5.
- FONTANA, D. *Psychologie ve školní praxi: příručka pro učitele*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80--262-0741-2.
- GEIST, B. *Psychologický slovník*. 2. vyd. Praha: Vodnář, 2000. ISBN 80-862-2607-7.
- GEIST, B. *Sociologický slovník*. Praha: Victoria Publishing, [1993]. ISBN 80-856-0528-7.
- HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2007. ISBN 978-80-7290-265-1.

- HÁJEK, B.; HOFBAUER, B.; PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.
- HARTL, P.; HARTLOVÁ, H.; *Psychologický slovník*. Třetí, aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0873-0.
- HELUS, Z. *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. Pedagogická praxe (Portál). ISBN 978-80-7367-628-5.
- CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.
- CHRÁSKA, M.; KOČVAROVÁ, I. *Kvantitativní metody sběru dat v pedagogických výzkumech*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, 2015. ISBN 978-80-7454-553-5.
- KAPLÁNEK, M. *Čas volnosti - čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0450-3.
- KAPLÁNEK, M. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1250-8.
- KAPLÁNEK, M. *Základy pedagogiky volného času - skriptum*. Verze 7/2009. 2009. Nepublikovaný rukopis.
- KOŤÁTKOVÁ, S. *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4435-3.
- KRAMULOVÁ, D. Stokrát nic umožnilo osla aneb Přetížené dítě. *Informatorium: časopis pro výchovu v mateřské a obecné škole*. 2013, **2013**(3). ISSN 1210-7506.
- NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1680-5.
- OPASCHOWSKI, H. W. *Pädagogik der freien Lebenszeit*. Opladen: Leske+Budrich 1996. ISBN 3-8100-1563-6.

- OPRAVILOVÁ, E. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5107-8.
- PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-717-8711-6.
- PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-666-6.
- PRELLEZO, J. M.; MALIZIA, G.; NANNI, C. Dizionario di scienze dell'educazione. ISBN 978-88-213-0670-9.
- SILLAMY, N. *Psychologický slovník*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001. ISBN 80-244-0249-1.
- SVOBODOVÁ, E. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-774-9.
- ŠMELOVÁ, E. *Mateřská škola: teorie a praxe I*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. ISBN 80-244-0945-3.
- ŠVARŤÍČEK, R.; ŠEĎOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.
- TĚTHALOVÁ, M. Má se dítě v mateřské škole učit? Samozřejmě!. *Informatorium: časopis pro výchovu v mateřské a obecné škole*. 2011, **2011**(3). ISSN 1210-7506.
- TĚTHALOVÁ, M. Nabitý program, nebo pohoda?. *Informatorium: časopis pro výchovu v mateřské a obecné škole*. 2008, **2008**(5). ISSN 1210-7506.

Online zdroje

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. RVP PV leden 2018 - 2017-12-22 [cit. 2019-03-22]. Dostupné na WWW: <http://www.msmt.cz/file/45304/>.
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. Věštník ročník LV - 1998-12-23. [cit. 2019-03-22]. Dostupné na WWW: <http://www.msmt.cz/file/38514>.

Česká školní inspekce [online]. Stanovisko České školní inspekce – placené kroužky v mateřských školách – 2016-04-06. [cit. 2019-02-18]. Dostupné na WWW: <https://www.csicr.cz/cz/Poradna-QL/Poradna/Informace-pro-skoly/Stanovisko-Ceske-skolni-inspekce-%E2%80%93-placene-krouzky>.

Seznam příloh

- I. Dotazník
- II. Text e-mailu

Přílohy

I. Dotazník

Vážená paní ředitelko / pane řediteli, jmenuji se Tereza Lichtenbergová a jsem studentkou pedagogiky volného času na Teologické fakultě Jihočeské univerzity. Touto cestou bych Vás ráda požádala o vyplnění dotazníku k mé diplomové práci na téma zájmových činností v mateřské škole či DS (kroužků, výletů, divadel, besed).

Předem Vám za Vaši vstřícnost velice děkuji.

1. Poskytujete dětem nadstandardní nabídku programu mimo běžný režim – zájmové činnosti (KROUŽKY, DIVADLO, VÝLETY, BESEDY aj.)?

- ano
- ne
 - Jaký je důvod, že **nezařazujete** nadstandardní nabídku programu do Vašeho běžného programu?
 - (*Přesun na identifikaci*)

2. Jakou poskytujete nadstandardní nabídku mimo běžný režim?

- divadlo
- výlety (rekreační)
- výlety (vzdělávací)
- besedy
- jiné

3. Poskytujete nějakou nabídku kroužků?

- ano
- ne
 - Jaký je důvod, že **nezařazujete** kroužky do Vašeho programu?
 - (*Přesun na identifikaci*)

4. Proč zařazujete tyto kroužky?

- individualizace zařízení

- všeobecná poptávka
- poptávka ze strany rodičů
- zájem vyučujícího vyučovat
- další rozvoj dítěte
- jiné

5. Jaké nabízíte kroužky?

	Děti jsou rodiči písemně přihlašovány?		Kdo kroužek vyučuje?		Je kroužek zpoplatněn?		Kdy kroužek probíhá?		Pro koho je určen?	
	ANO	NE	Učitelka – zaměstnanec	Externí lektor	ANO	NE	Během řízené činnosti	Mimo řízenou činnost	Všechny děti	Předškoláci
Keramika										
Cizí jazyk										
Výtvarná dílna										
Pohybové cvičení										
Relaxační – protahovací cvičení										
Logopedické cvičení										
Hudební kroužek										
Flétnička										
Tanečky										
Environmentální										
Bruslení										
Plavání										
Jiné....										
....										

IDENTIFIKACE ZAŘÍZENÍ:

Jaký druh vzdělávací instituce jste?

- Státní mateřská škola
 - se zaměřením (specifikací)
 - bez specifického zaměření
- soukromá mateřská škola
 - se zaměřením (specifikací)
 - bez specifického zaměření
- dětská skupina
 - se zaměřením (specifikací)
 - bez specifického zaměření

Lokalita vašeho zařízení?

- České Budějovice (město)
- okres České Budějovice
- okres Český Krumlov
- okres Jindřichův Hradec
- okres Písek
- okres Prachatice
- okres Strakonice
- okres Tábor

Máme:

- heterogenní třídy
- homogenní třídy

Počet dětí ve vaší vzdělávací instituci:

- do 40 dětí
- 41–50 dětí

- 51–60 dětí
- 61–70 dětí
- nad 70 dětí

Název zařízení (tato informace je dobrovolná, slouží jen pro moji informaci a nebude v práci žádným způsobem zveřejněna – je mi nápomocná k tomu, abych Vám případně podruhé nezasílala dotazník).

- název zařízení
- odmítám odpovědět

Velice Vám za Vaši vstřícnost při vyplňování dotazníku děkuji.

S pozdravem a přáním krásného dne Tereza Lichtenbergová

II. Text e-mailu

Vážená paní ředitelko,

mohla bych Vás poprosit o vyplnění dotazníku k mé diplomové práci na téma Zájmové činnosti v mateřských školách? Jmenuji se Tereza Lichtenbergová a studuji Pedagogiku volného času.

Dotazník je stručný a obsahuje především uzavřené otázky.

Prosím Vás o vyplnění i pokud ve školce neposkytujete kroužky, i tyto informace jsou pro mě velice důležité.

Mnohokrát Vám za Vaši ochotu děkuji.

S pozdravem a přáním krásného dne

Tereza Lichtenbergová

Zde přikládám link: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeCP_PdPZA3xPX-nL-IugFR0N8RbaGdNMerqNrSajmGCPd6fw/viewform?vc=0&c=0&w=1

ABSTRAKT

LICHTENBERGOVÁ, T. *Zájmové činnosti v mateřských školách v Českých Budějovicích*. České Budějovice 2019. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce A. Dudová.

Klíčová slova: zájem, zájmové činnosti, zájem dítěte předškolního věku, zájmové činnosti v mateřské škole, kroužky

Práce se zabývá charakterem zájmových činností poskytovaných v mateřských školách v Českých Budějovicích. Teoretická část charakterizuje zájem a zájmové činnosti v obecné rovině i u dítěte předškolního věku. Dále popisuje vztah oblastí zájmových činností a oblastí předškolního vzdělávání.

Praktická část skrze výzkum přináší charakteristiku zájmových činností nabízených v mateřských školách v Českých Budějovicích, tedy nadstandardní nabídky aktivit, důvody jejich zařazení, jejich konkrétní podobu. Získaná data jsou interpretována v kontextu pedagogiky volného času a předškolní pedagogiky.

ABSTRACT

Leisure activities in kindergartens in České Budějovice

Key words: interest, leisure activities, interest of a child at preschool age, leisure activities in kindergarten, optional extra-curricular lessons in kindergarten

This thesis deals with the character of leisure activities offered by kindergartens in České Budějovice. The theoretical part characterizes interest and leisure activities in the general meaning and in a child at preschool age. Next, it describes the relationship of the areas of leisure activities and the areas of preschool education.

The practical part – research - presents the characteristics of leisure activities offered in kindergartens in České Budějovice, the extra activities offered, the reasons for their use, and their specific form. The data collected is interpreted in the context of leisure pedagogy and preschool pedagogy.